nicolae ţic

nu trageţi în caii de lemn

editura tineretului

1

Pentru prima oară se plimba singur pe străzi lăturalnice, ca un om împovărat de griji. Plecase de acasă pe la ora trei furios, dar sătul. Acum iera şapte seara. I se făcuse foame. N-avea nici un leu în Ibuzunar. Cu zece lei ar fi intrat in prima crîşmă. Urmărise, nu o dată, de pe o margine de trotuar, cum intră . loamenii în crîşmă. Unii işi .ştiu crîşma de ani de zile : se iîndreaptă spre ea cu paşi siguri, nu mai aud, nu mai văd inimic în jur, nu-i mai interesează nimic, o ţin drept. Alţii şovăie, se uită în urmă, în dreapta şi-n stînga, se caută prin buzunare : ăştia cad greu in ispită, dar şi cînd au căzut, praful s-alege de ei ! în sfîrşit, ar mai fi cei care intră în crîşmă aşa, fiindcă lo-a ieşit o crîşmă în cale.

Oare cum ar intra el ? Era convins că prima lui intrare în crîşmă o să-i aducă multe neplăceri. încă din copilărie se temea de toţi cei care, într-o împrejurare sau alta, ar fi trebuit să-1 servească, ori să-i dea o indicaţie ; se temea de ospătari, de portari, de casieriţele de tramvai, de miliţieni.

Vrînd-nevrînd, o lua pe urmele lui taică-său. în ultimii zece ani taică-său intrase în restaurant doar de două ori, şi atunci tras de mînecă de nişte rude din provincie, care ţineau morţiş să petreacă o seară la „Ambasador", ori la „Cina".

în timpul mesei de prînz povestise cum era să-1 calce o maşină pe cînd traversa bulevardul Magheru. De două ori taică-său îl lovise peste mînă. A treia oară îl lovise peste gură.-Asta era o lege : în timpul mesei nimeni nu are voie să scoată o vorbă din pricini de digestie şi din alte pricini, „Dumneata nu pricepi strigase el — că era
îi
să rămîi fără mine ? Ori nu te interesează ? !" Bătrînul izbise lingura de masă şi se ridicase. Dacă nu putea să mănînce în linişte, ce rost mai avea să mănînce ? Ieşise din sufragerie băţos şi flămînd. Iar el, el mîncase cît să-i ajungă pentru două zile. Acum se tot întreba cum să facă rost de cîţiva lei cu care să-.şi cumpere covrigi şi un suc de fructe.

O singură soluţie ar fi avui, tocmai cea de care se ferea mai mult : dacă s-ar fi dus la tanti Angela, tanti L-ar fi dai, cu plăcere, chiar şi o sută de lei, şi de mîncare, şi de băut i-ar fi dat, dar cu ce preţ ? Cu mai nimic, s-o asculie, să stea cuminte pe un scaun, în faţa ei. şi s-o asculte, şi să se mire, să se indigneze şi după două, trei ore să plece năuc. Tanti Angela ştia multe poveşti despre foarte mulţi oameni, le ţinea minte pe toate, de-a lungul anilor, ba le mai şi înflorea cu timpul, şi de cite ori i se ivea prilejul, şi i se ivea destul de des, le desfăşura în toate amănuntele lor, precizînd mereu, la nevoie jurîndu-se cu mina pe inimă, că ea nu umblă cu vorbe de împrumut, ştie toiul de la cel în cauză, de la sursă. De două ori, in împrejurări

nefericite, tanti Angela îl silise şi pe el. un băieţandru. s-o asculte : „Stai să vezi şi s-auzi, că sini chestii care te privesc şi pe tine, direct. Cînd era maică-ta tînără, deşi tot tînără pare şi acum, femeie care ştie să se păstreze..." Avea un fel de a povesti tanti Angela, încît era cu neputinţă s-o urmăreşti nepăsător. Cînd rîdeai, cînd te indignai, cînd îţi venea să te iei de gît cu lumea-ntreagă, după cum te dirija ea. O prietenă de-a tantei Angela era convinsă că la mijloc nu-i lucru tocmai curat : „Tanti are pe dracu-n ea, ţi se uită-n ochi şi te hipnotizează, şi atunci o crezi şi faci tot ce îţi porunceşte ea. Mă mir numai că n-a reuşit să hipnotizeze nici un bărbat care s-o ia de nevastă".

Tanti Angela împlinise patruzeci de ani ; toţi o încurajau că arată mult, mult mai tînără, iar ea îi credea şi se jura că n-o să se mărite înainte de cincizeci din ambiţie, a ţinut nespus de mult la un bărbat, pînă cînd acel bărbat a căzut în plasă.

Dar chiar aşa, chiar dacă nu izbutise să hipnotizeze nici un bărbat care s-o ia de nevastă, tanti Angela tot avea nişte legături destul de trainice cu Necuratul. în fiecare joi seara asista la şedinţe de spiritism, pe care le organiza o altă tanti, şi ea nemăritată, iar o dată la trei săptămini se ducea la o anume doamnă Damaschin, ghicitoare în cafea, în palmă şi în cărţi. De aici îşi trăgea tanti Angela optimismul cotidian : spiritele chemate, cît şi doamna Damaschin, cu ghicitul ei, îi prevesteau un viitor strălucit, drumuri lungi, peste munţi veşnic înzăpeziţi, peste mări şi oceane, o casă ca-n basme şi un bărbat distins, fermecător, îndrăzneţ. La fiecare şedinţă de spiritism tanti Angela se prezenta cu o sticlă de lichior de 16 lei şi nişte fursecuri de zece lei. Ghicitul în palmă, în cărţi şi în cafea

o costa cam 150 lei la două luni. Banii, dar ce contează banii cînd i se arătau atîtea semne de belşug şi fericire ? Tanti Angela credea, îşi făcea tot felul de planuri, îşi îngăduia chiar să fie generoasă cu cei oropsiţi. „O să te iau la mine, îi spunea lui, şi-o să-ţi cumpăr haine, şi-o să-ţi dau bani să pleci în străinătate, să vezi şi tu lumea, şi n-o să te ceri. şi n-o să-ţi cer socoteală pentru nimic." După o astfel de discuţie cu tanti Angela, el îşi cerceta palma stingă, dar nici o speranţă, linia vieţii era scurtă, se oprea in podul palmei, linia dragostei — încâlcită, întreruptă, linia norocului — lipsea.

De cîteva ori o rugase pe o colegă, pe Cristina, să-i ghicească în cafea. Numai necazuri, şi certuri şi dorinţi neîmplinite îi ghicise. ,,IYIaică-ta, cînd te-a născut, a uitat să-ţi dea şi ceva noroc, îi spusese fata. Poate dai o lovitură, te-nsori cu o fată norocoasă, ca mine, altfel e jale mare." Jale să fie, doar nu toţi oamenii se nasc norocoşi. Cînd să-i dea noroc în viaţă, ai lui s-au luat cu altele, cu cearta, şi-or fi uitat, nu-i nici o supărare.

Cristina, n-o mai văzuse pe Cristina, fata norocoasă, de aproape trei săptămîni, de-o veşnicie, şi asta nu fiindcă n-ar fi vrut s-o vadă şi nu i-ar fi fost dor de ea, ci din pricina lui Măndiţă care-o vrăjise şi-o ţinea doar pentru el, şi-i cheltuia banii ; Cristina avea mulţi bani, îi dădea taică-său, chelner la o bodegă din centru, şi-i dădea maică-sa, croitoreasă, şi-i dădea frate-său mai mare, mecanic la un atelier auto. Ea se hotărâse pentru medicină. Era o fată frumoasă şi deşteaptă Cristina, şi cam fără prejudecăţi, şi vorbea mult şi-i plăceau glumele nesărate. Vorbăria şi glumele ei il intimidaseră teribil într-o vreme, se ferea de ea ca de foc. Dar în primăvară, într-o noapte

albă, îi scrisese o poezie în vers alb. Prima lui poezie o păstra într-un sertar, sub un teanc de hîrtii. Pînă-n noaptea aceea de primăvară nu crezuse că va scrie un singur vers în viaţa lui. Cînd auzea că la şaisprezece ani toţi au scris şi vor scrie poezii, el rîdea şi se jura că n-o să scrie. Scrisese o poezie halucinantă, un talmeş-balmeş de chinuri, de aşteptări, de osanale pentru fiinţa dragă. Cîteva zile mai tîrziu i se mărturisise lui Teofil Popescu, după părerea lui singurul în stare să păstreze o taină. „Păcătoasa de criză de la şaisprezece ani !" se amuzase Teofil, care şi el scrisese mai multe poezii. Cristina era cu Măn-diţă, n-avea încotro, ori poate că asta era soarta lui, trebuia să se resemneze.

în urmă cu vreo trei luni, o colegă îl rugase insistent să-şi noteze numărul ei de telefon, iar cînd i s-o face dor de ea, să-i telefoneze.

Cu gîndul la Cristina o neglijase. Acum se ghidi că nu i-ar sta rău nici la braţ cu Luminiţa, chiar dacă fata nu era prea norocoasă şi nici prea deşteaptă. învăţa mulţumitor, cînd cineva o lua de braţ îi dădea peste mină, dacă voiai să-i spui o glumă deocheată îşi astupa urechile. Avea puţine rochii, două, trei, şi bani puţini, şi multe necazuri cu un frate mai mare care o tot trimitea după ţigări, după bere, după ziare şi bilete de tren, că pleca mereu prin ţară. „Cu tine mi-ar plăcea să fiu prietenă, îi spusese fata, fără jenă, uneori visez că mă plimb la braţ cu tine pe marginea lacului. In primăvara asta te-am visat aproape în fiecare noapte, şi te-ai purtat atît de frumos cu mine, niciodată nu m-ai certat !" îi aducea la şcoală sandvişuri cu şuncă şi bomboane de mentă.

„Mi-ai zis, cîndva, să-ţi telefonez.

„Da, dar nu duminecă seara.

„Şi de ce nu ? !
„O să-ţi explic mîine. Pa !"
Ce-a mai fost şi asta ? Mai avea o fisă de telefon.
„Ce sînt eu de vină că e duminecă seara ? In seara asta simt nevoia să te văd, restul nu mai are nici o importanţă. De patru ceasuri umblu pe străzi în căutarea ta, mi se pare mereu că te zăresc, dar cînd m-apropii, îmi scapi, şi ameţesc, înţelegi ? De cîte ori îmi scapi, ameţesc.
3
„Grig, eşti beat ?
„Sînt mai treaz ca oricînd.
„Nu mai pricep nimic.
„Nici eu. In orice caz, mi-au trebuit luni de zile ca să-mi dau seama că te caut pe tine, şi nu pe alta. Nu mi-e ruşine să ţi-o spun. Nu mi-e ruşine să apar în faţa ta cu ochi înlăcrimaţi. Vino să ne întîlnim undeva, şi-o să te convingi, am ochii înlăcrimaţi nu de durere, ci de o bucurie imensă, bucuria pe care o încearcă doar marii descoperitori. Eu te-am descoperit pe tine".
Se întîlniră în dreptul unui chioşc de răcoritoare clin parcul Herăstrău.
„Mi-ai zis : «Da, clar nu duminecă seara ! De ce ?
„Am zis aşa, în prostie, se scuză ea. Nu ştiam ce să-ţi zic altceva. Abia venisem de la spital şi plîngeam."
O fi bolnavă maică-sa ? Taică-său ? Vreun frate ? Are trei Eraţi. Ea nu-i spusese ce-a căutat la spital, iar el se feri să întrebe. Cînd ajunseră pe marginea lacului şi se aşezară pe iarbă, ea începu să plîngă. El se gîndi : „Aveam nevoie (ie nişte bani şi de-o fată veselă. Am fost şi eu la spital de-atîtea ori, ştiu şi eu să rabd, ştiu să plîng. Vreau altceva. De ce alţii pot să aibă tot ce-.şi doresc ? Fata îşi rezemă fruntea ele umărul lui.

„De ce plîngi ?
„Ştiu că nu ajută la nimic, spuse ea, dar am ţinut la maică-mea cit nu poţi să-ţi închipui. Iar azi nu m-a mai recunoscut. Nu mai recunoaşte pe nimeni.
„Si taică-meu e bolnav.
„Da ? !
„Grav bolnav, se topeşte de la o zi la alta şi nu ştie, nici măcar nu bănuieşte. Nici maică-mea. Numai eu ştiu. Mi-au spus doctorii să am grijă de el. Ce pot să-i fac ?
„Da, da... Aşa a fost şi cu mama... Degeaba doctori, degeaba medicamente. Dacă nu moare în noaptea asta, o să moară mîine, dacă nu mîine, ziua, atunci mîine noapte. Un doctor mi-a spus să mă pregătesc. Cum vine asta, să te pregăteşti că o să-ţi moară cineva ?
„Da* ŞÎ rme mi s-a spus să mă pregătesc.
„Şi ? întrebă ea.
„Nimic... Nu ştiu... Am plecat de-acasă pe la trei. Habar n-am pe unde-am umblat, pe străzi întortocheate şi pustii.
8
Te căutam pe tine, aveam mereu impresia că te zăresc, iar după o clipă că te pierd. Azi te-ai gîndit la mine ?
.,M-am gîndit în fiecare zi.
,,Şi cînd te mai duci la spital ?
,,Pe la miezul nopţii.
,.Da, e îngrozitor să intri noaptea într-un spital !
.,Este... Tu de ce nu-1 internezi pe taică-tău ?
.rDoctorii mi-au spus că nu mai e cazul".
Dacă se gîndea bine, nu cunoştea alt om mai sănătos decît taică-său. Dar se întîmplase ceva destul de ciudat : incapacitatea de a se îngrijora de soarta fetei .şi-a mamei îl făcuse să se agate de o nenorocire din familia lui. Cum această nenorocire nu exista, o inventase. Astfel, nimeni

nu putea să-i mai pretindă emoţii şi îngrijorări pentru alţii. Se gîndi cu un fel de duioşie la taică-său. Doamne, fata asta, care a început să-i mîngîie umerii în neştire ! Poate că se crede la spital, la căpătîiul maică-si ! Nu îndrăzni să reacţioneze în nici un fel.

Nu ştia cum să se dezlipească de ea. Şi nu-i venea nimeni în ajutor. Nici un om în jur, nici o şoaptă de niciunde. Dacă ar fi zărit o barcă pe lac i-ar fi spus fetei: „la uite, fii atentă, vezi? Nu vezi nimic? !" Şi-ar fi sărit în picioare : „la uite, ăia au luat apă !" Ori : „Ce le-o fi venit ălora să se plimbe la ora asta ?" încercă să-şi aducă aminte cu cine o văzuse în ultima vreme pe stradă, prin parcuri, prin cofetării. Cu nimeni, fată cuminte.

O strânge uşor la piept şi începe să-i mîngîie umerii ; totul se petrece mecanic, fără fior şi destul de .stîngaci, nici măcar- să mîngîie nu ştie. Acum ar trebui s-o sărute, încearcă, ezită. Părul ei miroase a briantină ieftină, îi răsfiră părul pe umeri, apoi, în glumă, o trage de ureche. Doamne, fata asta se gîndeşte la moarte ! „Tu n-auzi cum •te cheamă maică-ta ? Nu poate să moară înainte de a te vedea. Aşa sînt mamele. Du-te, du-te, de ce-o laşi să se chinuiască ?" Pe bluza ei albă înaintează încet, dar sigur, o rădaşcă. El îi netezeşte drumul. încă puţin, şi încă... Numai de n-ar cădea. Mai are un lat de palmă pînă la gît. Două degete...

Strigătul fetei îl asurzeşte. îşi duce palmele la urechi şi închide ochii. „Ce s-a întîmplat ?" întreabă, ridicîndu-se. Fata, sărind într-un picior, se chinuie să-şi smulgă ră

daşca din păr. Asta i se pare de-a dreptul stupid ; de ce-o fi sărind într-un picior ? Aşa sar copiii cînd le intră apă în urechi. îşi lasă capul pe-o parte şi sare pe loc : ţup-ţup !

„Ce s-a întîmplat ? revine el.
„Mama ! ?
11
„înseamnă că a murit mama ! zice ea, izbutind să smulgă rădaşcă. Asta e sigur, sigur de tot. Cînd a murit bunica din partea tatii, tot aşa mi-a intrat un liliac în păr.
„Astea-s bazaconii, absolut bazaconii ! şi o strînge la piept cu un început de fior. De ce atîtea gînduri negre ? O rădaşcă e o rădaşcă şi nimic mai mult. Aranjează-ţi părul şi hai să mergem ! La ce spital e maică-ta ?
„Mi-e frică să mă duc.
„Vrei să rămînem aici toată noaptea ?
„Nu ştiu.
,,Să te duci. ti-e frică, să rămîi. ţi-e frică, ce ţi-ar conveni ? Şi o strînge tare, tot mai tare. şi o trage spre marginea lacului. Luminiţa (ce nume stupid !), dragă Luminiţa (poate că va trebui să mă obişnuiesc cu acest nume), de ce vrei să te ascunzi, să fugi de mine ? în seara asta noi sîntem cei mai veseli oameni din lume, veselia noastră se caută, se contopeşte, de ce mă zgîrii ?
..Ia mina ! strigă ea.
..Dă-mi o batistă curată, se roagă el.
,.Te-am zgîriat rău ? întreabă fata, în timp ce-i întinde batista. Lasă, că nu-ţi strică, să te-nveţi minte, ori cc-i fi crezînd despre mine ?
,.Ai ceva bani ? se interesează el.
„Ceva, ceva, vreo douăzeci de lei.
„Ajunge de-un coniac şi două fripturi.
..Vrei să mergem la restaurant?
„Mi-e foame.
..Mai bine să mergem direct acasă, propuse ea. Ce te uiţi aşa ? Ce vrei ? Şi-1 plesni uşor cu palma peste faţă.

Acasă, acasă ! Şi rîzînd, se agăţă de braţul lui şi-1 învîrti pe loc. Vai, vai, ce idee tîmpită ! se sperie ea. Numai de nu s-ar întîmpla o nenorocire, tu ce crezi ? Mama-i acasă, şi-i sănătoasă, vai, mamă scumpă, te rog. te rog să mă ierţi... Apoi, cu ochii plecaţi se mărturisi : Voiam să-ţi spun ceva grav de tot... De-acasă şi pîn-aici m-am tot
li
gîndit ce să-ţi spun, ceva grav, ca să te îngrijorezi şi să te porţi mai delicat. Tot bădăran ai rămas ! constată, ridicîndu-se pe vîrfuri. încearcă să te civilizezi !
„încerc, zise el, şi o sărută pe frunte.
„Ţi-e lene să te-apleci, observă ea. Mergem ?"
Porniră spre staţia de autobuz, ţinîndu-se de mînă şi numărînd lampioanele de pe marginea lacului, pînă cînd el se opri şi începu să caute ceva prin buzunare, ceva ce nu găsi. După asta uită să-i dea mîna, şi nici ea nu mai insistă. Cînd ajunseră în staţie, el se rugă de un tip suflecat să-i dea o ţigară şi-un foc. Trăgînd cu sete din ţigară, se depărta puţin de staţie. Fata îl urmări cu privirea, dar nu zise nimic şi nu-i făcu nici un semn. Abia cînd se apropie autobuzul, îi strigă :
„Nu vii cu ăsta ?
„Mă duc pe jos.
jDu-ţe !" mai strigă ea şi se urcă repede în autobuz.
^% Acum se îndrepta spre casă, tot pe străzi ^-lăturalnice şi tot cu mîinile înfundate în buzunare. Se gîndi că i-ar sta bine cu un smoc de păr căzut pe frunte şi un capăt de ţigară în colţul gurii : tip clasic de golan care se întoarce din vîjîială, mulţumit de ziua de azi. Dar, cu toată dorinţa, figura de golan nu-i reuşea. Din două în două săptămîni taică-său îi controla frizura : „Să nu te prind cu perciuni şi cu smocuri şi cu plete! Ia trei lei şi fugi la

Stănescu să te aranjeze !" De vreo doi ani încoace, seară de seară, taică-său îi întorcea buzunarele pe dos şi—1 obliga să-i sufle în faţă : „Nu cumva să pui ţigară în gură, că te snopesc !" Parcă era un făcut, ei îşi dorea uneori, mai mult din plictiseală, să pară golan, chiar să se poarte ca golanii într-o împrejurare sau alta, dar. cu toată bunăvoinţa, nu izbutea, se simţea cît de colo că îl trage firea în altă parte. Cu două săptămîni înainte de înph^ierea anului şcolar dorinţa de golănie îl costase scump. Afiînd că trei dintre eolegH hai pun la cale o farsă ja adresa profesorului de ştiinţe naţur-ale, ceruse voie să participe r>i el, şî chiar dăduse cîteva idei nu lipsite ele has,

12

şi se jurase câ va păstra secretul, cu orice risc. în dupâ-amiaza hotărîtă, cînd se ştia că profesorul va întîrzia, singur, în laborator, el fusese chemat la comitetul raional U.T.C., la o şedinţă de trei ceasuri. Farsa, gîndită îndelung şi pentru multe situaţii posibile, nu reuşise din pricina lui Mândiţă, care se împiedicase de un struţ împăiat. Struţul căzuse peste nişte borcane cu peştişori, şi de-aici de-zastrul ! Cei trei izbutiseră, totuşi, să dispară înainte de-a fi observaţi de bătrînul profesor. Cam speriaţi, a doua zi ii povestiseră şi lui întîmplarea, cerîndu-i să se intereseze discret dacă nu cumva există unele bănuieli în privinţa lor. „Mai trage şi tu de limbă pe ăia de la U.T.C., pe profesorul de geografie, pe cine poţi, dar cu băgare de seamă."

Chiar în acea zi, profesorul de latină, care nu se afla în relaţii prea fericite cu cel de ştiinţe naturale, i-a zis că ar dori să stea de vorbă cu el în afara orelor de curs. ca între prieteni, şi 1-a poftit să-i facă o vizită acasă. Măgulit de invitaţie, s-a dus. Profesorul de latină locuia pe bulevardul

Magheru, într-o garsonieră spaţioasă, împărţită în două ele o cortină de stambă înfloratä : într-o jumătate era dormitorul şi masa de lucru. în cealaltă atelierul de pictură, în care nimeni nu avea voie să pătrundă. Ue ani de zile, înainte de deschiderea vreunei expoziţii a pictorilor amatori, profesorul de latină îşi anunţa participarea cu lucrări reprezentative pentru diversele etape creatoare pe care le străbătuse. Păcat doar că nimeni nu ştia care sînt aceste etape. Se spunea că în orele libere profesorul de latină instalează pe pervazul ferestrei o lunetă, cu scopul nobil de a descoperi în furnicarul bulevardului mutre demne de a fi imortalizate. Dacă, din cînd în cînd, mai îndrepta luneta şi în direcţia apartamentelor de vizavi, asta era o altă poveste.

După ce 1-a servit cu o plăcintă cu mere, un vermut şi o cafea, profesorul de latină a început să facă haz de întîmplarea cu colegul său de ştiinţele naturale şi să-1 întrebe cam ce discută elevii, ce cred şi pe cine bănuiesc. „Mă interesează ca om şi nicidecum ca profesor, mă bate gîndul să schiţez nişte portrete de tineri de azi, tipuri mai aparte, un fel de semigolani, cum sînt ăştia, cu farsa." Nici azi el n-ar şti să spună exact cum de-a ajuns să înşire numele celor trei, cu Măndiţă în frunte. Probabil după

multe insistenţe, după încă un vermut... Profesorul rideu cu hohote : „Măndiţă ăsta e un tip şi jumătate, chiar mă gîndeam la el. o să-i dau o notă de trecere''... Iar la despărţire profesorul a ţinut să-1 asigure că va păstra secretul, în ziua următoare l-au chemat în faţa consiliului profesoral, cerindu-i să repete tot ce îi spusese profesorului de latină. Nu mai avea nici o scăpare. A spus, precizînd că toate informaţiile i-au fost smulse într-un chip...

Dar profesorul de latină a bătut cu pumnul în masă : „Conştiinţa dumitale de elev premiant şi de utecist trebuia să te îndemne să ne informezi aici, şi imediat, în prezenţa tovarăşului director"... Patru zile n-a mai dat pe la şcoală nu de teama celor trei, care i-au arătat destulă înţelegere, ci de ruşine şi de silă, ceva nu era in ordine nici la el. nici la alţii. în a cincea zi a venit să-1 ia de-acasă profesorul de geografie : „Trebuie să-ţi dai examenele şi să rămîi premiant, despre celelalte poveşti o să vorbim mai tîrziu". „Cînd? Cînd mai tîrziu ?" se întreba el. Colegii de clasă l-au primit printre ei, ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Profesorii îi arătau aceeaşi simpatie şi atenţie. Numai profesorul de latină nu mai avea ochi pentru el.

Era a treia oară cînd plecase de-acasă cu gîndul să nu se mai întoarcă. Şi se întorcea după numai cîteva ore, chinuit de foame şi de sete, cu picioarele sîngerînd în nişte pantofi scorţoşi. La ora asta bătrînii stau la masă, ori se pregătesc să plece în vizită, ei au un program bine pus la punct pentru fiecare zi şi nu admit nici o abatere.

..Grig, vii cu noi la plimbare ?

„Unde ?

..Prin parc, să iei aer. „Aş vrea să citesc.

„După, după... Acum ai nevoie de aer..."

O hodoroagă de maşină, care venea zdrăngănind pe mijlocul drumului. îl depăşi cu vreo zece metri, apoi zvîcni din toate încheieturile, ca într-un ultim efort şi se opri. Peste cîteva clipe, o portieră se deschise şi tipul de lîngă şofer, un zdrahon îmbrăcat în alb, coborî încet, chinuit. ..Acum încearcă să te dezdoi !" i se plînse el celui de la volan. Maşina porni mai departe, lăsînd în urmă o dîră de fum înecăcios.

„Ca să vezi, mă gindcam la tine, şi uite !... „Să trăieşti, nea Cristache ! „Singur, măi ? „Singur.
..Şi ce cauţi tu pe-aici ?
„Mă duceam, aşa.
„Cum aşa ? zîmbi Cristache.
„Aşa... se zăpăci el.
..Măi, tu umbli după fete !
„Nu, zău că nu. Cînd ai ieşit ?
„Cînd mi-or dat drumul.
„Nu ştiam nimic, si mi-a fost dor de dumneata.
„De trei săptămîni am ieşit, informă Cristache, bănuitor. Zici că ţi-a fost dor de mine. Şi dacă nu ţi-a fost ? voia să-ntrebe. Ai învăţat şi tu să umbli cu cioara vopsită, mare păcat !
..Eşti sănătos ? Lucrezi ?
..Parcă am făcut altceva de cînd mă ştiu ? ! zîmbi Cristache. Sigur că lucrez, da' mai sînt şi altele de pus la punct. Şi zi aşa, taică-tău nu ţi-a spus nimic, nici că m-am întors, nici că sînt om de treabă.'"
El se gîndi : „Nea Cristache, îţi place dumitale să-mi pui nişte întrebări stupide. îţi dă mina. Dacă mi-ar fi spus, nu mă uitam ca prostul la dumneata. Dar poate că eu n-am voie să aflu că te-ai întors".
Nea Cristache vru să ştie dacă taică-său tot se mai holbează la stele. „Frumos te mai exprimi dumneata, nea Cristache, hala] să-ţi fie ! Nu la stele, nea Cristache, nu la stele, crede-mă pe cuvînt, stelele nu-1 interesează, deocamdată, nici cit negrul sub unghii, la sateliţi se uită. nea Cristache, află din ziare şi de la radio cînd trec sa-leliţii pe aicea, şi la ei se uită, şi parcă-i alt om. Atunci mi-e drag. les cu el în stradă şi—i urmăresc atent fiecare indicaţie : -«O s-apară în partea aceea şi-o să se-n-drepte încolo» şi

desenează cu degetul traiectoria satelitului. Vin şi alţi oameni de pe strada noastră şi toţi privesc încotro le-arată taică-meu, şi-i cer explicaţii. Nimic nu-1 îneîntă mai mult pe bătrîn decît întrebările despre sateliţi, are zeci de cărţi acasă şi la uzină, le-a citit pe toate, le ştie. şi răspunde limpede, pe înţeles, şi întreabă

dacă totul c clar. în serile cînd apar sateliţii în casa noastră e linişte şi bună înţelegere, tata îmi iartă trăsnăile dc peste zi. mama îmi promite ori o cămaşă, ori o cravată, ori un bilet la teatru. Doamne, de-ar trece sateliţii pe-aici în fiecare seară !... Trec destul de rar, nepermis de rar, cam o dată pe lună. Mai inventez si eu cîte unul. într-o după-amiază, bănuind că iar vrea s-o certe pe mama pentru mai nimicuri, i-am spus bătrînului : «Nu cumva să uiţi că la nouă şi patruzeci şi trei de minute trece satelitul...» într-o clipă s-a luminat tot : «Cum o să uit ? !» Sînt absolut convins că s-a mustrat pentru lipsa lui de informaţie, nu ştia de satelitul din seara aceea, de unde să ştie ! Dar am avut noroc şi-am ieşit cu faţa curată : spre seară cerul s-a aco perit cu nori grei, a tunat si-a fulgerat, iar la nouă şi patruzeci de minute a început să plouă. Dumneata, nea Cristache, semeni cu profesorul meu dc latină, numai cu dumnealui e mai în vîrstă, a împlinit şaizeci de ani şi are lunetă. Mă tot rog să scape luneta pe trotuar... Ce tot spui ? Nu umblu după fete, şi nu mă aflu în criză, cu asta mă bateţi la cap toată ziua. criză de adolescent, criză, întrebările mele, la care dc multe ori nu răspundeţi, ţin de criză, uimirile mele ţin de criză, tristeţile mele ţin de criză, dar nu-i aşa, nea Cristache, am şi eu ochi şi văd, şi urechi să aud, şi multe nu le pricep, şi-ntreb, iar dumneata îmi spui că sînt în criză.

Mîine' seară trece satelitul şi-o s-avem linişte, cît îmi doresc linişţea asta. cînd pot să mă gîndesc şi eu la ceva mai ca lumea ! Zgomotul şi cearta mă îndeamnă să mă gîndesc numai la lucruri urîte şi pocite. Dar cînd e linişte, parcă plutesc pe o scamă de nori. şi vă salut pe toţi de la înălţime. Pune şi dumneata, nea Cristache, o vorbă bună unde trebuie, să se lanseze mai mulţi sateliţi, să am şi eu Un pic de linişte, că aşa nu mai merge, rîd vecinii de mine şi de tata şi de mama, de ce să rîdă ? Şi nu pot să mai învăţ, într-o zi o să uit şi tabla-nmulţirii, şi-o să-ncep să mă cert şi eu cu cine-mi iese-n cale. Dumneata, nea Cristache, degeaba te uiţi urît la mine şi degeaba mă bănuieşti, eu nu te-am vorbit de rău, şi nu i-am spus tatii că ai căzut în genunchi în faţa mamei, şi-ai plîns, şi-ai rugat-o să plece cu dumneata, şi te-ai jurat cu mîna pe inimă că o

s-o ţii ca pc-o zînă, nici cu gîndul n-o s-o atingi. De cînd tc-am auzit vorbind aşa, mă tot întreb : «De ce i-ai spus mamei că-i o zînă ?» Nea Cristache, zău, cum o să fie ? Nici măcar ca nu are pretenţii în privinţa asta. Mama lucrează foarte mult, .şi-acasă şi la serviciu, şi se teme de bătrîneţe ; cit s-ar teme, toi o să-mbătrînească ; merge în fiecare zi la piaţă, face demîncare. se ceartă cu taică-meu cînd nu mai are încotro, si glumeşte şi ea cînd are cu cine. Aşa arată zînele, nea Cristache ? Degeaba insişti, n-o să plece cu dumneata, ştie că n-are voie să plece, cui vrei să mă lase ? Eşti un copil bătrîn, nea Cristache, aşa pretinde tanti Angela : «Un copil bătrîn şi-un sentimental fără pereche de ţi-e si milă ele el-. E adevărat că scrii poezii de dragoste ? Măcar de le-ai publica, să te-alcgi cu ceva. Şi mama crede că eşti un copil bătrîn : de-aia nu se leagă

nici o femeie de dumneata. Numai tata o ţine pe-a lui : «Cristache ăsta-... Ştii matale !
Dacă ii spun bătrinului că tc-am găsit pe stradă, o să-mi dea două după ceafă. Dumneata ai fost arestat pentru hoţii, aşa mi-a spus tata. aşa trebuie să cred, n-am voie să ştiu că ai ieşit, nici să le vad n-am voie deocamdată, cel puţin deocamdată, dumneata nu mai exişti pentru mine. Degeaba aştepţi să-mi dau cu părerea despre taică-meu. Nu pot s-o fac, pentru simplul motiv că e tatăl meu. Cînd eram mic m-a dus in braţe, la aer. si m-a ţinut de subsuori pe oala de noapte, iar mai tirziu m-a învăţat cum trebuie să mă port, mi-a dat din piinea lui. din banii lui, din frica lui".
„Hai să bem un rom ! propune Cristache.
„Nu beau rom, nu beau nimic.
„Pînă şi în privinţa asta semeni cu taică-tău !
,,Se zice că toţi copiii seamănă...
„Hai, măi, la un rom, să mai schimbăm două vorbe, că aşa, pe stradă, nu se leagă nimic, ori ţi-e teamă să ieşi cu mine ? Ce-a fost, s-a dus, de unde-am plecat acolo m-am întors, fără nici o tinichea de coadă. îţi dau un rom, dacă nu vrei rom îţi dau un şpriţ.
„E tîrziu, nea Cristache.
,.Ai întîlnire cu o fată, aşa-i ?
„Am avut, nea Cristache, acum o oră am avut întîlnire cu o fată drăguţă şi cumsecade, şi m-am purtat urît, şi mi-e silă c-am învăţat să mă port şi eu urît. asta se-nvaţă

uşor, şi-ntotdeauna, şi-n toate ai de la cine să-nveţi, şi-acuma nu mai vreau altceva decît să mă duc acasă şi să mă-nchid în camera mea. Dumneata, după ce faci un

lucru urît, nu simţi nevoia să te-nchizi în cameră, să nu te vadă nimeni ?
„Uşor, măi, uşor, c-ai luat-o razna !
„Am la ce să mă gîndesc in noaptea asta, continuă el mai mult pentru sine, la o fată drăguţă, la o rădaşcă şi la ce-am zis despre tata, ar trebui să-i cer scuze tatii, ar trebui, dar n-am curaj, nu mi-e la îndemînă, sînt foarte aspru cu alţii, numai cu mine sînt înţelegător, duios...
„Atunci vii cu mine ! şi Cristache îl apucă de braţ. Vii cu mine, mai bem un pahar, mai schimbăm o vorbă ! Măi. tu n-auzi ? Am plăcerea să ciocnesc un pahar cu tine !
„Nea Cristache, de cînd ai început matale să bei ? W. m-ai dăscălit pe mine să nu mă-nvăţ cu fumatul şi cu băutura !... De ce predici pentru alţii, nea Cristache ? Nu. nu, te rog să mă laşi în pace !
,.Ce faci nazuri, măi ?
„Dacă nu-mi dai drumul, strig !
„Strigă ! şi nea Cristache ridică palma : Strigă, să te-audă taică-tău !"
îmbrincit cu putere, se izbi de gard. Şi rămase acolo, supus, în aşteptarea altor lovituri. Cristache îi mai trase un picior în fund, apoi se depărta, fluierînd. O femeie între două vîrste se ridică peste gard să vadă ce se-ntîmplă.
„Vă rog să-mi daţi un pahar cu apă, ceru el.
„Şterge-ţi fruntea !
„Mi-e sete !
„Eşti plin de sînge pe frunte. ..Am mincat sărat şi nu mai pot... „Vezi că-ţi intră sîngele-n ochi !"
„Dumneata eşti mai rău ca moartea, nea Cristache, ştiam că o să te răzbuni pe mine, mi-era teamă, cînd te-am văzut coborînd din maşină mi-a venit s-o rup la fugă, clar de azi încolo n-o să mai trec pe lîngă dumneata şi n-o să-

ţi mai spun bună ziua, iar dacă o să mă cauţi, dacă o să ai nevoie, cîndva, de mine. n-o să te mai cunosc. Ce vrei tu, străine ? în zece minute ajung acasă, mă aşteaptă ai mei cu masa. Dacă s-au dus în vizită o să găsesc un bileţel pe
15
masa din bucătărie : «Iei din frigider tava cu şunca, castronul cu ardei copţi, iei din cămară tava cu plăcinte, să nu spargi vreo farfurie, noi ne întoarcem la ora V...»
,,Bună seara, vă rog să mă iertaţi...
„Ce doreşti ?
„Sînt de la Suceava, am venit aici la nişte rude, cînd colo rudele au plecat la Braşov şi... în tramvai cineva mi-a luat portofelul cu toţi banii... Dacă aţi fi amabil să-mi daţi 25 de bani de tramvai... măcar să ajung la gară...
„Ai bilet de tren ?
„Bilet am.
„Şi cu portofelul cum a fost ?
,,Nu ştiu, îl aveam aici, în buzunar, şi el arătă buzunarul pantalonilor, nici nu mi-am dat seama... „Cum, domnule, să-ţi bage mina în buzunar? ..Era înghesuială. „Şi n-ai simţit nimic, nimic ? ..Absolut nimic. ,,Şi cîţi bani aveai ? „Opt sute de lei. „Măcar ai telefonat la miliţie ? „Nu... mi-ar trebui o fisă... „Ia hai cu mine !
„O, dar sînteţi un om foarte binevoitor ! De ce vă îngrijoraţi aşa de tare de soarta mea ? Nu v-am cerut altceva decit 25 de bani, o nimica toată. Vă asigur că nu este cazul să vă îngrijoraţi, nu sînt de la Suceava şi nu mi-a furat nimeni nici un leu, cum să-mi fure dacă n-aveam ? ! Voiam să ajung şi eu acasă. M-aş duce pe jos cinci staţii de tramvai dacă nu m-ar roade pantofii..; Tata ţine mult să port pantofi cu ştaif şi cu talpă groasă... Nu,

mulţumesc, ce să fac cu banii, nu mai are nici un haz, în seara asta o să mă cert cu tata şi-o să mă culc flămînd'-.
Taică-său îl aştepta în faţa casei :
„Unde mi-ai fost ?
,,La sala de gimnastică, minţi, senin.
„Cine să te creadă ? Cine te-a izbit în frunte ?
„Am căzut la paralele.
„Hai că eşti nostim !'* zîmbi taică-său.
2«
10
intrară în casă, ei se duse la baie şi se spăiă pe faţă ; sub pojghiţa de sînge de pe frunte se lăţise o vînătaie, în formă de inimioară. Bău două pahare de apă coclită de la robinet şi imediat îl apucă durerea de burtă. Cu îngrijorare în glas, taică-său întrebă : '
,,Ce e, măi, ţi-e rău, ce gemi aşa ?
„Mă doare-o măsea.
„la deschide uşa !
Deschise.
„Care măsea te doare ?
„Asta din dreapta, de jos.
„Mîine dimineaţă te duci la policlinică.
„Am program de sport.
„Ceri învoire şi te duci unde zic eu."
Ar fi vrut să aibă si el nişte bani, cel puţin cinci mii de lei, banii lui, munciţi de el, adunaţi de la o chenzină la alta, înscrişi pe carnetul de economii, iar acum, în primele zile de vacanţă, să cutreiere magazinele oraşului în căutare de sandale de vară, de cămăşi în carouri, de ciorapi şi de alte nimicuri, lame de bărbierit, spirt natural şi cârlige de undiţă. Erau zile cînd, doar cu banii de autobuz în buzunar, străbătea Calea Victoriei de la „Romarla" Dînă la

magazinul „Victoria", apoi o lua pe Lipscani pînă a magazinul „Bucureşti". Intra peste tot, şi la stofe, şi la pantofi, şi la articole de menaj ; îi plăcea să se-nghesuie printre cumpărători, să încerce calitatea stofelor, să probeze nişte sandale, ori să cerceteze, cu ochi de expert, o haină de piele, o maşină de rîşnit cafea. Abia cînd vânzătorii; cam bănuitori, ii smulgeau marfa din mină : „Puştiule, cumperi ? Nu cumperi ? !", el se retrăgea, dar nu mult, doar cîţiva paşi, rămînînd cu ochii la mărfuri şi la cumpărători. Ieri dimineaţă îl întîlnise întîmplător pe Calea Victoriei pe profesorul de geografie, care avea şi el, ca tot omul care se pregăteşte de vacanţă, de făcut nişte cumpărături, „îmi daţi voie să vă însoţesc? !" Cu profesorul de geografie îndrăznea, era tînăr şi extrem de binevoitor, niciodată nu se enerva, nu striga, nici măcar nu ameninţa cu nota doi, poate că din pricina asta la orele lui era linişte şi toţi luau notiţe şi răspundeau corect, chiar şi Mândiţă. Profesorul îşi cumpărase nişte pantaloni de doc, o pereche

de sandale şi o cravată albă, mai nimic. Apoi, cu puţin înainte de a se despărţi, trecînd prin faţa unei marochinării, îi atrăsese atenţia o poşetă albă din pai de orez. Era într-adevăr elegantă şi aşa, mai aparte. ,,Ce zici de asta ? şi imediat izbucnise în rîs : Iartă-mă, de unde să te pricepi dumneata ? ! Dacă vrei să mă aştepţi două minute"... Dar el, jignit, fără s-o arate, îşi luase rămas bun. „De ce să nu mă pricep ? Ştiu, am doar şaisprezece ani, şi ăia vai de capul lor ! La anii ăştia n-am dreptul să-mi dau părerea despre poşete, poate că nici n-am voie să ştiu ce-s alea poşete şi la ce folosesc. Dacă eu aş spune la şcoală că v-am văzut cumpărînd o poşetă ?" Mai ales

fetele din-tr-a noua şi-a zecea erau teribil de curioase să afle cu cine „se ţine" profesorul de geografie, doamne, cîtc presupuneri ar fi făcut în legătură cu poşeta aceea din pai de orez ! Chiar şi ol era curios : cu cine, cu cine se ţine ? Trebuie să fie o fală simpatică, modestă, cu mult bun simţ şi foarte muncitoare, altfel n-ar avea dreptul să stea lîngă un om atît de... „De ce mă socoteşte un copilandru ? Prea uşor a uitat vîrsta dc şaisprezece ani."
Bătrînul continua să-i vorbească, poate că îi dădea sfaturi pentru a doua zi, cînd ar fi să se ducă la policlinică, dar el nu auzea şi nu pricepea nimic, nu voia s-audă şi să priceapă, dădea doar din cap, în semn că este de acord.
Se aşează pe un fotoliu şi îşi scoase pantofii.
„Şi cu vînătaia asta ce veste-poveste ? vru să ştie taică-său.
„M-am încăierat cu un tip. „încăierat ?
„I-am dat vreo două şi mi-a dat şi el. ,,Mi se pare că el a dat mai tare. „Era mai solid... „Şi, mă rog frumos, pentru ?... „Pentru o fată.
„Hai, hai, zîmbi taică-său, n-o lua razna ! „Dacă îţi spun că pentru o fată !
„Măi, să fie ! Eleonora, ia vino s-auzi ! Măi, şi dacă mă tragi pe sfoară ? Eleonora, ascultă şi tu, ascultă ! „Măcar era ceva de capul ei ? întrebă malcă-sq, ,;M-aş baţe şi ou Dumnezeu.!
„Eleonora, adu-mi cureaua !
„întîi să mănînce, interveni maică-sa.
„întîi să mănînc.
.,Dacă nu te-oi învăţa eu cinste, şi omenie şi respect '. ameninţă taică-său.
„M-a bătut Cristache, lămuri el. Asta-i tot".

"1 O să-1 ardă tata pe nea Cristache încet şi sigur, întîi Ta salariu, apoi la primele trimestriale, iar peste vreun an ii găseşte el o chichiţă, ceva, şi iar îl bagă la închisoare, vai de mama lui, ce noroc mai are şi nea Cristache !... Dacă ar fi sigur că bătrînii au adormit, s-ar duce în hol şi i-ar telefona Luminiţei. „Cum se mai simte maică-ta ? „Cred că şi-a dat duhul.

„Şi de ce nu te duci să boceşti la căpătâiul ci ? „N-am timp, dragă ! Tu ce faci ?

„Cint la trompetă. Am deschis fereastra, şi cint din răsputeri, să se-audă pînă la marginea pămîntului. Cint pentru tine. înfiorat de atingerea buzelor tale, dc mi-reasma părului tău.

„Taică-tău cum se mai simte ?

„Prost, din ce în ce mai prost, respiră greu, se-năbuşă : chiar în urmă cu un sfert de oră am telefonat la spital să-i aducă un tub de oxigen, dar slabe speranţe ! Ce-ai vrea să cînt pentru tine ? Ce-ţi place ţie mai mult ? Un cîntec duios despre doi idioţi şi-o rădaşcă, pe marginea unui lac. Aş vrea să uit. Azi nu te-am văzut, n-am vorbit cu line, te ţin minte de ieri, de-alaltăieri, de cînd îmi aduceai sandvişuri şi-mi spuneai că ai vrea să fii prietenă cu mine. Un an de zile n-am făcut altceva decît să-nvăţ şi iar să învăţ, să mă duc la şcoală, să ies la tablă şi să-i ajut la învăţătură pe alţii, eu sînt băiat conştiincios, iar după un an de zile... Nu, nu, era să uit, am şi-o poezie pentru Cristina... după un an de zile te-am chemat acolo... trebuia să chem pe cineva... «Criză de adolescent !» spune Teofil, şi el se luptă cu criza asta... Ce să-ţi cînt, dragă Luminiţa ? Pe strada

noastră e linişte, s-au stins toate luminile, toţi s-au culcat, chiar şi Mihaela s-a culcat, mîine dimineaţă are de lucru, împleteşte plase pentru o cooperativă, din plasele astea trăieşte şi din meditaţii, e studentă Mihaela, banii de bursă ii dă mătusii... Ce să-ţi cînt, dragă Luminiţa ?"
Dincolo, în dormitorul bătrînilor, se mişcă mobila, ceva se izbeşte de perete, mama iese în hol şi izbucneşte în plîns. „Taci, tu, că ne-aude copilul !" se sperie tatăl. Şi cîteva minute se face linişte. Da, într-adevăr, asta-i o mare problemă pentru amîndoi, mereu trebuie să se gindească la copil... Cit pot, bătrînii se feresc de el, uneori se ceartă după miezul nopţii în bucătărie, şi de cele mai multe ori cînd nu-i el acasă. Degeaba, pînă la urmă îşi dau şi ei seama că toate măsurile de precauţie nu-i ajută cu nimic. Ce-i de aflat, lot se află. mai ales lucrurile urîte se află imediat. El se-ntoarce de la şcoală, ori de la plimbare şi-n clipa cînd intră în casă pricepe lot, nu mai are nevoie de nici o explicaţie. Maică-sa evită să-1 privească, asta înseamnă că are ochii umflaţi de plîns, taică-său începe să puna o glumă, ceva, ca să nu dea de bănuit... „Să nu-şi dea seama copilul !" Anii au trecut, peste o lună si cîteva zile copilul o să-mplinească şaisprezece ani ; ei habar n-au cîte ştie, şi cile observă, şi cile gindeste un copil de şaisprezece ani, şi cit de sever poate fi cînd se simte tras pe sfoară. „Copilul, copilaşul ! Tot copil, copilaş o să mă considere si la douăzeci şi cinci de ani, şi tot aşa o să seascundă de mine, şi-abia o să se dea de gol. Doamne, ajută-le să mai priceapă şi ei ceva pe lumea asta ! Şi să nu se mai facă de rîs măcar faţă de mine"... îi părea rău de bătrîni că îşi macină zilele în duşmănie ; nu ţin la zile şi nu bagă de seamă cum trec ; doar din cînd în cînd maică-sa se uită în oglindă şi se sperie : „Vai, cît am îmbătrînit !"

De spaima bătrîneţii, două, trei zile nu se mai ceartă, îşi vede de-ale ei, mai glumeşte, mai cîntă, maică-sa cîntă frumos, au vrut s-o ia soprană la Corul sindicatelor, n-a primit, n-are timp, şi nici bătrînul n-ar fi fost de acord.
Il întrebase pe profesorul lui de geografie :
„Dumneavoastră v-aţi certa cu soţia ?
„Ce întrebare mai e şi asta ? se nedumerise profesorul.
„Mă interesează foarte, foarte mult, nici nu vă închipuiţi...
„Ştii bine că sînt burlac.
26'
„Să admitem că aţi li căsătorit.
„Admitem, dacă ţii neapărat, deşi n-ar trebui să te preocupe poveştile astea pe care, oricît ai vrea, tot nu poţi să le pricepi la vîrsta ta. Oamenii se ceartă din multe pricini, eu nu le ştiu pe toate, ştiu numai că se poate trăi şi fără ceartă... Nici n-aş avea timp să mă cert...
„Şi dacă v-aţi căsători' cu o femeie imposibilă ?
„Cine mă obligă să mă căsătoresc cu o astfel de femeie ?
„Să zicem că aţi face-o din greşeală ! insistase el.
„Cred că greşelile se pot repara".
Acum se mişcă şi mobilele din hol, se sparge ceva, poate cristalul de pe măsuţa cu flori, da, da, cristalul. „Dă-mi hainele ! „Ce să faci cu ele ? „Să mă-mbrac şi să mă duc. „Unde să te duci ? „Ce te priveşte pe tine ? „Uite că mă priveşte ! „De ce dai în mama ?" strigă el.
Strigă de după uşă, îi dau lacrimile şi aşteaptă. Cîteva clipe se face linişte. Bătrînii, surprinşi, nici nu îndrăznesc să mai respire, apoi : jap, jap ! două palme şi strigătul mamei, şi uşa camerei lui, care se deschide brusc, izbindu-1 în umăr.

„Tu de ce nu dormi ? „Dacă voi vă certaţi şi vă bateţi... „Noi sîntem noi, şi tu eşti tu ! „Dă-mi cheia sărmi iau hainele !
„Femeia lui Dumnezeu, ce să faci cu hainele în miez fie noapte V
„Să mă-mbrac şi să mă duc".
„Dacă nu pomeneam de nea Cristache, se mustră el, aveam linişte în noaptea asta, bătrînii se odihneau şapte ore, se sculau bine dispuşi şi flămînzi, mîncau pe sătura-tele şi se duceau la lucru. Nea Cristache, nea Cristache, de ce nu vrei să ne laşi în plata domnului ? Doar ţi-am spus că mama nu-i o zînă, nu ţine la dumneata şi nu-i face plăcere să te mai vadă. Crezi că-i de ajuns să Iii încăpăţînat şi să cazi în genunchi în faţa ei ? Prietena mea, Mihaela, pe care n-o cunoşti (şi-i mai bine, fiindcă altfel, cine ştie, i-ai tri-
u
mite poezii...), mi-a spus intr-o zi cînd am întrebat-o cine-i tipul care tot opreşte maşina la poarta el, că cei mai imposibili oameni din lume sînt aiuriţii care nu vor să priceapă cum stau lucrurile în materie de dragoste. A fost o dată singură la teatru şi s-a legat de ea un domn bătrîior, tuns chilug şi mirosind a colonie de liliac. Şi de-atunci două săptămîni n-a vrut să se mai dea la o parte, o urmărea în drum spre facultate. «Dă-te, domnule, la o parte», îi striga Mihaela, iar el zîmbea şi se-nchina în faţa ei. Cînd ieşea de la cursuri, îl găsea în stradă, rezemat de maşină, acelaşi, zîmbăreţ şi cu speranţe. «Dă-te, domnule, la o parte, că strig să vină miliţia !» Inutil, omul nu pricepea, ori nu auzea, într-o zi i-a făcut o vizită acasă şi-a căzut în genunchi în faţa ei, şi-a plîns, şi-a rugat-o să-1 ia de bărbat. «Dă-te, domnule, la o parte, că-ţi dau cu

ceva în cap !» i-a strigat Mihaela, şi-a pus mina pe vaza de flori. Nea Cristache, dumneata de ce nu te dai la o parte ? Ne-ai stricat încă o noapte, şi-avem atît de puţine nopţi ! Tata e absolut convins că mama o să vină la dumneata în noaptea asta cu tot calabalîcul şi cu C.E.C.-ul de 5 000. Cred că tata se-nşală. Mama o să se ducă la o colegă de serviciu. Urît clin partea ei, iar o să afle colegele şi-o să aibă ce vorbi două săptămîni. Oameni buni, de ce strigaţi aşa, de ce v-aţi pierdut minţile ? începeţi cearta şi-i daţi înainte, uitaţi de mine, uitaţi de vecini, uitaţi chiar şi de bătrîneţea care se-apropie şi-o să vă rîdă în nas. Gata, am pus mîna pe voi, acuma degeaba vă pare rău, nu se mai poate repara nimic. Copilul, copilaşul ! Copilul vă spune că mai are şi alte treburi, decît să v-asculte pe voi cum vă-njuraţi şi vă faceţi de două parale. O să v-audă vecinii, şi mîine dimineaţă o să-mi fie ruşine să ies. în fiecare dimineaţă vecinii se uită la mine şi-i simt că ar vrea să mă-ntrebe ceva, şi-atunci trec repede pe lîngă ei, cu ochii plecaţi".

Mama îşi adună nişte haine într-un geamantan :

„Dă-mi şi nişte bani !

„Ce să faci tu cu banii în miez de noapte ?

„îmi trebuie mîine şi poimîine...

„Poimîine iei salariul.

„Ştii bine că am de plătit nişte datorii".

Acum discută liniştit, gospodăreşte despre datorii, care cit are de dat şi cui anume. Mama a împrumutat de la tanti Angela opt sule ele lei să-şi ia pantofi şi stofă dc taior de ziua ei, tata a împrumutat două sule de la inginerul de sector ca să cumpere şampanie de ziua mamei. De banii lor nu s-ating, banii lor s-adună pe cecuri cu dobîndă, tata are un C.E.C. de 15 000, mama două de 10 000 ; din trei

în trei luni participă la tragerea specială şi se roagă lui Dumnezeu să cîştige o maşină. Mama o să-i dea C.E.C.-ul lui nea Cristache în păstrare.
„Hai să ne culcăm !
,,Tu eşti chior, tu nu vezi că eu plec ? !
„Unde Dumnezeu să pleci ?
„Mă duc la Marilena.
„Aşa să ai tu bine, cum te duci la Marilena.
„Om bătrîn, să-ţi fie ruşine ! Dacă nu crezi, dă telefoane, vino acolo, vino, da' să nu stai, că nu vreau să te mai văd, vino numai ca să te convingi, că ştiu eu ce ţi-a intrat ţie în cap şi nu-ţi mai iese ! Crezi că de Cristache al tău îmi arde mie ? Scap de un nenorocit şi să mă leg repede de un altul ? Doamne fereşte, mă duc în noaptea asta la Marilena, iar de mîine încolo o să mă descurc într-un fel, cînd mai bine, :înd mai rău, dar la tine nu mă mai întorc. De atîţia ani te ;păl şi-ţi dau demîncare, şi nu ies clin vorba ta, şi tot nu-i bine, acuma, gata. mi-ajunge, nu mai pot, dă-mi drumul că urlu !"
Se deschide o fereastră la etaj şi o femeie întreabă : „Voi n-aveţi somn, mă ?"
„Au dreptate vecinii, de ce să suporte atîtea scandaluri ! Dacă aş fi în locul lor m-aş duce la miliţie, ori la procura-tură şi aş pretinde să fie linişte în casa asta : «Mihăescu ăsta ori îşi bagă minţile-n cap odată pentru totdeauna, ori se mută în altă parte, undeva, la marginea oraşului, unde nu-1 aude nimeni cînd strigă la nevastă...»
Tata nu prea ţine seama ele vecini, îi ia cam de sus, se crede mai instruit decît ei şi cu o poziţie socială mai so-lidă, face parte din intelectualitatea tehnică bucureşteană, maistru apreciat, decorat, are liceul şi-un an de politehnică, dacă ar avea şi un pic de respect

pentru nevastă, şi copil şi vecini ar fi şi mai bine !... Am întrebat-o şi pe Mihaela :
„Tu te-ai certa cu bărbatu-tău ?
„Vai, la ce-ţi mai umblă şi ţie mintea ! a rîs ea. Eşti copil, ce-ar fi să te gîndeşti la altceva ? De ce să mă cert ?
30
Şi cînd să mă cert ? Doar o să am atîta de lucru ! (El îşi amintise că şi profesorul de geografie îi spusese că n-o să aibă timp să se certe. Curios !) încearcă, îl sfătuise Mihaela, să trăieşti la vîrsta ta ! Cum se ceartă alţii, să te intereseze mai puţin. Nu-i vezi, nu-i auzi ! E o chestiune de educaţie a voinţei. Dacă eu nu vreau să văd şi s-aud, atunci nici n-o să văd, nici n-o s-aud. Altfel, unde-ai ajunge ? îţi spun eu unde. în crî.şmă, ori, şi mai rău, la Central..."
Mama iese trîntind uşa, strigînd ajutor, tata aleargă pe scări, după ea. Sus, la etaj. se deschid ferestrele, cineva, crezînd că e vorba de hoţi, începe să fluiere.
„Mîine dimineaţă n-o să ies din casă, o să ies abia mîine seară, după ce se culcă vecinii. Ştiu şi colegii că ai mei, bă-trînii mei. se ceartă şi se bat, şi sînt curioşi să afle de ce.
Dacă vine bătrînul si deschide uşa (cum ştie el să des-chidă uşile smucit, de parcă ar vrea să le smulgă din ţîţîni) mă pocneşte drept în frunte. De ce-oi fi stînd aici, în dreptul uşii ? ! Pot să mă ridic şi să mă tîrîi pînă la pat, patul meu cu arcuri rupte, şi să mă-ntind, să-nchid ochii şi să dorm. ori să visez cu ochii deschişi. în somn visez puţin, .şi doar spre dimineaţă ; aceste vise, pe care nu pot să le stăpînesc în desfăşurarea lor, să le ajustez pe ici pe colo. pentru a fi pe gustul meu, în general mă obosesc, uneori îmi dau dureri de cap : mult mai mult îmi place să

visez cu ochii deschişi ; să-mi compun eu visele, să umblu prin locuri despre care am auzit, ori am citit în cărţi şi să mă port altfel, mai civilizat şi mai inteligent decît în realitate ; în toate visele cu ochii deschişi am cel puţin 25 de ani, uneori ajung şi la patruzeci, tatăl unui băiat care îmi seamănă şi al unei fetiţe obraznice. Tîmpenie, asta-i curată tîmpenie ! Mai ales dacă ar fi să cred, şi n-am nici un motiv temeinic să nu cred, că mai toţi oamenii în vîrstă îşi recheamă din amintiri copilăria şi prima tinereţe. Cîndva, cîndva o să mi se-ntîmple şi mie una ca asta. Deocamdată aş vrea să am 28 de ani, să fiu căsătorit de trei ani şi să mă cert prima oară cu Luminiţa.
„De unde-mi vii la ora asta ?
„Am fost pe la Eliza, am stat la poveşti.
,,Eliza a plecat în concediu de opt zile.
31
„Ei, da ! Că tu ştii mai bine.
„Hai să verificăm ! Să-i dăm un telefon.
„Dacă nu mă crezi pe cuvînt, te las aici şi mă duc.
„Unde ?
„Asta mă priveşte !"
Bătrînul se-ntoarce călcînd pe vîrfuri ; deschide şi închide uşile cu grijă ; apoi scoate telefonul din priză. E convins că după cel mult o oră Eleonora o să-1 cheme, ce-rîndu-i iertare, altfel unde să se ducă, unde să-şi petreacă noaptea? De ce nu pricepe ea nenorocita (Doamne, iartă-mă) că ăla nu moare de dragul ei, şi-a făcut mendrele, acum gata, alta la rînd. Nici casă ca lumea n-are nenorocitul, o cămăruţă dc mansardă, o chilie puturoasă, cum o să stea Eleonora acolo ? Degeaba. în noaptea asta n-are ce să mai caute aici, a ieşit din inventarul casei să doarmă în Gara de Nord. Fala de serviciu s-o fi culcat ?

„Tudoriţă nene, ca să vezi cum le potriveşte dracu...
„Lăsaţi că sc-ntoarce dînsa !
„Ştiu, ştiu, dar nu mai depinde de ea. Tu ce-ai văzut aici să nu spui nimănui, chiar dacă ţi-ar plăti, mai bine te plătesc eu şi să taci, aşa-i, Tudoriţă nene ? Ce-ai văzut şi cc-o să mai vezi... Oare avem noi pe-aici nişte băutură, cum ar fi nişte coniac ? ! Dacă n-avem, ne ducem pînă-n colţ şi cumpărăm. Ia tu 30 de lei şi du-te !"
Tudoriţă n-are nimic împotrivă, ia banii şi dă fuga după coniac. El se apropie pe vîrfuri de camera băiatului : „Grig, tu dormi ? Grig... dacă nu dormi, hai să te văd... Doarme, ori se preface că doarme, totuna, asta-i situaţia, dacă mă blesteamă acum, o să priceapă mai tîrziu cum stau lucrurile şi-o să mă ierte, pe asta mizăm toţi".
„Dragă Luminiţa, n-aş vrea să ne certăm.
„Nici eu, dar cred că aşa ceva nu e posibil.
„De ce ?
„Aşa mi-au spus toţi, chiar şi-ai mei, care se ceartă foarte rar, foarte rar, cam de două ori pe an. Ca să nu-ţi mai vorbesc de unchiul Pândele, care pretinde că fără certuri viaţa ar fi din cale-afară de plicticoasă.
„Cred că noi, noi doi nici n-o să avem timp de ceartă. Judecă şi tn : pînă la ?A de ani, studenţia. învaţă. învaţă zi şi noapte ; pînă pe la 28 de ani, doctoratul, asta-i o chestie şi mai grea : pînă la 35...
„Doar nu înveţi chiar tot timpul, în orice caz, cît durează o ceartă ? Cel mult o jumătate de ceas, cu puţină atenţie şi discreţie în gesturi poţi să te certi şi pe stradă, în drum spre facultate, ori spre teatru, sau acasă, între două feluri de mîncare.
„Şi de ce ne-am certa ?
„Depinde, se ivesc atîtea chestii !

„Dragă Luminiţa, ai nişte păreri care mă îngrijorează." Tudoriţă nu ştie, ori nu poate să vorbească în şoaptă, are o voce bărbătească, plină, de comandant. ,,N-avea coniac, dacă vreţi vin"... „Cum să n-aibă coniac ? Găseşti pe toate drumurile !" Dar tata o crede şi desfundă sticla de vin. Şi bea. Şi-o trimite pe Tudoriţă la culcare.
„Dragă Luminiţa, e o chestie pe care n-o pricepi : de ce un bărbat de 40 de ani îşi lasă nevasta să plece în miez de noapte, apoi se-ncuie în dormitor şi bea un vin prost ?
„S-o fi săturat de nevastă !
„Are si-un copil...
„Da, are şi-un copil ! Ei şi ?
,,E o chestie pe care tu n-ai cum s-o pricepi.
„Dar tu ai ?
„Mie mi-a spus mama, chiar mi-a atras atenţia..."
încearcă să evite cel mai mic zgomot pentru a nu-1 deranja pe taică-său. Ia din şifonier o cămaşă, pantofii de duminecă, o pereche de pantaloni şi o jachetă ; dacă ar şti unde ascunde taică-său banii, ar lua şi cîteva sute de lei ; traversează holul cu pantofii în mînă, deschide şi închide uşile cu grijă, încuie uşa de la intrare. Noapte de început de iunie, zgomot îndepărtat de tramvaie. Pe-aici nu trece nici un tramvai, o să :neargă pe jos, tot n-are bani. A uitat să-şi ia toc şi cerneală şi cîteva coli de hîrtie. Mîine dimineaţă, la opt, trebuie să se prezinte la concurs.
Optzeci de candidaţi din toată ţara, toţi de vîrsta lui, cei mai buni la matematică. Ar vrea să aibă emoţii, e firesc să ai emoţii înaintea unui concurs atît de important, să stai noaptea întreagă şi să rezolvi probleme complicate, pînă încep să te usture ochii, pînă-ţi cade tocul din mînă, e firesc ; n-are nici un fel de emoţii, ştie că va reuşi, a mai cîştigat concursuri pe ţară copilul minune (pînă la probe

contrarii, care se ivesc ceva rnâi tîrziu, pe la douăzeci de" ani). Există (i-a spus taică-său) un prag pentru toţi copiii minune ; oare de unde ştie taică-său, şi de ce-i atît de sigur ? ! Există un prag greu de trecut, trebuie să ai capul tare şi-o voinţă de fier. „Nu există un asemenea prag, nu cred, nu admit. Dacă ţi-aş spune că nu există, iar mi-ai da peste nas că la şaisprezece ani nu pricepi mai nimic. De ce te-ai certat cu mama şi-ai lăsat-o să plece în miez de noapte, şi te-ai închis în dormitor şi bei vin prost, adus de Tudoriţa ? Nu există un asemenea prag şi nici copii minune, există numai oameni minune ; cînd lucrezi la uzină şi dumneata eşti un om minune, şi cînd îi aduci mamei şampanie şi flori de ziua ei, şi cind urmăreşti drumul sateliţilor... Să nu te superi şi nici să nu te sperii că am plecat de-acasă, trebuia să plec, nu vreau să dau ochi cu vecinii mîine dimineaţă. Dacă Teofil ar avea o cameră a lui, m-aş duce la el şi-am vorbi toată noaptea despre pragul ăsta blestemat care nu există, nici el nu crede că există. Teofil stă în cameră cu frate-său mai mic, doarme într-un pat cu el, ziua vine şi soră-sa în camera asta să înveţe, învaţă toţi trei într-o cameră, şi nu cred că există un prag."

„Bună seara, vă rog să mă iertaţi... Părinţii mei s-au certat şi a trebuit să plec de-acasă ; şi n-am nici un ban, aţi putea să-mi împrumutaţi 25 de bani să telefonez unui coleg ?

„Da, poftim ! şi omul îi întinde o hîrlie de cinci lei.

„Nu, nu, vă rog, 25 de bani.

„Poftim şi 25 de bani.

„Unde aş putea să vă întîlnesc mîine ?

„Nu sînt de pe-aici... Plec în noaptea asta.

„încă o dată vă rog... şi vă rămîn îndatorat.
„Zi-mi să fiu sănătos.
„Să fiţi sănătos !
„Asta-i chestia principală".
Pînă la cabina telefonică mai are vreo douăzeci de paşi şi încă nu s-a hotărît cui să telefoneze. Cine să-i deschidă uşa la ora asta 9
„Grig... aici. Dormeai ?
„Nu, mă tot gîndesc la cîte prostii ţi-am spus şi mi-e ruşine, tu ce faci ? !
35
„Nimic, mu plimb. Vroi să cobori peste un sfert de ceas ? Nu, nu, altceva, n-am unde să dorm. O să-ţi explic. Dragă Luminiţa, peste un sfert de ceas ne vedem şi-o să-ţi explic. Nu, nu, nimic grav".
A După optsprezece minute de la începerea • concursului (colegul din dreapta, care avea ceas, îl asigură de trei ori că nu trecuseră decît optsprezece minute) împături foile de hîrtie, astupă sticla de cerneală si isi duse mîinile la spate ; terminase primul, într-un timp record, şi era absolut sigur de exactitatea rezultatului obţinui (se aşteptase la nişte probleme mult mai dificile, care să-i dea bătaie de cap şi să-i pună la încercare pregătirea si talentul de matematician, cînd colo, mai nimic...). Ar fi putut să predea lucrarea şi-apoi să iasă din sală, atrăgind atenţia şi întrebările celor care aşteptau pe culoar, părinţi şi rude şi prieteni de-ai concurenţilor, dar îl ţinea aici. in bancă, mindria de învingător, şi îşi repeta, insistent, că după atitea mizerii zilnice are dreptul la această mîn-drie, nimeni să nu i-o ia in nume de rău, matematica e partea lui cea mai tare, de-aici îi vine din cînd în cînd cîte o

mulţumire, el nu face nici un efort deosebit, .şi nici nu vrea să pară mai cu moţ.
Ceilalţi şaptezeci şi nouă se foiesc în bănci şi asudă, nu mai scîrţîie nici o peniţă, colegul din dreapta îi dă un ghiont disperat, cel din stînga sîsîie ca un şarpe, profesorii se plimbă printre bănci, pantofii unuia dintre ei scîrţîie discret, pantofi noi.
„Dumneata renunţi ? !
„Nu, nici gînd, am terminat.
„Măi, măi ! se miră ironic profesorul cu scîrţ, şi învins de curiozitate despătureşle hîrtiile primei pagini şi-abia după cîteva minute faţa i se destinde într-un zîmbet patern : E, hai. du-te şi te plimbă, du-te la ştrand !
„Aş vrea să-mi mai daţi o problemă.
„Lasă, lasă...
„Una mai grea." insistă el.
36
Dar profesorul so înnegurează brusc, îi ia lucrarea şi se-ndreaptă spre catedră. „Aş fi vrut să mă-nţelegeţi exact, era foarte important pentru mine să mă-nţelegeţi, dacă v-am cerut o problemă mai grea, n-am făcut-o din vanitate, simţeam nevoia să-mi încerc puterile, să scriu şi să şterg, să rup foile, să-mi dea lacrimile, să năduşesc în rînd cu toţii, şi-abia după aceea să vă predau lucrarea şi să ies din sală cu teama că undeva am greşit şi voi fi învins. îmi dau seama ce credeţi despre mine, si asta îmi strică toată ziua. Da, ştiu, în meseria dumneavoastră aveţi de-a face cu tot felul de obraznici, iar dintre aceştia cel dinţii sînt eu, deşteptul !"... Are o cămaşă curată, i-a spălat-o Luminiţa azi-noapte, are pantalonii călcaţi, are o pereche de pantofi comozi, e-o adevărată plăcere să-i porţi, are şi-o sută de lei în buzunar (din eeonomiile Luminiţei), e sătul

şi sigur de victorie, iar afară, p? culoar, îl aşteaptă Luminiţa, are cine să-1 aştepte şi pe el. In miez de noapte, fata asta, oarecare (cel puţin aşa o socotise pînă acum), îi ieşise in întîmpinare şi, apucîndu-1 de mină, ca pe-un copil, îl condusese pînă în faţa blocului unde locuia. „Acum să te prefaci în pisoi. Încet şi pe vîrfuri, să nu ne simtă nimeni." O însoţise, cum îi poruncise ea, pe vîrfuri, pînă la etajul unsprezece, binecuvîntînd pe cei care stricaseră instalaţia electrică.
„Ce-o să zică ai tăi ?
„Ai mei n-or să zică nimic, ai mei dorm şi n-o să afle, fiindcă o să te ţin în vestibul ca pe-o mătuşă din provincie, te superi ? Stai aici, stai cuminte şi o să-ţi aduc ceva de-mîncare, şi o să-ţi spăl cămaşa asta, şi-o să-ţi dau nişte pantofi de-ai lui frate-meu, pe care el nu-i mai poartă din iarnă, şi o să-ţi aduc aici salteaua mea de plajă. Vai, ce-am putut eu să-ţi spun despre mama ! îşi amintise ea. Cînd am ajuns acasă, mama se plîngea de dureri de cap. I-am sărutat mîna şi-am căzut în genunchi în faţa ei. Tu nu crezi că o durea capul din pricină că cu vorbisem atît de urît ? ! Mamele simt şi pătimesc ele pentru prostiile copiilor.
„Nu, nu cred.
„Nici n-ai auzit ce-am spus, la ce te gîndeşti ?
„Dacă am avea casa noastră, îndrăznise el.
„Ce idee ! se amuzase Luminiţa. Cu ce să plătim chiria ?
„Aş da meditaţii la matematică. „Bravule, dragule.
„M-aş angaja la construcţii, să duc în spate saci de ciment.
„Tu ? Hai să te sărut !
„Dacă am avea casa noastră..."

Dimineaţa, pe la cinci şi jumătate, ea îi adusese cămaşa călcată şi un pachet cu sandvişuri, invitîndu-1 să se-mbrace repede şi să plece înainte de a se scula ai ei, bătrînii, clar neapărat să se-ntoarcă pe la şapte fără un sfert, fiindcă avea să-i spună ceva important. O ascultase întocmai, o oră şi ceva rătăcise pe stradă cu pachetul de sandvişuri în mînă, intrebîndu-se cum ar putea să facă rost de nişte bani, cel puţin de o mie dc lei, absolut, necesari plecării în vacanţă la munte sau la mare împreună cu Luminiţa. Ar fi vrut să plece în vacanţă ca un salariat cu bani număraţi, cu nevasta şi bagaje multe şi cu tot felul de necazuri, de care să se elibereze de la o zi la alta, sub privirile încurajatoare ale nevestei.
..Ce voiai să-mi spui ? o întrebă pe Luminiţa la întoarcere.
„Că nu-i bine să te cerţi cu ai tăi şi să fugi de-acasă — si ca se aşează pe un scaun în faţa lui şi îi luă mîinile într-ale ei. Dacă te cerţi şi fugi azi, mîine o să te întorci pocăit, nespălat şi mort de foame, şi-o să-ţi fie şi mai greu. Asta o ştiu de la frate-meu, care a fugit o dată, şi n-ar mai facc-o pentru nimic în lume. Crezi că n-am dreptate ?
„Ba da... într-un fol, dar atîtea îndemnuri la cuminţenie şi bună-cuviinţă mă plictisesc îngrozitor ! o avertizase el. Şi asta numai din pricină că eu sînt cuminte, şi fricos şi bine crescut, îndemnurile, toate, nu izbutesc decît să mă scoată din sărite. «Să nu fugi de-acasă !» Nu, n-o să fug, cum vrei să trăiesc, si unde ? ! Dar tragedia vine de-acolo că mă ştiu mai deştept decît ai mei, şi fără să vreau încep să mă uit la ei dc sus. Am citit mai mult, am umblat mai mult, am cunoscut oameni la care ei nici nu îndrăznesc să se uite. Luminiţa, ai vrea să ne petrecem vacanţa ■ împreună ?
„Unde ?

„Găsim noi... găsim o gazdă, undeva ! „O, eşti grozav ! şi Luminiţa rîse cu poftă. Cine să ne închirieze nouă o cameră. Cine să-ţi închirieze ţie, că tu eşti
3 — Nu trarjeţl în call de lemn
33
bărbatul, tu răspunzi, trebuie să prezinţi buletinul, şi cînd or vedea că ai şaisprezece ani neîmpliniţi...
„Anii nu contează, aş vrea să înţelegi măcar tu, ci cum gîndeşti şi cum te porţi... Dacă eu vreau să trăiesc la altă vîrstă, decît la vîrsta mea, cine să-mi stea împotrivă, şi cu ce drept ? Iar dacă mă duc cu tine în vacanţă, şi stau cu tine la o gazdă, asta nu înseamnă aventură, am eu mutră de aventurier ?
„Ce contează mutra !
„Ba contează !
„Ba nu. Altceva...
„Ce ? ! Că tu le pricepi pe toate.
„Cum te interpretează alţii. Ai şaisprezece ani ? Stai la locul tău şi aşteaptă pînă cînd ţi-o veni rîndul şi pînă cînd îi fi în stare.
„Profesorul Pamfil, îşi amintise el, s-a căsătorit la şaptesprezece ani fără două luni, cu dispensă, ca să aibă cine se-ngriji de el şi de fraţii mai mici şi de maică-sa bolnavă.
„Măi, măi ! făcu Luminiţa, de unde ştii cînd s-a căsătorit profesorul Pamfil ? ! Te pomeneşti că ţi-o fi cerut părerea !
„Fără, fără ironii de două parale, o respinsese el. iritat. Mi-a spus chiar dînsul, dacă vrei să mă crezi, dacă nu, poftim ! continuă cu ironiile.
„Tu n-ai fraţi mai mici şi nici maică-ta nu-i bolnavă. Tu eşti ori prea deştept pentru vîrsta ta, ori prea prost, nu, nu prost, prea naiv, una din două, hotărîse Luminiţa, cu o

neaşteptată gravitate. De ce nu-ţi place să ai şaisprezece ani ?
„M-am plictisit de ei.
„Atunci de douăzeci şi cinci de ani, de treizeci .şi de patruzeci o să te plictiseşti şi mai repede, şi mai cumplit. Cum o să te plictiseşti şi de mine într-o zi ; de ce nu-mi scrii poezii ? Hai că te-am prins !
„N-am scris în viaţa mea.
„Ba ai scris. Pentru Cristina, şi Luminiţa începu să recite : «Razele de soare, care pătrund în fiecare dimineaţă în camera mea şi-mi înţeapă ochii, trezindu-mă la viaţă, sînt privirile ochilor tăi...»
„Dacă nu încetezi imediat, te plesnesc.
„Glumeşti !"■
Dar el nu glumise, îi dădu una peste gură : glumele ei; împrumutate de la vreo fîşneaţă oarecare, îl intărîtau cumplit ; astea sînt nimerite pentru nătărăi, şi-atît. In clipa următoare, văzînd-0 cum îşi duce palmele la gură, supusă, înfricoşată, şi cum îşi şterge lacrimile, simţise o zguduire în tot corpul (poate o răzvrătire a duioşiei şi bunei-cuviinţe din el) şi-apoi căzuse moale pe covor la picioarele ei. Abia după vreo cinci minute biata fată, gata să leşine şi ea, reuşise să-1 aducă în simţiri cu trei pahare de apă şi strigăte disperate.
„Nu-i genul meu să dau palme, zîmbise el.
„Parcă asta ţine de gen !
„Ţine, absolut. Da' de unde ştii de poezie ? N-am citit-o nimănui. Era o poezie proastă .şi-ncîlcită, dovadă că n-a avut nici un efect. Alta n-o să mai scriu. N-ai o cămaşă de-a lui frate-tău să mă schimbi ? Zău, de ce trebuia să torni atîta apă ; m-ai udat tot... şi pe pantaloni.
„Vrei să-ţi dau nişte pantaloni ?

„Darnică mai eşti cu hainele altuia !
„Ascultă, băieţaş, rise Luminiţa, tu vorbeşti cu mine ca un bărbat cu nevastă-sa, pe cuvint, exact cum vorbeşte taică-meu cu maică-mea : «Ia vezi tu de ciorapii ăia, s-or fi uscat ? ! la nu te mai băga în toate ! Deşteaptă mai eşti tu cînd n-ai nimic dc pierdut !» Zău, e plicticos să fii bărbat si nevastă.
„Asta de la cinc-ai mai auzit-o ?
„E o constatare personală. "*
„Dă-mi voie să mă-ndoiesc. Tu ştii multe dc la Mariana, care ştie şi mai multe, ia fă bine şi las-o cu ale ei, altfel o să ne certăm ! Promili ?
„Promit !"
Şi imediat îşi amintise ce îi spusese Mariana după trei săptămîni de căsnicie : „Mi-a zis să tac — şi-am tăcut ! mi-a zis să mă duc după ţigări — şi m-am dus ; mi-a zis să nu mă duc la cinema fără el — şi l-am ascultat întocmai ! «Aşa ! acuma eşti nevastă !» a rîs el. Sînt, sînt, dar el habar n-are că atunci cînd mă duc după ţigări mai trec şi pe la galanterie să văd ce-ar mai fi nou pentru mine, iar cu cinematograful mă descurc eu, şi nici nu mă dau în vînt după filme".
3*
35
j,Te conduc pînă la liceu, ii propuse Luminiţa, şi se gindi că in limpul cit el o să fie la concurs, ea o să dea o raită pe la magazine, ca o nevastă, iar dacă o s-o întrebe : -Pe untie mi-ai umblat ? !» o să-i spună, privindu-1 în ochi : «La bibliotecă, am citit ceva din Marin Preda, aia cu Moromeţii ăia care tot se ceartă şi se-nghiontesc... şi-o să-ţi ţin pumnii, uite-aşa, zău !>*•"

Iar el, convins că la ora asta Luminiţa îl aşteaptă pe culoar, ori în faţa liceului, tremurînd ele emoţie : „O fi ştiut, n-o fi ştiut, dacă pierde concursul se gîndea : „Nici nu vreau să mă căsătoresc cu o fată deşteaptă sau, în orice caz, mai deşteaptă decît mine. Toţi susţin că femeile prea deştepte sînt lipsite de farmec, au o luciditate care paralizează, şi-apoi cum o să-i spui unei femei deştepte : «Ia vezi de cartofii ăia !» Ori : «Şterge copilul la fund».
„Ţi-am spus că eşti liber", îi aminti profesorul.
Vecinul din dreapta, care, după încercări disperate de a rezolva măcar o problemă, se împotmolise definitiv, îl apucă de mînă şi-1 trase mai aproape de el, rugîndu-1 din priviri să-i dea o mînă de ajutor, ca să nu se facă de ns. Venise băiatul dintr-un colţ de ţară, instruit de profesori conştiincioşi, care-şi puseseră mari speranţe în el. Venise şi pierduse, şi era disperat, încît lui Grig i se făcu milă de el, dar în alt fel, decît să-i strîngă mina, încurajator, nu putea să-1 ajute. Băieţii ăştia buni, sîrguincio.şi, in care se pun atîtea speranţe şi care pierd at it de uşor ! Pierd, fiindcă nu pricep nişte lucruri elementare, mai ales cînd e vorba de matematică. In primăvară, la o oră de dirigenţie, poale dintr-o curiozitate de educator, poate — respectînd, pur si simplu, o indicaţie a directorului şcolii — profesorul diriginte îi întrebase pe toţi din clasă ce "înduri au, ce şi-ar dori să realizeze mai important în viaţă etc. Cei mai slab pregătiţi se repeziră să dea nişte răspunsuri cam teribiliste (imitaţii după răspunsuri de bun simţ, date de personalităţi marcante). Astfel : „îmi propun ca pînă la 40 de ani să descopăr leacul cancerului !" „îmi propun să cercetez solul lunar !" „îmi propun să scriu un ciclu de romane, care să oglindească" etc. Sau o fată miorlăită, cu mulţi de patru în catalog : „Doresc să studiez arheologia

şi să fac descoperiri de importanţă capitală..." (Asta măcar rămăsese repetentă pentru a doua oară, şi a doua zi după repetenţie se

logodise, fată de şaisprezece ani, cu un şofer afemeiat şi beţiv.) Ascultîndu-şi colegii, el se gîndea : „Nu pretind că aş fi mai bun, mai cinstit, dacă vreţi mai puţin farseur decît voi, totuşi cum de nu vă temeţi c-o să vi se rupă limba, chinuind-o cu fraze atît de sforăitoare ? Uşor se-nvaţă frazele astea şi se ţin minte, mai greu e să-nveţi regula de trei simplă !"... Cînd îi venise şi lui rîndul, anunţase, cam bîlbîit, că ar vrea să întocmească nişte manuale de aritmetică şi do algebră în aşa fel, încît toţi elevii, încă din primii ani de scoală, să îndrăgească matematica exact cum ai îndrăgi o fată. ori o carte de aventuri... Cu acest răspuns, izbutise să producă ilaritate :
„Grig, m-ai dezamăgit!
,.\'u oşti taro la idealuri.
..Habar n-ai să visezi.
„Crezi că din manualele tale o să priceapă ceva chiar şi Conovăt ?" (Acest Conovăţ fiind idiotul clasei.)
Tar ol asculta şi tăcea, mulţumit ; învinsese, ironiile celorlalţi nu făceau altceva decît să-i confirme victoria. „Mi-aî plăcut, bătrîno. îi spusese în recreaţie Teofil Po-pesou, oşti un tip realist, poate chiar prea realist pentru vîrsta ta. Ce-ar fi să înveţi şi tu nişte fraze sforăitoare ? ! Uneori prind bine !" ..Niciodată ! se răzvrătise el, o ştii şi tu, o ştiu atîţia alţii, tu do co nu le-nveţi ?" Matematician — un om din cifro şi formule, exact în toate, realist pînă-n măduva oaselor — şi-aşa mai departe, poveşti. „Poate că eşti un tip prea, prea realist", observase Mihaela. „Poate că eşti prea, prea realist, observase profesorul de

geografie, încearcă să descoperi poezia matematicii şi mai ales poezia vieţii !"
Pe culoar se plimbau trei femei în vîrstă. cu sacoşele în mînă, şi el înţelese că femeile au fost la piaţă, ori la magazine şi, după ce-au tîrguit multe şi de tot felul, s-au gîndit să treacă şi pe-aici. poate că află vreo veste bună despre copii. „Unde eşti, fată ? !" şi alergă pe culoar, coborî în fugă două etaje, convins că o va găsi pe Luminiţa în faţa liceului, ori la cofetăria de vizavi. „A, da, înţeleg, o scuză el. nici nu ţi-a trecut prin cap că o să termin Tucrarea în optsprezece minute, ei. da. asta se cheamă lipsă de încredere, doar ţi-am spus de-atîtea ori că sînt un bun matematician, un tip cu perspective în domeniul ăsta, chiar şi

profesorul Pamfil e de acord. Ori nu ţi-am povestit cum m-a chemat la dînsul, la Institut, şi mi-a zis : «Ce mai faci, colega ? Aud că ai planuri mari». Cit m-am rugat de taicămeu, care îl ştia pe profesor, să-i doa un telefon şi să-1 convingă să aibă grijă de mine ; aş gîndi altfel, aş umbla altfel, aş vedea lumea cu alţi ochi dacă un profesor academician, de renume mondial, şi-ar aduce aminte şi do mine din cînd în cînd, de ucenicul ăsta cu pantofi şi cămaşă de împrumut. Dar tala, auzind ce-ar trebui să facă, s-a speriat de moarte, a dus degetul la gură : «Sssst ! cum o să telefonez unui academician !» şi m-a trimis urgent la culcare. I-am scris eu profesorului cine sînt şi la ce şcoală învăţ... Bine, fată, dacă nu m-ai aşteptat tu. o s-aştept eu, cineva trebuie să aştepte, iar la nevoie chiar să se sacrifice, altfel ar fi un scandal şi-o ciomăgeală..."
Era abia zece fără douăzeci de minute, prea devreme pentru a intra într-un restaurant, prea devreme chiar şi

pentru o plimbare în parc. ,.La ora asta se plimbă numai cei fără nici un rost pe lume, se gîndea el, acuzator, e destul de ruşinos să te plimbi dimineaţa, cînd ceilalţi sînt la lucru", dar ce-o să facă ei doi pînă la prînz ? ! Şi iar se gîndi la casă, dacă ar avea o cămăruţă a lor, patru pereţi şi-un ochi de fereastră ar fi ideal, nici nu-şi doreşte mai mult decît o cămăruţă, acolo, ceva intim, prielnic inimii şi ghidului. Asta, cu inima şi gîndul o citise undeva, nu mai ştia unde... Avea o memorie care înreqistra de toate : formule, citate, vorbe de duh auzite în trecere pe stradă... O zări pe Luminiţa pe trotuar, la vreo sută de metri, se uita la o vitrină cu pantofi de vară. „Doamne, fetele astea care fac doi paşi pe stradă şi se opresc să vadă ce-i aici, ce-i dincolo, nimic nu le scapă, chiar dacă merg, dacă vorbesc şi-ţi răspund la întrebări, tot trag cu coada ochiului la vitrine, boala lor."

„V-a dat drumul ? ! se miră fala.

,,Mi-a dat mie, care am terminat în optsprezece minute, exact în optsprezece minute, erau nişle probleme cu care mi-am bătut capul în urmă cu doi-trei ani. Pe unde-ai umblat ?

„Pe unde să umblu, ce-li închipui lu ? şi îl privi senin în ochi : am fost la bibliotecă să citesc un articol despre tinerii ăia furioşi din Anglia, zău că sînt nişte tipi !

."3

„Ce articol ? întrebă el cu o sclipire de bucurie in ochi. „Din Contemporanul... „Un articol mai vechi. „Da, mai vechi.

„A apărut exact cu trei luni în urmă, pagina a doua, jos, şi o mîngîie pe frunte cu o satisfacţie de profesor, care se convinge încă o dată că nu a cuvîntat în zadar. Chiar dacă o să crească copii şi o să se ocupe de bucătărie, e

obligatoriu să ştie şi ea ce se petrece în lume : da, e plăcut să-ţi auzi viitoarea soţie vorbind despre tinerii furioşi englezi. Şi ce propui să facem acum ? încotro ?
„Mă întîlnii cu Sevasta, care mi-a spus că ei pleacă la Snagov... adică ea, Teofil, Cristina şi Măndiţă... şi ne-au invitat şi pe noi... au o maşină cam hodorogită, da' merge. De acord ?
„Iar cu gaşca ? se strîmbă el.
„Iar, iar ! Cînd am mai fost noi cu gaşca ? Mă rog — şi ea se răsuci puţin, cu spatele la el — nu insist, dar altă ocazie să ajungem la Snagov nu se mai iveşte una-două ; şi am chef de-o plajă, în fiecare an, în prima zi de vacanţă, mă duc la ştrand, eşti obosit ?
„Ce motiv aş avea să fiu ?
„Vai, de-ai şti tu cum arătai pe salteaua aia din vestibul, cred că am stat o oră să mă uit la tine, mic, şi slab, şi sărman".
C „Dacă arătam mic şi slab şi sărman, se gîn-^ dea el, nu trebuia să te zgîie.şti atita la mine, iar dacă tot te-ai zgîit, era mai bine să nu mi-o spui. Chiar şi-atunci cînd dorm în patul meu, dorm cumva caraghios, sucit-răsucit, încît pînă şi Tudoriţa rîde de mine, iar tata, care în fiecare dimineaţă, înainte de a pleca la lucru, deschide uşa camerei şi mă binecuvîntoază cu o privire, e de părere că dorm ca un cerşetor într-o sală de aşteptare. O s-ajung un strîmb şi-un cocoşat, iar ţie, dragă Luminiţa, o să-ţi fie ruşine să ieşi cu mine pe stradă." Şoferul gonea cu o sută pe oră printre căruţe şi biciclişti, depăşea în curbe şi trecea prin stopuri fluierînd, iar Măn

cliţă, care îl angajase pentru cursa asta, se-ngrăşa de plăcere : „Aşa, bătrîne, mînă, bătrîne ! Hai să cîntăm 9

cinstea lui Catană !", iar Catană, măgulit de propunere-, comandă : „Pe Murăş şi pe Tîrnave !" p-asta să mi-o ziceţi ! Cinta fiecare după cum îl tăia capul, numai el moţăL pe banchetă între Luminiţa şi Teofil Popescu, prietenul 111 şi fratele Sevastei Popescu, doamne, mulţi Popeşti mai sin în ţara asta !

„Ce stai ca-mpuşcatu ' ? întrebă Măndiţă.

„Poftim ? ! şi el deschise ochii, a ceartă.

„Parcă te-ar împuşca cineva dc trei ori pe zi, aşa arăţi, aprecie Măndiţă în hazul celorlalţi. (Chiar şi Luminiţa rîse şi bătu din palme : «Bravo ! Bravo !«■). Dacă ai intrat în horă, joacă. Dacă ai o fată lîngă tine, mai întreab-o şi tu de sănătate, ori vrei s-o întrebe alţii ? (-Bravo, bravo !») Măcar ai chiloţi de baie ?

_,,Am, n-am, ce te priveşte ?

„Cristina, ce facem cu ăsta ? vru să ştie Măndiţă.

„îi ridicăm un monument, că-i băiat de isprava.

„Mie-mi spui ! rîde Măndiţă. îl ştiu, doar din pricina lui era să mă elimine. I-a venit lui să ciripească la un pahar de vermut prost. Dar să mă ia dracu-n corniţe dacă-i ţin supărare !"

„A, da, înţeleg, se gîndi el, plimbarea asta a fost pusă la cale cu un scop precis, plimbarea asta-i prilej do răz-bunare, iar Luminiţa a căzut în plasa ăstuia, sigur că ea vrea să meargă la Snagov. dar nici gînd s-o intereseze ce-o să se petreacă acolo.'" Acum era tîrziu să mai dea înapoi. Ştia că o să fie înfrînt. Poate că o şi merita. Măn-diţă rîdea, rîdea de glumele lui deocheate şi îşi freca pal-mele de bucurie, de mult aştepta o împrejurare ca asta, de-atunci, de cînd era să fie eliminat. Scăpase cu lacrimi şi tînguieli ; prins la înghesuială, plîngea cu hohote şi se bătea cu pumnii în cap, cerînd îndurare : ştia să înduio-

şeze. Mai intervenise şi taică-său, clar într-un chip destul de ciudat. «Eu n-am timp nici să răsuflu, informase el, am în grijă aprovizionarea cu alimente a unui raion, alţii mănîncă din aprovizionarea făcută de mine, eu n-am timp să mănînc, iar copilul ăsta este o puşlama care profită şi mă trage pe sfoară în fel şi chip. O să-1 dau la meserie, ucenic, să treacă anul ăsta şi-1 dau la meserie, să

-vadă şi el cum se cîştigâ o pîine.» Şi se angajase, în faţa «consiliului profesoral, să-1 retragă pe Mănditţă de la liceu, Ibineînteles după terminarea anului şcolar. Aşa scăpase 'Mănditţă de eliminare. Odată scăpat, iar se-nviorase. Nu se temea el de meserie, nu se temea de nimeni şi de nimic, ştie de la frate-său mai mare că astăzi a fi meseriaş bun e ceva grozav, bani ai, trecere ai, în străinătate pleci, fetele se ţin scai de tine, şi el o să fie un meseriaş bun. şi cînd o să meargă pe stradă, bine-mbrăcat şi la braţ cu o fată drăguţă, cine-o să ştie că el e numai meseriaş şi nu un doctor, ori inginer ? ! Să ajungi inginer e mult de-nvă-ţat, şi mintea lui are momente cînd refuză. <>Ia mai astîm-pără-te, Mănditţă, îl avertizează mintea, ce mă tot obliui la atîtea eforturi ? încearcă să ai şi tu un pic de rezon, mai joacă o tablă, mai fă o plimbare...» O să fie un meseriaş clasa-ntîi, şi-o să moară fetele după el, că-i voinic şi nebunatic şi nu se teme de nimic".

,,Cristina, ia s-aud ce propunere ai 9

,,11 ducem la biserică şi-1 botezăm !

„Dacă nu l-o fi botezat Luminiţa.

„Ei, mă deşteptule, cu cine mă confunzi ?

„Pardon, zise Mănditţă. uitasem că tu ai alte obligaţii.

,,Şi clacă am se răsti veselă Luminiţa.

Iar el se gîndi : „Cam asta o să ne fie distracţia pe ziua de azi. Ar trebui să-1 rog pe şofer să oprească, şi-apoi să-1 iau pe ăsta de guler, să-1 dau jos şi să-i mut fălcile..." Teofil Popescu, intuind primejdia, îi făcu semn lui Măndiţă să mai tacă clin gură. Luminiţa izbucni în plîns.
„Care nu laşi fata-n pace ? vru să ştie şoferul.
„Mofturi ! aprecie Măndiţă, dacă nu ţine la glumă !
„Opreşte, să mă dau jos ! ceru Sevasta Popescu.
„Ai unele nevoi ? Iaca, stop ! strigă şoferul.
„Dă-i bătaie, dă-i bătaie ! ceru Măndiţă.
„Mai tăceţi, măi, se rugă Cristina, tăceţi odată, că vi se strîmbă gura de-atîtea prostii. Ce mi-ai promis tu, Măndiţă, înainte de-a pleca de-acasă ?
„Că o să mă comport ca un gentlemen.
„Vai de capul tău !
„Dacă nu-ţi convine, dă-mi două palme, se oferi Măndiţă.

„Iţi dau eu ! şi Luminiţa îşi frecă palmele de plăcere, vrei să ţi le dau eu ?! Aşa. neam de bufniţă, să mă ţii minte toată viaţa, de ce rîzi ? Grig, îl vezi cum ride ? Dă şi tu, să simtă, nenorocitul ! Aaaa, mă gîdil, mă gîdil..."
„Cam asta o să ne fie distracţia pe ziua de azi'1, îşi repetă el.
„Nu cumva să te iei la încăierare !
„Dacă te loveşte careva, să mi-1 spui mie, ori maică-ti.
„Dacă vezi că doi se bat, nu te găsi tu deştept să-i desparţi.
„Dacă te jigneşte, încearcă să afli cum îl cheamă, atît.
„Dacă te ameninţă, dă explicaţii.
„Dacă se ţine pe urmele fale, fugi !"
El era copilul firav şi stângaci, bătut în cap. „Tu trebuie să înveţi, să ştii mai mult decît alţii, să-ţi faci loc- cu ştiinţa

ta !" Uneori e nevoie să-ţi faci loc şi cu pumnii, Mândiţă habar n-are de ştiinţă, nici nu şi-o doreşte, nici nu se intimidează în faţa ei, Mândiţă vrea pumni, mutra lui de neisprăvit cere pumni. Mândiţă îşi făcu loc- între el şi Luminiţa, îl apucă de braţ şi îi şopti :
„Nici tu nu rezişti la glumă ? îmi pare rău...
„Să-ţi pară cînd ţi-oi turti mutra.
„Asta e mai greu. Doar dacă mi-o turteşti cu un ciocan cînd dorm, dar nici atunci, dai o dată şi mă trezesc şi te rup în două, şi-o parte din tine trimit la şcoală, altă parte la babaci. Rîzi, măi, că de-aia mergem la iarbă verde !" Şi rîzînd, Mândiţă îl apucă de nas. Mina lui Mândiţă mirosea a tutun. „Rîzi, măi, rîzi !"
„Ia mîna, că te bag în...
„Pardon ! făcu Mândiţă. în cine, domnule, în cinc-ai dori să mă bagi ?
„Nu-i nevoie să-ţi mai dau explicaţii. „O, da, da, am ghicit !
„Te rog foarte mult să mă ierţi, se scuză el, spre uimirea lui Mândiţă. N-are nici un rost şi nici n-avem dreptul să-i amestecăm pe bătrîni în măgăriile noastre, pur şi simplu mi-am ieşit din fire, şi încă o dală le rog să mă ierţi.
„Hai să te sărut !" se repezi Mândiţă ! „Iuda !" se gîndi el, simţind cum i se umplu ochii de lacrimi. îl ura pe Mândiţă din multe pricini, dar poate că,

în primul rînd, din pricină că în tovărăşia lui îşi schimba felul de a fi şi de a vorbi, se purta grosolan, gîndea urît şi vorbea urît, şi-i venea să se ia la bătaie. ,,Pe unde trece Mândiţă ăsta al tău, îi spusese Mihaela, care îl cunoscuse pe Mândiţă întîmplător, pute a vulgaritate, trebuie să-ţi duci palmele la nas şi la urechi şi să-nchizi ochii... De ce

nu-1 laşi în plata domnului ?" îi promisese Mihaelei că o să-1 lase.
„Rîzi, măi, rîzi cu mine ! reluă Mândiţă. „N-am rîs la comandă niciodată ! „Rîzi acuma, un', doi, trei ! „Aş vrea să fac altceva ! Să-ţi zbor creierii ! „Nici mai mult, nici mai puţin ? se amuză Mândiţă. „Ce puneţi voi la cale ? se sperie Sevasta Popescu. „Nimic de natură să te-ngrijoreze, lămuri, grav, Mândiţă.
„Cît avem de plătit ? întrebă Teofil Popescu. „De plătit ? Oho, mă luaţi repede ! „Da, pentru cursa asta.
„Nimic, sînt în bune relaţii cu babacu, asta este distracţia săptămînală a fiului pe timp de vară. Numai că fiul încă n-a învăţat să se orienteze, şi pleacă la drum cu tot felul de politicoşi. Nu-i nimic de plată, dus, întors pe gratis. Ori nu sîntem colegi ?! Da, pricep, nu vreţi să mă mai recunoaşteţi de coleg.
„Ia de-o bere, ia şi pentru şofer ! spuse Teofil Popescu, întinzînd nişte bani. Şi altă dată să-ţi alegi oamenii pe gustul tău.
„Grig, dă-i şi tu ceva, propuse Luminiţa, ai mărunt ?
„Dacă scoţi şi tu bani, avertiză Mândiţă cu lacrimi în ochi, te calc în picioare aici, pastrama te fac ! Ce faceţi, mă, pe coconii, n-aţi mai auzit aiureli pînă azi, ori nu vă convine să le-auziţi din gura mea... numai voi... între voi.
„Dă-i peste gură ! strigă Luminiţa.
„Taci, cucoană, că te trec prin furcile caudine !
„Grig, dacă nu dai cu el de pămînt...
„Cocoşii lui Cristos, da' terminaţi odată, că mă doare capul, interveni Cristina. Cine are un antinevralgic ? Cu voi nu poate omul să plece la drum fără antinevralgic.

Stai jos, şi stai cuminte, îi ceru ea lui Mândiţă. Crezi că toţi sînt ca tine, să se porcăiască toată ziua ?
„Da' ce le-am făcut, femeia lui Dumnezeu ?
„Aşa să vorbeşti cu nevastă-ta !
„Cu ce le-am greşit, domnişoară ? se corectă Mândiţă.
„Iţi ies numai sfinţi din gură, ironiza fata.
„Că din gura altora ies numai berze-ntr-un picior !
„N-ai haz, Mândiţă, zău că n-ai haz ! observă Teofil.
„Iar îmi dai pumni în căciulă ! se răzvrăti celălalt, considerînd că asta ar fi cea mai gravă jignire ce i s-ar putea aduce. Haz aveţi voi, care cotcodăciţi pe franţuzeşte — si se uită crunt la Teofil Popescu — eu sînt bun doar de alergătură.
„Nu ţi-am cerut să alergi pentru mine, preciza, liniştit, Teofil, cum aş îndrăzni să-ţi cer ? Doar nu eşti sluga mea. Singur m-ai invitat, ai insistat, m-ai luat cu forţa de-acasă, altfel aveam destule treburi : să ciripesc pe franţuzeşte, să-i ajut mamei... Apoi, îngrijorat, îl sfătui pe Grig la ureche : Te ţii de mine, mergem împreună şi luăm o barcă, bagă de seamă că asta nu se joacă, dă, de ce nu vrei să m-asculţi ? Grig, de cînd îţi arde de cucuie ? Vii cu mine fără discuţie ! O iei şi pe Luminiţa, Grig, te previn..."
„Ai dreptate, şi-ar trebui să te ascult, se gîndea el, nu ştiu să mă bat şi n-am putere, dau doi pumni şi primesc douăzeci, dar ăsta, hlizi tul ăsta din faţa mea, m-a jignit, vrea să-i ştiu de frică, a jignit-o şi pe Luminiţa şi nu pot să-1 mai iert, şi-am să mă bat... Mîine o să-mi pară rău că m-am bătut... Dar cum să-1 iert ? Să-i suport măgăriile şi-apoi să fug ?! S-ajung acasă şi să-1 spun lui tata... Poate c-ar fi mai înţelept, de ce să-mi pun mintea cu el ? Ştiu cîte parale face, dar cum să fug ? Mîine aş fugi de un alt Mândiţă, şi tot aşa, de la o zi la alta."

Nici Teofil Popescu nu ştia să se bată şi nici putere n-avea. L-ar fi doborît Mănditţă cu un dos de palmă.
„Vii cu mine ? îi repetă Teofil.
„Aşa ar trebui să fac.
„Eu nu mă prind la bătaie...
Grig izbucni în rîs : „Asta ţi-ar mai lipsi !"
Maşina trecu de locul de parcare (nici Grig, nici Teofil, şi nici fetele nu acordară atenţie acestui fapt, de
■M
altfel ei nu ştiau prea bine unde se află locul de parcare) şi opri în pădure, la vreo trei sute de metri de lac.
îndată ce coborîră din maşină, Scvasta şi Teofil Popescu se îndepărtară cu paşi repezi, anunţînd din mers că la-ntoarcere o să se descurce ei cumva, nimeni să nu le poarte de grijă. Mănditţă îi fluieră lung şi strigă : „Huo, ciocoi !", apoi scuipă printre dinţi. Luminiţa îl rugă în şoaptă pe Grig să se depărteze şi ei, şi cum or şti şi-or putea să-şi piardă urma. Cristina constată că a uitat să ia tranzistorul şi aparatul de fotografiat şi-i ceru lui Măndiţă să-i cînte ceva vesel. Şoferul îşi numără banii, avea de cinci halbe, şi-o luă agale spre restaurant.
„De ce nu m-asculţi ? stărui Luminiţa.
„Cu privire la ce ? întrebă el, peste umăr.
„S-o întindem de-aici cit mai e timp.
„Cit mai e timp ?! Bravo ! Altfel o să ne cadă ceru-n cap !
„Tu nu ştii ce mi-a şoptit în maşină. „Ei ?
„Că pune el gheara pe mine şi-o să mă boteze sub ochii tăi ; de două ori mi-a şoptit, şi tu nu-1 vezi cum se uită la mine ? Hai, că mi-e frică de terchea-berchea ăsta."
„Dacă ţie ţi-e frică sau nu, asta n-are nici o importanţă, tu nu poţi să hotărăşti aici, ar trebui să-mi fie frică mie, se gîndea el, strîngînd pumnii şi înaintînd încet spre Măndiţă,

să-mi dau seama exact de primejdie, să te iau de mînă şi să fugim. Măndiţă s-ar mulţumi şi cu o astfel de victorie ; zile la rînd ar povesti, cui i s-ar nimeri să-1 asculte, cum m-a pus pe fugă doar cu o privire, cu un gest. Ar fi o victorie absolută. Şi m-ar lăsa în pace multă vreme. Dar nu mi-e frică, pentru prima oară simt că aş fi în stare să-i zdrobesc mutra cu destul singe rece..."
Măndiţă se întoarse cu spatele şi îşi aprinse o ţigară. Voia să lase impresia că nici nu bănuieşte primejdia si nu-i pregătit de bătaie. Trase din ţigară şi mai făcu doi, trei paşi. îşi rezemă fruntea de un copac.
„Ce faci, măi, nu dai ? Hai, tiptil, tiptil, şi-ncearcă să-mi izbeşti capu' de copac, poate iese ceva, scap de-al meu şi-1 iau pe-al tău, că-i mai deştept, o să mă selecţioneze şi pe mine pentru concursul de matematică.
\
54
„Are cuţit, îi şopti Luminiţa, trăgîndu-1 de mina. „Ai cuţit ? întrebă el.
„N-are, informă Cristina, el se bate cu pumnii.
„Şi cu picioarele şi cu genunchii, adăugă Măndiţă, cutii n-a purtat neam de neamul meu ; dacă vrei, îţi dau voie să-mi faci o percheziţie.
„Chiar de-ai avea cuţit, degeaba...
„Degeaba ? Cum degeaba ! se amuză Măndiţă. A, da. am înţeles. O să mă vinzi lui taică-tău şi-o să mă bală el cum o bate pe mă-ta, care nici ea nu se lasă !
„Idiot ! spuse el, şi scuipă la picioarele lui Măndiţă. De unde ştii tu ce se-ntîmplă în casa noastră ? Şi cu ce drept îţi baţi joc de tata şi de mama, cu ce drept ?" si înainta un pas, cu pumnii ridicaţi.1"

Cristina sări să-i despartă şi, fiindcă Mândiţă, autoritar, îi făcu semn să se dea la o parte, să dispară din ochii lui, îl îmbrînci cu putere. Cind Mândiţă o înjură grosolan, îl lovi cu poşeta în cap.
„Cere-ţi iertare, imediat să-ţi cori iertare !
„Şi el m-a jignit, încercă Mândiţă, intimidat.
„Tu i-ai jignit şi pe-ai lui.
„Asta mă priveşte ! Dă-tc la o parte ! porunci el . „Grig, hai să plecăm, se rugă Luminiţa. „Dă-le şi lu la o parte !
„Nu cu pietre, mă ! strigă Mândiţă. Cine te-a învăţat pe tine să dai cu pietre ? Şi tocmai cînd Grig se dezdoi, îi arse un genunchi în burtă. Doar noi sîntcm oameni civilizaţi şi-am deprins anumite maniere. Mă, să nu-mi leşini, că rnă faci de ruşine. Aşa, uite-aşa, hai că te trezesc eu, mă vezi, mă auzi ? şi—1 tot plesni peste faţă pînă cînd Grig îşi reveni în simţiri. Hai, dă şi tti, ca să am un motiv.
„Dă-i în nas ! îi strigă Luminiţa. Dă cu capu' !"
Dar Mândiţă abia acum se apuca de lucru : cu doi pumni în nas îşi umplu adversarul de sînge, apoi îl lovi la plex nu prea tare, şi tot aşa, în iîmpla dreaptă. „Ai şi leşinat ? constată el puţin dezamăgit. N-are omul nici o satisfacţie cu tine !" Încă un pumn în tîmpla stingă, şi-ar fi vrut să mai dea. îi plăcea să dea pînă la istovire. Cristina vru să-1 împingă la o parte şi să se-aplece asupra lui Grig. Bucuros că are în cine să mai dea, o plesni cu dosul palmei peste gură. Şi încă o dală, năprasnic. Fata o

luă la fugă spre lac, urlînd de durere. Atunci, Mândiţă se gîndi că e momentul să-şi înfrîngă şi ultimul adversar. în pădurea adormită, Luminiţa strigă ajutor...
Cînd se trezi, fulgerat de strigăte, îl văzu pe Mândiţă alergînd dezordonat printre copaci. Dintr-un tufiş apăru un

bărbat uscăţiv, gol pînă la brîu, cu o pălărie ele pai pe cap şi banderolă albastră pe braţul sting ; el duse două degete la gură si fluieră scurt, nervos, apoi, îndesîndu-şi pălăria pe cap, o luă pe urmele lui Mândiţă ; după numai eîţiva paşi se opri, ar fi fost cu neputinţă să-1 mai ajungă ; se-ntoarse şi se-apropie de Luminiţa. Fata îşi aranja în grabă rochia, şi bluza şi părul. Agitat, autoritar, omul cu banderolă albastră vru să ştie ce s-a petrecut acolo şi cine-i huliganul care-a fugit.

Imediat, înţelegînd primejdia, Grig se ridică, şi cum putu, împleticit, ţinîndu-se cu mîinile de burtă, se duse să dea explicaţii. înainte de-a vorbi fata. îi atacase un necunoscut, un huligan de pe-aici. Ei doi se îndreptau spre lac, cu gîndul să facă baie, cînd apăruse individul cu un cuţit în mînă ; si se repezise, întîi la el, apoi la fata asta...

Luminiţa, surprinsă, indignată de explicaţiile lui, vru să intervină, dar el, cu gîndul la primejdie, nu se lăsă, îi făcu semn să tacă şi explică mai departe, încereînd să fie cit mai convingător. Paznicul înţelese că-i la mijloc o poveste cam dubioasă, şi apueîndu-i de mîini zise că trebuie să-i ducă la postul de miliţie, unde pot să dea explicaţii mai exacte. Amîndoi se smuciră, disperaţi. Spre nenorocul lor, atraşi de vocea autoritară a paznicului şi de smiorcăielile Luminiţei, se mai adunaseră eîţiva tineri în trecere pe-acolo, spre lac. Unii săriră în apărarea celor doi, insistînd pe lîngă paznic să le dea drumul, alţii erau curioşi să afle dacă, într-adevăr, fata a păţit ceva, ori se smiorcăie de pomană.

Paznicul se arătă mai înţelegător abia cînd cei doi îi promiseseră că vor merge la postul de miliţie. Atunci îi •lăsă din strînsoare. Şi amîndoi o rupseră la fugă, disperaţi, împinsă din spate de el, să fugă mai repede, Lumi-

niţa se lovi cu umărul de un copac. O apucă de mîini şi o fîrî după el. Din urmă se auzeau fluierături şi rîsete. încă,

încă puţin, măcar o sută de metri, să iasă din cercul de foc. Pînă cînd Luminiţa îşi aminti de poşetă : uitase poşeta acolo, şi-avea toate actele în ea, degeaba fugeau. Istoviţi, se aşezară pe iarbă, în linişte şi răcoare, să-şi mai tragă sufletul. Acum, cînd primejdia nu mai putea fi evitată, cînd era sigur că totul o să se afle, el se gîndea la un pahar cu apă rece şi la somn, un somn greu fără vise şi izbăvitor. Cînd s-o trezi, totul să fie în ordine...
Se întinse pe spate şi închise ochii. „Astăzi, la ora douăsprezece, trebuia să mă duc în vizită la profesorul de geografie, să-i spun cum a fost la concurs şi să-mi aleg nişte cărţi de vacanţă din biblioteca dînsului... Am uitat. Ce profesor, ce cărţi ! am treburi mai importante, să mă prind la bălaie şi să leşin, şi să mint şi să cad aici, istovit..." Deschise ochii, se-ntoarse spre Luminiţa şi-i zîmbi încurajator, cum văzuse că zîmbesc oamenii în vîrslă, trecuţi prin ciur şi prin dîrmon, cînd semeni ai lor se află în primejdie. Citise, undeva, că un zîmbet încurajator, la momentul potrivit, face cît un milion... „De ce tocmai cît un milion ?! De ce nu cit cinci sute de mii, sau cît un miliard ?" Cum se joacă înţelepţii cu vorbele, cum le potrivesc ! Zîmbotul lui încurajator făcea cît o trădare. Cu zîmbelul ăsta îşi lua rămas bun de la Luminiţa. Ea nu mai era pentru el nici prietenă, nici colegă, ci primejdia zgîriată şi cu rochia boţită. «Există un ciocan pentru fiecare om, îi spusese taică-său. Si ciocanul ăsta te izbeşte în frunte cînd nici nu te-aştepţi->. O învinuia pe Luminiţa : ea insistase să vină la Snagov în tovărăşia lui Mărdiţă, ea moare dacă nu face o plimbare la Snagov la

început de vacanţă. Dar poate că, după întîmpla-rea asta, s-a lecuit... „O să ne ia ca din cală pe toţi trei. Eu... eu... şi cu un efort, adăugă : eu n-am nici o vină. eram leşinat, altfel i-aş fi sărit în ajutor ! Eu ! Eu ! Eu ! Ştiu, asta înseamnă laşitate : Eu, eu, eu ! Ştiu, fata asta de lingă mine, a fost umilită în ultimul hal, şi poate că se gîndeşte la sinucidere. Ştiu... O să mă cheme la miliţie. Toţi o să afle că m-au chemat acolo... Şi asta o să-mi facă faima, acasă şi la şcoală, şi peste tot. Dacă sînt ori nu vinovat, asta pentru mulţi trece pe planul doi. Grigore Mi-hăescu a fost chemat acolo în legătură cu un viol... Aţi aflat ? Cum de n-aţi aflat ? Şi cine-ar fi crezut, părea un băiat la locul lui..,"

V

58

Aduse vorba de Măndiţă : „O să-i zdrobesc mutra !

„N-am păţit ce crezi tu ! se apără Luminiţa.

„De unde ştii ce cred eu ?

„Se vede pe faţa ta.

„Pe faţa mea se văd numai vînătăi.

„De ce l-ai minţit pe paznic ? chestiona, sever, Luminiţa.

„Ei, minţit ! o repezi el. N-avea nici un drept să-şi bage nasul. Ce ni s-a-ntîmplat nouă, ne priveşte pe noi, ori vrei să dăm sfoară-n ţară ? Şi îşi aminti de poşetă. Vrînd-ne-vrînd, o să dăm, şi-o să ne ia pe toţi trei la rost."

„Nu fac altceva, se gîndea el, decît să-1 apăr pe Măndiţă.

„Ni< i că-i pasă de tine !

„Ba o să-i pese, şi-o să se tîrască în coate şi-n genunchi in faţa mea ! prevesti el bărbătos. S-ar fi lîrît şi acuma, dar m-a lovit la plex, adăugă jenat, şi-avea cuţit, întîi dă cu pumnii, iar la nevoie, scoate cuţitul...

„Şi cit te-am rugat să nu te prinzi la bătaie ! oftă Luminiţa ; şi Teofil te-a rugat, ştiai că-i mai tare decît tine, ştiai că eu nu te pot apăra, pe toate le ştiai, dar aşa eşti tu, acuma n-are nici rost să-ţi mai spun cum eşti !
„Bine că mă scoţi vinovat !
„Dacă tu crezi că n-ai nici o vină...
,,Asla-i culmea ! izbucni el, asta le întrece pe toate ! Voiai să fug cu tine de mînă ? După ce m-a jignit ? După ce i-a insultat pe tata şi pe mama ! După ce... Nu, nu pot să mai fug, nu mi-aş ierta-o niciodată, cine nu înţelege cu vorba, cine vrea pumnii...
„Cine se teme de pumnii tăi ?
„Nimeni deocamdată, nimeni, recunoscu el, mohorît. Ştiu că nu m-am născut să dau pumni, mi-e silă să dau, mi-e groază să primesc, locul meu este la masa de lucru, ştiu, o ştiu prea bine... îi apucă amîndouă mîinile şi i le sărută. încearcă să uiţi, o să uit şi eu, n-o să-ţi amintesc, se poate trece peste asta...
„Pînă mîine, cînd o să te caut la telefon, spuse ea.
„Aşteaptă pînă mîine ! Dacă n-o să-ţi răspund, atunci, într-adevăr, ai dreptul să mă acuzi. îi mîngîie fruntea zgîriată de Măndiţă. Dar ce-ai -vrea tu ? Să faci scandal, să-1
4
An
dai în judecată ? Ce folos pentru tine ? Şi ce-o să păţească el ? Doar e minor. în cel mai rău caz Măndiţă o să stea un an la şcoala de corecţie. Tu o să te alegi cu faima, se află la şcoală, află prietenii, rudele. Şi pentru ce ? Doar n-ai păţit nimic, sau, în orice caz...
„De ce t-ei fi îngrijorînd atît de soarta mea ? Şi de ce mi-i fi dînd sfaturi cum să tac din gură ? Doar clin toată-povestea asta tu ieşi cu faţa curată, cel mult o să te

cheme să dai nişte explicaţii. „Mi-am apărat demnitatea mea şi a părinţilor mei, o să spui, eu n-am nici o vină, şi nici un amestec." Du-te tu acasă, îl îndemnă blind Luminiţa, du-te la Bucureşti şi vezi-ţi de-ale tale, eu mai stau pe-aici, poate se-ntoarce Cristina"...
Era furios pe ea că-i ghicise atît de uşor intenţiile, tocmai acum şi-a găsit să fie isteaţă : ora furios şi pe <■! că n-are puterea să recunoască deschis, cu voce tare, că, într-adevăr, se teme dc scandal, de faimă proastă, întâmplarea îl priveşte .şi pe el direct, a fost acolo, martor leşinat. Cu greu, după aproape o jumătate do oră, o convinse pe Luminiţa să plece împreună spre Bucureşti. în autobuz erau puţini călători, doi ţărani în vîrstă şi două femei cu copii de-o şchioapă ; nimeni nu era curios să afle cc-a Dăţit Luminiţa. „Ce să-i mai spun ?"' so întrebă ol, bănuind că tot ce i-ar spune ar suna fals. în Bucureşti, oa nu-i dădu voie să coboare la aceeaşi staţie cu ea.
„Pentru tot ce s-a înlîmplat azi, se gîndea el, merită să-i mulţumesc profesorului meu de latină. Din pricina lui am ajuns să mă bat cu Măndiţă. Vorba vine că m-am bătut. Am ridicat pumnii şi m-am repezit orbeşte, atît." Coborî la o staţie de pe bulevardul Magheru. Paşii îl duceau parcă împotriva voinţei spre locuinţa profesorului de latină. „Trebuie să fie acasă, vara nu pleacă din Bucureşti, îi plac căldurile, numai iarna pleacă la munte, îmbrăcat în haine subţiri, urcă în vîrf de munte şi stă acolo, si pictează, dar ce anume pictează nimeni nu ştie, n-are de unde să ştie."
Profesorul era în pijama şi papuci, cu ochelarii ridicaţi pe frunte şi cu o carte în mînă. Nu-i răspunse la bună ziua, şi nu-1 pofti să ia loc si nu-i dădu voie să spună do ce-a venit.

,,Dacă-ţi sînt dator nişte explicaţii, se grăbi el, pironin-du-1 cu privirea, atunci ascultă : Domnule, în tinereţea mea am fost obiectul multor farse, ele mi-au otrăvit viaţa, din pricina lor mi-am pierdut soţia, domnule, nu-mi mai plac farsele nici măcar atunci cînd se fac duşmanilor mei. Mă socot dator să le pedepsesc.
„Trebuia să-mi vorbiţi aşa de la început şi v-aş fi spus tot.
„Nu mi-ai fi spus nimic, juraseşi să păstrezi secretul, cei care pun la cale aceste farse îngrozitoare întotdeauna jură ca ni.şte nemernici, a trebuit să-ţi joc eu însumi o farsă, da... Şi dîndu-.şi seama unde-a ajuns, profesorul coborî privirea ; .şi cîteva minute nu mai spuse nimic. Apoi lăsă cartea pe masă, se-ntoarse cu spatele la elevul său şi continuă : Nu aştepta să-ţi cer iertare, a fost ceva peste puterile mele, trebuia să aflu, indiferent de mijloace, pentru prima oară mi-am permis aşa ceva, fiindcă eram bănuit de colegul meu că eu v-aş fi pus la cale. Nimicuri, nemernicii, voi explica prietenilor dumitale că un bătrîn profesor poate să greşească, dar tot el îşi dă silinţa să repare.
,,E greu să mai reparaţi.
„Te-a acuzat cineva de trădare ?
„Nu, mult mai simplu, mi-a dat la plex".
x Cînd Teofil îi mărturisi că de cînd se-ntor-^ sese de la Snagov, de patru ceasuri, nu lăsase din mînă o carte de aventuri de un autor destul de oarecare, el hotărî să plece, fără o vorbă, considerind că n-are ce să mai discute cu un ochelarist timid şi teribil de stîngaci, care îşi satisface setea de aventură cu pagini de mult şi definitiv refuzate de istoria literară. Cum îşi permite cineva luxul de-a pierde vremea cu — şi-i smulse lui Teofil cartea şi-o aruncă pe fereastră — cu „Statueta de aur". El nu se

simţise atras de asemenea cărţi. Pentru primele cincizeci de pagini din „Contele de Monte Cristo" îi trebuiseră două săptămîni. îndoise pagina cincizeci şi-o uitase îndoită. După doi ani, la îndem

nul tantei Angela, reluase lectura. Şi se împotmolise iar la pagina cincizeci. Din această „Statuetă ele aur" n-ar fi reuşit să citească nici măcar trei rînduri. Ochelaristul înghite pînă la o mie de pagini pe lună ; are provizii serioase, în patru limbi, şi chiar pretinde că citind cărţi de aventuri a învăţat franceza, engleza, germana şi spaniola ; vrea să scrie şi el asemenea cărţi şi se visează un Georges Simenon, tradus în toate limbile pămîntului.
îşi aminteşte cum într-un miez de noapte ochelaristul i-a telefonat, copleşit de emoţii : „Grig, trebuie să-ţi spun ceva teribil, pur şi simplu teribil. Am citit acum o biografie a lui Simenon. E un om slab, are o mutră de neajutorat, casnic şi cam fricos, un om care în viaţa lui n-a trăit o aventură adevărată. Şi totuşi a imaginat mii de aventuri extraordinare." Ochelaristul voia să spună că îi seamănă întru totul lui Simenon : mic, slab, fricos, dar cu o imaginaţie ieşită din comun.
Sora lui Teofil coborî repede în stradă să ia cartea. .Ni-o mai găsi... îi strigă fratelui din stradă că se duce la librărie să cumpere alt exemplar.
„Cîte pagini mai aveai de citit ? întrebă Grig.
„Vreo cincizeci.
„O, îmi pare atît de rău că ţi-am smuls cartea din mînă tocmai cînd aşteptai, cu sufletul la gură, să afli cine-i banditul care-a omorît-o pe femeia şarpe ! Atît de rău îmi pare ! se tîngui el, făţarnic. Nu ţi-a trecut niciodată prin minte să fii tu banditul ? Teo, dacă vrei să creşti în ochii

mei, încearcă o aventură, în care să joci tu rolul principal, să-i simţi gustul, şi-apoi vino să stăm de vorbă !
„Şi dacă nu vreau să cresc în ochii tăi ?
„E stupid să-nghiţi atîtea pagini proaste.
„Dacă nu le-ai citit, de unde ştii cum sînt ?
„Am o intuiţie care nu mă-nşală, declară el, cam cu prea multă convingere. Să palpiţi pe marginea unor fraze bîl-bîite, e şi mai stupid şi riscant. Dacă o să te-nveţi cu năravşi n-o să mai palpiţi cu alte ocazii ? Profesorul Pamfil mi-a spus că a citit prima carte de aventuri la vîrsta de patruzeci şi nouă de ani într-o noapte de februarie, pe cînd aştepta trenul într-o haltă de cîmpie. Se plictisea de moarte, nu-şi găsea astîmpăr, şi-atunci i-a oferit cineva o cărticică...

„Şi i-a plăcut ? se repezi Teofil.
„Cum era să-i placă ?! se revoltă el, deşi profesorul nu-i spuse dacă i-a plăcut sau nu. A avut de ales de la şaisprezece ani, exact de la şaisprezece : ori matematica, ori cărţile de aventuri. Altfel...
„Altfel ?! zîmbi Teofil.
„Nimic, te salut ! şi convins că va fi rugat insistent să mai stea, se-ndreptă hotărît spre uşă. Teofil nu-i răspunse la salut, si nici nu se ridică de pe scaun ca să-1 conducă, şi-atunci el so-nloarso şi se lungi pe o sofa, cu mîinile eăpătîi. Aseară am deschis televizorul tocmai cînd vorbea un băl rinei slab, slab si cu nas ascuţit. Povestea cum în liceu — e mult, mult de-atunci — prindea şopîrle şi le spinteca să vadă ce au înăuntru, prindea şerpi şi-i spin-teca, si-i aducea spintecaţi la şcoală, să-i arate colegilor ■— si alte drăcii de felul ăsta. M-am enervat teribil şi-am vrut. să închid televizorul. Ce i-o fi apucat pasiunea, pe

ăştia de la televiziune, pentru tot felul de bătrînei, care în tinereţe au spintecat şopîrle ? Şi deodată, reporterul întreabă : «E adevărat că în septembrie aţi refuzat să plecaţi la Paris, unde trebuia să prezidaţi un congres internaţional, din pricină că aveaţi mult de lucru aici ?» «Da, duduie, aveam foarte mult de lucru şi încă mai am... Am mai refuzat şi-o altă invitaţie, La Tokio, unde, la fel, eram aşteptat să prezidez un congres... Dacă n-am timp !» Şi cu asta interviul s-a încheiat. încă n-am aflat cum îl cheamă pe bătrînei. Valoare internaţională, poate că am trecut pe lîngă el pe stradă, un bătrînei oarecare. Nu se poate duce la Paris şi la Tokio să prezideze congrese, fiindcă are de lucru aici, la optzeci şi şapte de ani încă mai are foarte mult de lucru. După interviul ăsta m-am simţit la pămînt, un zero tăiat în patru. Bătrîneii ăştia de care rîdem de cîte ori avem prilejul, n-au citit romane de aventuri şi nici nu s-au încăierat în pădurea Snagov, din lipsă de timp şi din respect pentru ei înşişi... Ştii ce vreau să-ţi spun ? întrebă el, ridi-cîndu-se în capul oaselor, că de la o zi la alta simt cum s-adună nimicurile, şi-ncearcă să mă cuprindă şi să mă-n-haţe ca un păianjen, tot felul de nimicuri, încurcături stupide ; nu mai deschid cartea, nu mai deschid ochii la nimic, lîncezesc. Altfel, mi se prevede un viitor strălucit !"

Teofil părea că nici nu-1 aude.

64

Sări de pe sofa şi—1 zgîlţîi de umeri : „Simplă criză de adolescent vrei să spui ? „Criză de isteric ! preciza Teofil.

„N-ai sentimentul că ne copleşesc tot felul de nimicuri ? „Nu, de ce ? La şaisprezece ani mă descurc în patru limbi străine, am scris un roman de două sute de pagini... „Două sute ? Dă-mi să citesc !

„Peste patruzeci de ani. Da, peste patruzeci dc ani o să-ţi dau ţie, celui mai bun prieten, să citeşti primul meu roman. E atît de prost, de se sperie şi muştele de el : de cînd l-am scris şi-1 ţin aici, în cameră, nu mai intră nici o muscă, mama mi-e profund recunoscătoare. Ce-nţi făcut la Snagov ? De asta ai venit, să-mi spui ce-ati făcut acolo?
„Nimic important, se eschivă el, apropiindu-se din nou de uşă. Ne-am păruit puţin şi-apoi nimic ; şi chiar dacă s-ar fi întîmplat ceva, nu ţi-aş spune, fiindcă tu nu eşti în stare să înţelegi decît aventurile din cărţi ; o să inventezi şi tu o mie de aventuri şi-o mie de drame... dar de trăit... nici una... din teamă.
„Poate că, dacă le-aş trăi, nu le-aş mai scrie.
„Dă-mi romanul... în numele prieteniei, altfel...
„Altfel ? zîmbi Teofil. Dp ce pui mereu condiţii ?!"
Veni sora lui Teofil cu un exemplar din „Statueta de aur".
„Cocoşi ! Iar v-aţi încăierat ! constată ea. „De ce nu-i răspunzi soru-ti cum se cuvine ? întrebă Grig.
„Dragă soră, zise Teofil, un mare savant român, nu ştiu cum îl cheamă, astăzi în vîrstă de optzeci şi şapte de ani, a mărturisit la televizor că pe cînd avea şaisprezece ani spinteca şopîrle şi şerpi, adică se pregătea pentru meseria de medic. Asta i-a dat lui Grig teribile complexe de inferioritate ; peste o lună împlineşte şi el şaisprezece ani şi încă n-a spintecat nici o şopîrlă. Ce-i de făcut ?
„Grig vrea să se-nsoare, aşa mi-a spus Luminiţa, că vrea s-o ia de nevastă cît de curînd...
„De ce n-o pui la punct ? întrebă el, arătînd spre Sevasta.
„Dragă soră, informă Teofil, Grig a trăit, azi o aventură la Snagov. O aventură trăită, ştii şi tu prea bine. este cu totul altceva decît una citită. Dă-i nişte spirt să-şi dezin

feeteze zgî riot uri le astea... Grig, vrei sa mergi cu noi la teatrti '.'
„M-asteaptă acasă !
„Dă un telefon !
„N-am nici un chef de teatru.
„Nimicurile ! ironiza Teofil.
„Nimicurile, admise el, deschizînd uşa. Nimicurile".
Ştia precis că îndată ce va ramine singur. Teofil va continua să citească din „Statueta de aur". Şi pentru asta îl invidia. Şaisprezece ani ! Teofil are exact şaisprezece ani. Nimeni nu-1 obligă să renunţe la vîrsta asta. Vîrsta de aur?
~7 întins pe canapeaua din hol, cu ventilato-' rul la capăt îi, taică-său citea jurnalul de după-amiază. Fără să ridice ochii de pe ziar, dar destul de prietenos, îl întrebă cum a fost la concurs. „Bine, informă el, am terminat lucrarea în numai 18 minute", şi pentru a evita alte întrebări, mai puţin plăcute, intră în camera lui. Aici îl aştepta o surpriză : canapeaua veche cu arcuri rupte fusese înlocuită cu una nouă, iar pe masă, peste cărţi şi caiete, trona o pereche de pantofi de tenis noi. Obiceiul bătrînulud : de cite ori greşea faţă de el, în loc să-şi ceară iertare (cit poate să-şi ceară un părinte), ori măcar să-i explice că a fost obosii, nervos, 1-a luat gura pe dinainte, îi făcea cadou cîte ceva (în general, lucruri de care el avea destulă nevoie şi pe care, oricum, ar fi trebuit să i le cumpere). O canapea .şi-o pereche de Icnişi. Dacă i-ar fi spus două vorbe ca lumea, el ar fi fost de-o mie de ori mai mulţumit. Aştepta ziua cînd taică-său o să-1 ia de braţ şi-o să iasă cu el pe stradă, mîndru că are un fecior care-i seamănă, si-apoi o să-1 ducă la o bere si-o să-1 întrebe : „Ia s-auzim, ce ţi-a mai trecut ţie prin cap, şi cum te descurci ? Mie poţi să-mi

spui tot, ca-ntre bărbaţi"... Pe stradă, el merge ori înainte, ori în urma bătrînilor ; copil, n-are ce căuta în rînd cu cei mari. Acasă fiecare îşi vede de treburile lui : bătrîna la bucătărie, bătrînul în hol, ori în dormitor, cu cărţile, cu ziarele lui, iar el, în cămăruţa de trei pe doi, la masa de lucru. Cînd vrea să stea în hol,

trebuie să ceară voie. Trec, uneori, şi patru şi cinci zile fără ca bătrînul să-i spună ceva, ori să-i pună alte întrebări, decît cele obişnuite : „Ce note ai primit ? Dc ce-ai întîrzial ? Ce vrei să faci cu banii ăştia V" Acum, după ce lipsise de-acasă o noapte şi-o zi, nici măcar nu-1 întreba pe unde-a umblat. Iar el nu îndrăznea să-i spună nimic. Auzind întîmplarea de la Snagov, bătrînul şi-ar ieşi din fire şi i-ar da cîteva după ceafă şi l-ar da pe uşă afară. „Ce mi-ai făcut, nenorocitule, o să te elimine, o să afle toţi"... Bătrînul era mult prea departe de poveştile cu băieţi şi fete de şaisprezece ani, nu voia să lo afli' şi nici să le priceapă. Avea poveştile lui : îmbufnări, certuri, bănuieli, şi la urmă, după ce-şi mai venea in fire, regretul că iar nu s-a purtat cum trebuie, iar s-a dat in spectacol faţă de copil. O canapea şi-o pereche dc Icnişi. Vreo patru sute de lei. „Dacă îmi dădea banii in mină. ii iertam toate greşelile trecute şi viitoare." Patru sute de loi ! Cu patru, cinci sute de lei s-ar fi descurcat de minune, ii intrase în cap că trebuie să plece imediat din Bucureşti, poate la bunicul din partea mamei, poate undeva, într-o staţiune de munte. O săptămînă, două, pînă cînd s-ar fi nniştit apele pe-aici. Aflase de la tanti Angela că directorul ei aşa face, de cîte ori simte că ceva nu e în regulă, îşi scoate certificat medical, ori pleacă în provincie, la vreo rudă grav bolnavă.

îşi aminti de stiloul „Parker", tot un cadou de la taică-său (preţul iertării pentru nişte palme zdravene). Bineînţeles, bătrînul îi atrăsese atenţia că n-are voie să scrie cu stiloul decît în ultima clasă de liceu, pînă atunci să aibă grijă de el ca de ochii din cap. Un stilou „Parker" — preţ de magazin — trei sute cincizeci de lei ; preţ de ocazie — două sute cincizeci, două sute, totul depinde de isteţimea celui care vinde şi de prostia celui care cumpără ; o dată, măcar o dată trebuia să dea şi el dovadă de isteţime. Pînă a doua zi dimineaţa, cînd avea să-şi încerce isteţimea, îl ascunse într-o vază cu flori artificiale. Apoi, cu un aer profund nedumerit, deschise uşa.

„Ce doreşti ? întrebă taică-său, cu ochii pe ziar.

„Ştii cumva unde mi-e stiloul ?

„Eu ? ! Tot eu să le ştiu pe toate ? Unde i-ai pus ! mai spuse bătrînul, în timp ce se dădea jos de pe canapea. Ai scris cu el zilele astea ?

„Nu, cum o să scriu ? Doar mi-ai spus să nu m-ating de el pînă în ultima clasă, era aici, în dulap, unde l-ai pus dumneata şi nu mai e, vino să-ţi arăt, 1-a luat cineva, cu cutie, cu tot.

„Caută, caută cu răbdare, îndemnă bătrînul.

„Unde să mai caut ? făcu el neputincios, am răscolit toate mărnnţişurile, nu-i şi nu-i, aveam şi eu un cadou de la dumneata şi-mi pare rău. Ia-o la întrebări pe Tudo-riţa, poate ştie ea ceva, că mereu se interesa de stilou.

„Se interesa ? se nedumeri bătrînul. De ce să se intereseze ? Ce să facă ea cu stiloul ? Tudoriţa scrie cu aragazul, mă, şi cu maşina de tocat carne, ce-mi vii tu cu poveşti, cu „Tudoriţa", că ea nu-şi bagă nasul unde nu trebuie.

„Tudoriţa ! strigă el.
„Taci, mă, că scoli casa !
„Vreau s-o-ntreb.
„Caută, cum îţi spun.
„Degeaba caut, încearcă şi dumneata.
„Eu, eu, tot eu.
„Tudoriţa !
„Măi zgîitule, vrei să te plesnesc ? „Tudoriţa !
„A plecat, ce mai vrei ? A plecat, i s-a-mbolnăvit nu ştiu cine pe-acasă, o să vină alta, chiar am vorbit cu mă-tuşă-ta Sevasta să ne-o trimită pe-ai ei, şi mai tacă-ţi gura odată !
„Pot să te mai întreb ceva ?
„De cînd îmi pui tu mie întrebări ?
„Voiam să ştiu de ce-mi tot zici zgîitule '(
„Asta te doare pe tine ? Dacă te doare aşa de tare, mai uită-te şi tu în oglindă, să te vezi, că ţi s-au lungit urechile şi te-ai ascuţit.
„Dumneata m-ai făcut aşa, de ce nu m-ai făcut altfel, voinic, şi-nfigăreţ şi-al dracului, să-ţi fiu pe plac, moşteni-tor de nădejde. Ori nu zic bine ? Dă, dă, aştept, anunţă el, întinzînd obrazul supus, slugă nemernică, aştept, de ce nu dai ? O, dar nu-mi vine să cred, dumneata eşti tatăl meu,

chiar tatăl meu, şi nu mă plesneşti ?! Atunci da-mi voie să exprim o ultimă rugăminte : scrie-i Tudoriţei să-mi restituie stiloul urgent".
Contrar obiceiului, taică-său nu îl atinse nici măcar cu o privire, părînd preocupat de altceva, de nişte chestiuni mult mai importante şi mai grave decît obrăzniciile fiului. Privindu-şi ceasul cu oarecare îngrijorare, so apropie do fereastră şi se aplecă peste pervaz, cu ochii aţintiţi intr-o

direcţie unde se întîmpla ceva, ori de undo ar fi trebuit să vină cineva aşteptat. Strada era liniştită şi aproape pustie, o stradă nebăgată în scamă, lăsată do capul ei, i are se trezea tîrziu şi se culca devreme. „Aş vrea să mă culc*', spuse fiul, chinuindu-se cu şireturile de la pantofi. Mereu şi mereu aceeaşi poveste, şireturile astea care se înnodau trainic, iar cînd să le deznoade se rupeau.
După ce îşi mai consultă o dată ceasul, bătrînul ridică din umeri nedumerit, se retrase încet, de-a-ndăratelea de la fereastră şi trecu în hol, unde iar se apucă de citit ziarul de seară. Ziarele de dimineaţă (trei, ia caro era abonat permanent) abia .clacă le frunzărea înainte de începerea lucrului ori în pauza de la prînz, .şi nu revenea asupra lor decît dacă i se atrăgea, atenţia că ar fi nişte articole grozav de interesante (ceea ce se întîmpla destul do rar). Cu ziarul de seară era altceva : îi trebuia cel puţin o ora pentru a parcurge în tihnă cele patru pagini cu multe anunţuri şi poze. Citea de două-trei ori rubrica „Oferte do serviciu", deşi el avea serviciu, nici prin gînd nu-i trecea să-şi schimbe locul de muncă, citea programul de excursii duminicale, deşi nu mai plecase în excursie do la douăzeci de ani, programul cinematografelor, reclamele do mobilă. Nimic de zis, era un om informai, iar a doua zi, la uzină, cînd avea un pic de limp liber, încerca să-i informeze şi pe alţii benevol. Dacă vreţi să mergeţi în excursie, înscrierile se fac pînă mîine la prînz, clacă doriţi o canapea „Timiş" găsiţi la magazinul de pe şoseaua Ştefan col Mare, dacă... dacă., şi era dezamăgit, profund dezamăgit cînd nimeni nu avea nevoie de informaţiile lui. Acum citea şi recitea nişte curiozităţi, pe care ar fi vrut să le memoreze. Cine şi cînd a inventat cutia de scrisori ? Cît trăiesc mistreţii ? (Bineînţeles, dacă nu-i ajunge glonţul

vînătorilor.) Unde se află instalată cea mai înaltă antenă din lume ? Şi
5T,
altoie, la fel de palpitante, dar zbîrnîitul telefonului îl făcu să tresară şi să uite tot. Apucînd receptorul, întrebă gîfîit : „Alo, tu eşti ?!" Cum nu auzi nici un glas, reveni, tandru: „Alo, cine e ?!" Iar cîteva secunde mai tîrziu, cînd auzi glasul, îi strigă lui Grig : „Te caută o fată la telefon. Plînge şi te caută pe tine"...
Cu teamă, Grig deschise uşa, înainta eîţiva paşi, smulse telefonul din priză şi se întoarse repede în camera lui, ca într-o cazemată. Cum n-avea cheie să-ncuie uşa, fixă un scaun sub clanţă, dar scaunul nu opunea nici o rezistenţă, şi-atunci se baricadă cu dormeza nouă şi cu masa. Furia bătrînului se adună greu, în timp, mai are cel puţin un sfert de oră pînă să izbucnească, încă se mai pot lua măsuri de împotrivire. Fixă telefonul în priză şi spuse : „Alo, cine mă caută ?" Recunoscu imediat smiorcăiala Luminiţei şi izbi cu pumnul în vuit. Numai de smiorcăielile astea nu avea nevoie.
„Cum te simţi ? întrebă.
„Mi-e urît.
„Vreau să ştiu. cum te simţi.
„îmi vine să-mi iau lumea-n cap.
„Te doare ceva ? Ce ?
„Tu n-auzi că mi-e urît ?! izbucni ea.
„Şi mie mi-e urît şi mi-e frig. Pe zăpuşeala asta mi-e frig de-mi clănţăne dinţii în gură, aş vrea să stau sub plapumă, clar mi-au luat plapuma, pe timpul verii trebuie să dorm dezvelit, aşa e sănătos... Unde eşti tu ?
„Pe stradă.
„Şi de ce nu te duci acasă ? „Mi-e frică de mama !

„Dar să stai pe stradă şi să plîngi la un telefon public nu ţi-e frică ? Doamne mare şi bun, ce-o mai fi şi-n capul tău ? Du-te acasă şi spune-i maică-ti că ai căzut din tramvai şi te-ai lovit, ori că s-au legat nişte golani de tine şi-abia ai scăpat cu fuga, vezi şi tu, descurcă-te măcar în seara asta !

„Nu vrei să ne vedem ? îndrăzni fata.

„Acum ? în nici un caz, n-am voie să ies, mă ţine taică-meu la arest. Pe cuvîntul meu, insistă el la un nou hohot de plîns, m-am purtat îngrozitor cu taică-meu, ceva ne-permis, şi mă ţine aici, cu oasele zdrobite.

„Mîine dimineaţă ? mai încercă ea.

„Mîine dimineaţă o să fiu la raion, mi-au trimis un bileţel acasă, nu ştiu ce mai vor şi ăia. Mîine după-amiază sînt liber şi o să ne-ntîlnim unde vrei tu. în parc ? Cel mai bine ar fi în parc, luăm o barcă şi ne-aerisim toată după-amiaza, dacă ai chef ne plimbăm şi cu vaporaşul, sînt la dispoziţia ta.

„N-am nevoie să fii !" spuse ea, şi-i trînti receptorul. Iar el se gîndi : ,.Unde nu dă Dumnezeu să to superi definitiv pe mine, să mă blestemi şi să mă faci do două parale, să strigi pe stradă, în gura maro. că sînt un monstru, un criminal, numai să mă laşi în pace, să nu-mi mai telefo-nezi, să nu mai dai ochii cu mine, să te duci, să te duci..." Istovit, se întinse pe dormeză şi închise ochii, dar somnul adînc şi fără vise, izbăvitor, nu se lega de el. într-un tîrziu, îşi aduse aminte că în sertarul mesei se aflau nişte pastile de carba-xin, uitate acolo de maică-sa : ea înghiţea pastile în fiecare seară înainte de culcare. înghiţi două pastile fără apă şi iar închise ochii.

Ca în atîtea alte dimineţi de vară, îl trezi soarele. Camera se încinsese ca un cuptor. Cînd să se dea jos din pat, observă că perna era pătată de sînge, iar îi cursese sînge din nas. Convins că e singur acasă (taică-său pleca la uzină la şase şi un sfert) începu să bombăne şi să-njure în felul bătrînului şi să izbească masa, dulapul, să răstoarne scaunele. Dar uşa se deschise puţin, cît permitea dormeza, şi se auzi o voce de femeie suferindă : „Grig, ce faci tu ?!" Vocea asta nu semăna cu vocea maică-si — cea care plecase de acasă de două zile — şi nu crezu că-i vorbeşte maică-sa decît după ce trase dormeza la o parte şi deschise uşa larg. în faţa lui apăru o femeie plînsă, desculţă şi purtînd o rochie ponosită, cîrpită la umeri (nici nu bănuise că maică-sa ar avea şi o asemenea rochie), peste care îşi potrivise, stângaci, un şorţ de bucătărie. „Sărut mîna", spuse el şi, întîlnind privirile cam rătăcite ale maică-si, se retrase un pas. Astfel, şi în aceste condiţii jalnice se încheiase pentru totdeauna o aventură. După nici două zile, maică-sa fusese nevoită să se-ntoarcă acasă, la bărbat şi la copil, să îndure bătăi şi chinuri şi umilinţe fără un cuvînt, fără un gest de împotrivire şi fără să ridice ochii. Acum, se gîndi el, nici dacă aş jigni-o
co
grosolan n-ar îndrăzni să strige la mine, cel muit ni-ăr ruga să mă port frumos cu ea şi să nu uit că mi-a dat viaţă şi m-a şters la fund.
,,Te-a căutat cineva la telefon, informă ea.
„Ştiu, o colegă, trebuie să-i dau un caiet.
„Vino să mănînci, îl pofti maică-sa.
„Dumneata nu te duci azi la serviciu ?
„Azi şi mîine nu."

Se spălă repede, se îmbrăcă şi se duse în sufragerie, unde îl aştepta o cană de ceai şi două felii de pîine. Din privirile maică-si înţelese că de-aici încolo n-o să primească mai mult. „Pînă una-alta trăieşti din banii mei, îl avertizase taică-său nu o dată, şi fiindcă eu cîştig banii cu trudă, o să te pun la regim într-o zi, pîine cu apă, şi-atît!" In timp ce sorbea ceaiul fără zahăr se gîndi unde-ar fi mai bine să plaseze stiloul — pe stradă, într-un magazin, ori in gară, unde-s mulţi, care pleacă în toate părţile, şi-ar vrea să mai cumpere ceva înainte de-a pleca. „Doriţi un stilou ? se exersa el, în gînd. M-a costat 250 lei, îl dau cu două sute !" Pe urmă îşi zise că n-o să-i fie tocmai uşor să plaseze stiloul, cine să-1 creadă că a dat 250 lei pe el, de unde să aibă el 250 lei ? Trebuia să găsească altă formulă : „M-a trimis tata să-i vînd stiloul"... Nici aşa n-o să-1 creadă nimeni, dacă taică-său are un stilou de vîn-zare, îl vinde el, şi gata povestea. O informă pe maică-sa că l-au chemat la şcoală, probabil pentru plecarea în tabără, şi coborî treptele cîtc două, cu stiloul în buzunar.

Prima încercare o făcu la un atelier particular de reparat stilouri. Un bărbat între două vârste, mînjit cu cerneală pînă şi pe vîrful nasului, stătea înghesuit între patru pereţi coşcoviţi, care ameninţau să-1 strivească, şi curăţa o peniţă tocită. Pe la gură îi umblau muştele, şi ele mînjite cu cerneală : pe frunte şi pe obrajii umflaţi îi curgea su-doare vineţie. Scoţînd stiloul din cutie şi cîntărindu-1 în-delung în palmă, de parcă valoarea i-ar fi stat în greutate, omul aprecie, cu glas somnoros :

„Patruzeci de lei, mai mult, nu !

„Dar e nou, nici n-am tras cerneală în el.

„Ce contează !

„Cum să nu conteze ? făcu el.

ta
„Ba nu, ca tu nu l-ai plătit, şi-atunci se schimbă solo teala : dacă primeşti patruzeci de lei bine, dacă nu, te duj la miliţie că faci comerţ cu lucruri de furat. Unde locuieşti?
„Dă-mi stiloul !
„Stai, bă, că nu dau turcii ! şi tipul se grăbi să-1 apuc- zdravăn de mînă, mie să-mi spui de unde l-ai furat, că eii am ordin să-i predau pe toţi şmecherii care vor să-mi pla- seze mărfuri de furat, hai, repede, că strig să vie mili- ţianul !
„Sînt premiant pe şcoală ! se zbătu el.
„Ce, bă ? Şi ce dacă eşti premiant ? Ia cincizeci de lei şi să zici mersi şi să te rogi pentru sufletul meu, care din asta trăiesc... Băgînd stiloul într-un buzunar, scoase dir. celălalt cincizeci de lei : Şi altă dată să nu mai piasezi marfă de furat, că înfunzi puşcăria".
Intîmplător (clar lui i se-păru că totul este pus la cale) de dugheană se apropie un miliţian po bicicletă. De teamă să n-ajungă la miliţie, ora cît pc-aci să lase stiloul şi s-o rupă la fugă ; noroc de negustor, care ii vîrî în buzunar cei 50 de lei. Fugi vreo două sute de metri, pînă la prima staţie de autobuz, fără să se uite înapoi. Se uită acum:- negustorul se prăjea la soare în faţa dughenei, miliţianul se depărtase mult, pedalînd sîrguincios. Dacă s-ar întoarce să restituie banii şi să pretindă stiloul ?! 50 clo lei, o nimica toată, un pachet de ţigări, un coniac şi încă ceva, poate un bilet de ştrand la Lido. „Du-te şi fă-ţi dreptate, se îndemna el, în derâdere, dacă to simţi bărbat şi clacă te crezi mai breaz decît taică-tău, du-te şi strigă-i tipului în faţă că-i un escroc şi dă cu el de pămînt ! Ei, dacă nu te duci, măcar ţine de banii ăştia şi taci din gură. Bine că nu ţi-a dat cinci lei, ca la milogi !"... în autobuz se

întîlni cu o colegă drăguţă şi teribil de vorbăreaţă, care îl informă că aseară, într-o convorbire cu un reporter al radiodifuziunii, academicianul Pamfil declarase că printre tinerele speranţe alo şcolii româneşti de matematică s-ar număra şi un elev extrem de dotat, al cărui nume trebuie reţinut : Grigore Mihăescu... Vestea aceasta, atît de neaşteptată, si pe caro i-o aducea o fată drăguţă la numai cîteva minute după o întîmplare penibilă, îl făcu să-i dea lacrimile de emoţie. Coborî şi merse mult pe jos, pe trotuare pustiite de soare. Mirosea violent a brînză şi a legume proaspete. Dar, ca-n

atîtea alte momente de exaltare, pe care le trăia cu o intensitate decisivă, reuşi să schimbe decorul şi mirosurile : păşea acum pe malul urnei ape limpezi ; nu s-auzea decît susurul apei şi mirosea a iarbă umedă. Sălcii pletoase îi răvăşeau părul şi îi mîngîiau, dulce, faţa. Soarele se tot chinuia să pătrundă prin frunziş pînă la el : amabil, îi injecta ochii cu cîte-o rază şi se retrăgea discret. în dreapta era o livadă cu meri .şi iarbă înaltă şi vineţie. Dar sălciile încep să foşnească, de parcă ar trece prin ele duhul apei. O şoaptă, un îndemn ? î! cheamă cineva ? în faţa lui sălciile se-ndoaie pînă la pămînt. Duhul apei, în chip de Ileană-Cosînzeană, se desprinde, îi fură ochii cu strălucirea părului de aur, şi aleargă prin livadă, pe sub merii cu crengile aplecate. Culege două mere cit pumnul, şi rumene, şi se lasă în iarbă, în genunchi. „Vino, ori nu mă recunoşti ?" şi-i aruncă un măr. El, în grabă, culege mărul, şi copleşit de farmec se apropie : cînd deodată o recunoaşte pe Luminiţa. Şi se opreşte la un stop. Trebuie să fie foarte atent, la stopuri, ca nu cumva să-1 amendeze. O amendă face cît un coniac mic şi o

citronadă. Cincizeci de lei, opt coniacuri mici si opt citronade la un bufet de mina a doua, la o cafenea de lux socoteala se schimbă, dar şi-acolo iei trei coniacuri şi trei citronade, clin trei coniacuri mici iţi ies flăcări pe nas. Verde, liber, traversează atent cu mîna în buzunarul unde ţine banii, primii lui bani de care nu ştiu bătrînii, comoara. De neînţeles : el nu primeşte decît bani de tramvai, de creioane şi peniţe şi clin cînd în cînd, cam de două ori pe lună, de-o prăjitură, şi totuşi se plînge mai puţin decît taică-său că n-are bani, că pur şi simplu nu-i ajung banii. (Ce-ar şti să facă bătrînul cu ei dacă ar avea mai mulţi ? Să-i pună la C.E.C. ? Sigur, sigur să-i pună la C.E.C. lingă ceilalţi, să se-adune acolo pentru orice eventualitate. Altfel, niciodată nu a exprimat o dorinţă, n-a dat cuiva de înţeles că ar vrea să-şi cumpere ceva anume...) Dacă l-ar ataca cineva acum, cu gîndul să-i ia banii, ar face moarte de om, la beregată ar sări, cu dinţii ar muşca. îşi aminteşte cum a văzut el că intră oamenii în crîşmă : unii se-ndreaptă cu paşi repezi şi siguri spre crî.şma de mult ştiută, da' dintre toţi ăştia sînt cei mai simpatici şi cei mai cinstiţi, merg drept acolo unde-i trage aţa.

S3

Deşi este abia ora zece dimineaţa, barul din piaţa Romană geme de puştime îngîndurată, zeci de băieţandri cu părul căzut în şuviţe pe frunte, cu bărbia în pumn şi privirea scormonind în paharul de coniac, ori de citronadă. Doar cîte unul întoarce privirea spre trotuarul aglomerat, şi dacă observă ceva care să-i placă, vreo fetişcană cu fusta mult deasupra genunchilor, atunci îşi face atent colegul, care se-ntoarce greoi şi întreabă : „Aia, bă ?" „Aia..." Dar fata şi-a văzut de drum, iar cei doi îşi sprijină bărbia în pumn şi se uită la paharul di' coniac,

aşlepiînd, poate, o minune, să iasă ceva din pahar, o fată drăguţă, o mare sumă de bani, ceva, ceva absolul necesar existenţei lor... „Puştimea asta nebună", uîndrşte el, oprit în prag.
N-are de gînd să rămină, vrea doar să-i observe şi să-şi dea seama ce-o fi în capul lor de stau aşa, greoi, prăbuşiţi pe mese. Nici măcar nu ştiu să petreacă, nimic nu-i face să tresară, poate că au uitat şi de ei şi de cei din jur, poate că dorm cu ochii deschişi. Unul ţine o femeiuşcă pe genunchi, una slabă, cam veştejită şi cu buză de iepure, şi cu toate că biata de ea, simţindu-se părăsită, îl pişcă mereu de bărbie, el nu pare convins de existenţa ei, nici n-o vede, nici n-o simte şi nici n-are nevoie de ea. întinde mina peste umărul ei (un simplu obstacol...), apucă paharul de coniac, îl ridică sus, deasupra capului ei, da, mai are de două, trei înghiţituri zdravene ! Duce paharul la gură şi bea cîte puţin, cu ochii închişi. Ea se roagă să-i dea şi ei o înghiţitură. „Cine mă tot sîcîie ?" ar vrea să întrebe el. N-o vede, n-o simte, se ridică brusc şi ea cade sub masă, se loveşte cu capul de scaun.
„Doriţi să luaţi loc ? se interesează un chelner.
„Căutam pe cineva, un prieten.
„Repede vă rog, că încurcaţi circulaţia.
„Ai un pachet de ţigări bune ?
„Am, de care să fie ? Pall-Mall ?
„Da, Pall-Mall...
„Poftim. Douăzeci de lei...
„Ştiu, ştiu..."
Scoate douăzeci şi cinci de lei, ia pachetul de ţigări şi pleacă, in buzunar mai are 25 de iei, trei coniacuri şi trei citronade şi-un bilet de tramvai. Aprinde o ţigară. Trage fumul în piept, apoi îi dă drumul în nasul trecătorilor, fum

de ţigară bună, toţi întorc capul după el. „Un stilou, ar vrea el să le explice, vindeţi-vă stilourile cu sau fără ştirea părinţilor, a fraţilor, soţiilor, amantelor, şi din banii luaţi pe stilou cumpăraţi ţigări clasa-ntîi, miros grozav şi dau ameţeli, după trei fumuri visezi frumos, nani-nani, şi nu mai ai treabă cu nimeni.'* O bodegă oarecare, cu reclame de ţuică, rom „Jamaica** şi mititei. La vreo zece măsuţe pătate, stropite din belşug cu ţuică şi rom, se înghesuiau bărbaţi In vîrstă, bărboşi, cu cămăşile descheiate pînă la briu şi cu minecile suflecate. Erau lucrători zilieri la un şantier clin apropiere şi, profitînd de o pauză, se cinsteau în tăcere şi fără să se privească. Intrînd aici ar fi stîrnit nedumerire.

Ajuns în Calea Victoriei, se hotărî. La Nestor, la cafenea, cu douăzeci şi cinci de lei poţi rezista aproape o oră, trei coniacuri mici şi o citronadă, chiar şi două coniacuri te ţin o oră. în drum spre cea mai selectă cafenea din Bucureşti îşi controla ţinuta, îşi netezi părul şi încercă să pară mai vioi, mai degajat, ca unul care de mult s-a iniţiat într-ale cafenelei, iar cu banii stă destul de bine, cere şi primeşte, cîţi cere, atîţia primeşte. Numai de nu s-ar împiedica la intrare, asta i se-ntîmplă mereu cînd trebuie să treacă un prag necunoscut. Trecu prin faţa cafenelei trăgînd cu ochii înăuntru, apoi se-ntoarse şi intră liniştit, senin, cu o mînă în buzunar. Banii erau la locul lor, restul ...că se uitau toţi la el, mai ales nişte fetişcane decoltate se uitau şi zîmbeau duios, înţelegător — nu avea nici o importanţă ; peste cîteva minute, cînd va sta la masă cu coniacul în faţă, cu pachetul de ţigări Pall-Mall lingă pahar, îşi va putea permite şi el să-i privească într-un fel sau altul, după dispoziţie, pe cei care intră. Avu norocul să găsească o masă liberă într-un colţ, unde se simţea ferit

de priviri indiscrete. O masă de două persoane : dacă nu s-o găsi vreun moşneag, ori vreun nătărău care să ocupe celălalt scaun, atunci o să stea aici şi trei şi patru ceasuri, chiar şi cu riscul de a nu consuma decît citronadă. Scoase pachetul de ţigări, îşi aprinse o ţigară şi trase cîteva fumuri de probă ; cîţiva tineri de la mesele apropiate se-n-toarseră în direcţia lui şi-1 cercetară cu simpatie. Numai de n-ar tuşi, fumul de ţigară îi irită teribil căile respira-
Nu trageţi în caii de lemn

torii, de n-ar ameţi, de nu s-ar învîrti cafeneaua asta cu el. „Un coniac mic şi-o citronadă", ceru primului chelner care trecu pe lingă masa lui. Dar acesta nu-i acordă nici o atenţie, nu zise nici da, nici nu. Abia după vreo zece minute veni un alt chelner, care, privind în direcţia unei dudui singure şi decoltate, îl întrebă ce doreşte. Cînd auzi de un coniac mic şi-o citronadă, aprobă cam în silă şi se retrase. Apoi, o picoliţă nechemată îi lăsă pe masă două prăjituri şi două pahare cu apă. O altă picoliţă veni să ia prăjiturile şi paharele şi să le ducă la altă masă.
„Optsprezece lei", spuse chelnerul, punîndu-i în faţă, lîngă pachetul cu ţigări, coniacul mic şi citronada.
„Credeţi că n-o să vă plătesc ? întrebă.
„De ce să cred ? se miră chelnerul, prefăcut. Dar aşa-i combinaţia la noi, iei marfa, dai banii pe loc. Ai cu ce plăti ?
„Poftim! şi scoase cei 25 de lei. Opreşte 20 şi mai adu-mi o citronadă, dar să fie de la gheaţă, iar paharul, dacă se poate, numai dacă se poate, să nu mai fie pictat cu ruj de buze. Poftim ! şi arătă paharul cu citronadă. Din ăsta au băut cel puţin trei fandosite..."

Chelnerul suportă observaţiile aşa cum se cuvine, fără semne evidente de enervare. Dar înainte de a-i aduce o nouă citronadă, îşi îngădui să-1 informeze că la cafenelele de lux citronada cu pai costă şapte lei. „Poate să coste şi şaptezeci", spuse el, luminîndu-se brusc. Bucuroasă că-1 revede, Cristina venea spre masa lui cu braţele întinse. Cristina avea bani şi-i plăcea să plătească băieţilor simpatici coniacuri şi citronade.

„Ce faci, dragă nătăfleaţă ? zise fata, luînd loc. A, da ! sentoarse spre chelner : Un coniac şi o cafea mare. Pardon, două coniacuri şi două cafele, şi mai tîrziu cîte-o îngheţată asortată. Ia zi-mi şi mie, cum te distrezi ?

„Prost, mă cert cu chelnerii ăştia gomosi, care n-au pic de încredere în buzunarul meu, cum m-or fi ghicind ? Altfel, ce să-ţi spun, ştii şi tu, poveşti penibile... Cristina, ai ceva bani ?

„Cît ? şi fata se grăbi să deschidă poşeta.

„O, nu, nu acum. Cît să plătesc aici.

„Poftim, să plăteşti tu ! şi-i întinse pe sub masă o sută de lei.

„Ca să fac impresie ? rise el. Impresia bună s-a dus. Cristino, tu eşti un înger picat aici să salvezi un suflet oropsit. Dacă ai fi atît de bună şi de înţeleaptă, încît să nu pomeneşti nimic de afacerea de ieri, ţi-aş rămîne recunoscător pe viaţă.

„Nu ştiu ce dracu v-a apucat ieri ! zise fata.

„Eu voiam să iau aer, să mă destind, şi-atît.

„Dar s-o laşLpe aia ?! îl mustră Cristina. Sub nasul tău ? Şi-a bătut joc de tine, te-a umplut de sînge, şi-apoi... Zău că eşti nătăfleaţă ! Dacă ieşi cu o fată undeva, trebuie s-o aperi, să le baţi pentru ea, să-1 rupi pe ăla-n bucăţi.

„E mai tare decît mine.
„Atunci nu umbla cu fete. Mie mi-ar fi şi frică să ies cu tine în parc. Dacă vrea unul să m-agaţe ? Tu îţi ceri scuze şi te retragi, ori dai un pumn şi încasezi douăzeci.
„Ai dreptate, şi totuşi vreau să te invit în parc.
„De ce nu la cinema ?
„De acord, la cinema.
„Cu Mândiţă te-ai văzut azi ? întrebă ea.
„Nu, şi nici nu-mi doresc.
„Te caută, mi-a telefonat dimineaţă să-i dau adresa ta.
„Nu ştiu, am plecat devreme de-acasă, chestii tîmpite, se mărturisi el, amintindu-şi, brusc, discuţiile cu taică-său, m-am purtat oribil cu bătrînul, meritam să fiu luat de fundul pantalonilor şi aruncat pe fereastră de la etajul cinci. Dacă ţi-aş povesti, cred că nici n-ai mai sta de vorbă cu mine, ceva îngrozitor, îmi vine să plîng.
„Ce mutră ! observă ea rîzînd. Ai o mutră de copil bătut la fund cu urzici. Măi nătăfleaţă, te-ai blegit de tot după două coniacuri, aşa arată un viitor matematician, că te-a dat aseară la radio. Bea şi cafeaua mea, să-ţi vii în fire.
„N-am nici pe dracu, spuse el, bărbătos. Mi-e rău nu de băutură, ci de poveştile astea în care am intrat cu voia, ori fără voia mea, poveşti care nu mi se potrivesc şi-n care nu pot să mă descurc. Dacă ţi-ai da cuvîntul de onoare că nu baţi din gură, te-aş întreba ceva : Cristina, ca pe un înger păzitor te rog să mă-nveţi cum să mă port cu Luminiţa. Ieri s-a întîmplat ceva... şi ea exagerează, groaznic exagerează şi mă acuză pe mine.
„Exagerează ?
„Da, sigur că da, practic...

„Practic n-a păţit nimic ! continuă Cristina.
„Unde, la ce concluzii vrei s-ajungi ? întrebă el, iritat, bănuitor. Că m-am purtat ca un idiot, ştiu, sînt de acord, ce vrei să fac ? Asigurări nu pot să-i dau.
„Asigurări ? se nedumeri Cristina, eşti convins că ca are nevoie de asigurări ?
„Absolut, măcar de-o vorbă ca lumea.
„O, rîse Cristina, asta-i altceva, dar eşti tu în stare să spui cuiva o vorbă ca lumea ? Ieri mi-era mila de tine, şi-mi pare rău că n-am putut să te apăr, uite, mi-a rupt un dinte... Ieri mi-era milă, iar azi te-as lua la bătaie. Ce-ar fi să recunoşti că ţi-e frică do Măndiţă ? Atît ţi-e de frică, preciza ea energic, încît ai fi în stare s-o convingi că, într-adevăr, nu s-a întîmplat nimic. Nimeni, nimeri n-a jignit-o. Nici nu i-a rupt hainele... şi chiar dacă... ce contează ! Ea trebuie să îndure şi să tacă ! Nu cumva să se afle. Şi să-ţi iasă ţie vorbe. Nu, nu cumva...
„Hai să plecăm, hotărî el. Maestre !"
Chemat la datorie, chelnerul se grăbi să scrie nota de plată. îndemnat să oprească cinci lei peste notă, se înclină în faţa Cristinei şi spuse limpede : „Sărut mîinile, duduită !" Apoi se înclină, zîmbind degajat în faţa lui, urîndu-i în şoaptă succes. Iar el se gîndi că dacă ar fi mai bine îmbrăcat şi cu mai mulţi bani în buzunar ar ajunge, în scurt timp, să cîştige chiar şi stima chelnerilor. Atent, o conduse pe Cristina spre ieşire printre mese încărcate cu pahare de coniac şi citronade, parcă toţi se vorbiseră să consume aceeaşi băutură. El ar fi vrut să meargă în parc, să facă o plimbare cu barca, dar trebui s-o lase pe-a ei, care ţinea morţiş să vadă un film cu Claudia Cardinale. („Pot să jur, se gîndi el, că vrea s-o imite pe această Clau-

dia Cardinale ori la rochii, ori la coafură, i-o fi spus cineva că aia are nişte toalete grozave...")
în timp ce traversau Piaţa Republicii ca s-ajungă în Bulevarul Magheru, el îi ceru voie s-o ia de braţ. Cristina nu zise nu, deşi era de părere că, cel puţin pe stradă, ei doi apar ca o pereche nepotrivită din pricina lui, care îşi păstrează mutra de copil bătut la fund cu urzici. Altă mutră n-avea, trebuia să mai aştepte cîţiva ani pînă să-i vină de nu ştiu unde altă mutră ; aşteptarea asta era chinuitoare, îi întorcea pe dos toate planurile. Cine putea să-i
Ci!
spună cu ce se va alege el la capătul acestei aşteptări de ani de zile ? Cu o boală care nu iartă, un cancer ; cu o cumplită deziluzie profesională, cu o cădere, cu un accident... „Acum, îi va aduce taică-său la cunoştinţă, eşti major, eşti bărbat, ai mutră de bărbat, acum poţi să bei şi să fumezi, deşi eu nu te sfătuiesc, poţi să umbli cu femei, deşi n-ar fi bine să-ţi pierzi capul, poţi să cîştigi şi să pierzi"... Iar a doua zi, cu mutra lui de bărbat, o să cadă din tramvai, cum se-ntîmplă, şi-o să rămină schilod pe viaţă. Ce folos do mutra de bărbat ? Are nevoie de mutra asta nu peste zece ani, ci acum, cînd o ţine pe Cristina de braţ, cînd o conduce la cinema şi ceva mai tîrziu, peste vreo două ceasuri, cînd o s-o conducă acasă la ea, ori în parc. Fata îi plasă discret zece lei pentru bilete. De unde-o fi avînd fata asta atiţia bani ? Are taică-su, babacu, afacerile lui. I-a promis taică-su că la terminarea liceului îi ia o maşină, ..Simca 1 000".
„Se vede că n-ai mai fost cu mine la cinema, spuse Cristina, uitîndu-se la bilete. De-aici încolo să ţii minte că numi place la parter, numai la balcon, unde-s mai puţini şi o mai intim. La parter am ghinion, ori se-aşază o matahală

pe scaunul din faţă şi nu mai văd nimic, ori pierd ceva, ori mă cert...
,,Pot să cer bilete la balcon ? propuse el.
„Gata, fă-mi plăcerea .şi condu-mă !"
Sala era plină doar pe jumătate. Puştime şi moşnegi, obişnuiţii matineurilor. Cristina îl trimise la bufet să cumpere bomboane, şi ciocolată şi covrigi. Nici pe asta n-o ştia el, că fără bomboane şi covrigi ea nu intră în sala de cinematograf, chiar, ce să faci o oră şi jumătate ?... Să te uiţi la ecran, doar să te uiţi ? Cînd n-avea bani de bomboane şi covrigi, cumpăra două pungi cu seminţe (două ii ajungeau pentru un spectacol) şi în ciuda atîtor proteste din toate părţile, spărgea seminţele în dinţi şi sufla cojile cu forţă şi la-ntîmplare. Dar nu făcea toate astea cu intenţia de a-i incomoda şi de a-i jigni pe cei din jur, ci pur şi simplu fiindcă în anumite momente uita că mai există şi alţii pe lume ; auzea, ca prin somn, mustrările celor împroşcaţi cu seminţe şi abia dacă ridica din umeri : „Habar n-am... Ce vor de la mine ?!" Dacă în timp ce mergea pe stradă la braţul unui bărbat îi venea chef să mănînce se

minte, mînca. Intr-o după-amiază, Grig o întâlnise pe Calea Victoriei desculţă, cu pantofii în mină, părînd total indiferentă la mustrările zecilor de pietoni moralişti, care o bănuiau că ar vrea să lanseze o nouă modă. Dar nimic mai nepotrivit decît să o bănuieşti pe Cristina de asemenea intenţii : doamne fereşte, ea nu voia nici să lanseze, nici să impună altora ceva, voia doar să se simtă în largul ei, iar pantofii cu care plecase de-acasă, pantofi noi, cu toc cui, o jenau teribil — asta era toată explicaţia.
Jurnalele cinematografice, cît de interesante ar fi fost (chiar şi cele comentate de Eugen Mândrie), o enervau

cumplit : ea cumpăra bilete pentru Claudia Cardinale, ori pentru Belmondo şi nu înţelegea să i se ofere altceva timp de o jumătate de oră ; de ce atîtea veşti din producţie, fabrici noi şi blocuri noi, de ce atîtea curiozităţi şi interviuri şi reportaje de care n-avea nici un chef. Cît ţineau jurnalele se foia mereu pe scaun, amenințînd că o să plece, şi o să scrie la ziar şi-o să intervină la Direcţia difuzării filmelor, asta-i curată bătaie de joc.
„Dă-mi covrigii !
„N-ai vrea să urcăm ia balcon ? întrebă el, prevăzînd o catastrofă.
„Doar n-o să mă fîţîi toată ziua sus, jos, sus, jos ! Tu de ce nu mănînci ? Oh, sîntem oameni de lume, nu ne putem îngădui să ronţăim covrigi în public. Ia măcar nişte bomboane şi renunţă la mutra asta, Dumnezeule ! Hai, dragule, hai. Tip-top, dacă eşti cuminte te duc undeva"...
După obişnuitul jurnal de actualităţi, de data aceasta nu lipsit de interes, se anunţă un documentar despre lagărele naziste din timpul celui de al doilea război mondial. în sală nu se mai auzea decît ronţăitul Cristinei : ea se-ndoi puţin, îşi lăsă fruntea pe speteaza scaunului din faţă, îşi astupă o ureche şi continuă să ronţăie cu furie. „Iar mizerie, iar gazaţi, iar schelete ! Cum de nu-nţeleg ăştia că ne-am plictisit, ne-am plic-ti-sit !" îngrijorat, el o întrebă dacă i-e rău, clacă are nevoie de ceva. Vru s-o sprijine şi s-o conducă afară, dar tocmai atunci comentatorul preciza că numai într-unui din lagărele naziste şi-au pierdut viaţa patru milioane de oameni. „Prea puţin !" strigă Cristina, aruneînd spre ecran cu o jumătate de covrig. Brusc, cîţiva mai în vîrstă se ridicară de pe scaune, încereînd să-şi dea

seama cine a vorbit. O femeie strigă să se aprindă lumina, iar o alta, fără o vorbă, călcînd pe vîrfuri, veni la Cristina şi-o apucă de păr şi-o plesni peste cap cu poşeta. Acum strigau toţi : şi bărbaţi şi femei, iar puştimea se înghesuia s-o vadă pe împricinată. Ea suportă loviturile şi blestemele în tăcere, pînă cînd i se dădu voie să iasă din sală. Atunci îşi aranja rochia şi părul cu destulă meticulozitate, apoi strigă : ,,Ce-aveţi cu mine ?!" şi trînti uşa. Cei mai mulţi, teribil de iritaţi, continuau să vocifereze : „Tineretul de azi ! Venit la de-a gata. După ce-au murit alţii, după ce au luptat alţii, şi-au strigat lozinci, şi-au mîncat zeamă de urzici"..

„Ce tineret, dragă ? ţipă o femeie. îi nebună cu toţi ai ci. Că doar şi eu am copii, da' i-aş strînge de gît, cu mîna mea...

„Gata, s-a dus la mama ei, linişte !

„Ştie ea cum au murit oamenii ? Ştie pe doamne-iar-tă-mă !

„Şi mormolocul ăla de lingă ea nu zice nimic ?

„Care eşti, măi, să te vedem, ridică-te, măi !"

El se ghemui pe scaun, cu bărbia-n piept, şi pentru prima oară îşi dori să se despice pămîntul sub el şi să-1 înghită pe loc.

8Aflînd din „Informaţia Bucureştiului" că s-a deschis expoziţia de pictură a profesorilor în sala de gimnastică a unui liceu se grăbi s-o viziteze, convins că de data asta a expus şi profesorul lui de latină. Plecă de-acasă hotărît să comenteze nefavorabil strădania de zeci de ani a profesorului şi chiar să facă haz, să adune în jurul lui eîţiva vizitatori şi să-i întrebe ce părere au, iar dacă ar avea păreri bune, să le-ntoarcă pe dos.

Nu se aştepta să-1 întîlnească acolo pe profesor, şi mai ales la ora nouă dimineaţa. De aceea, cînd îl zări stînd pe scaun în faţa a vreo douăzeci de tablouri cam de aceeaşi mărime, toate cu rame aurite, se intimida brusc şi vru să părăsească sala. „Mihăescule !" se auzi strigat, cu severi

tate, ca la ora de latină, şi trebui să se-ntoarea. Erau mulţi vizitatori, mai ales oameni în vîrstă, pensionari, poate prieteni şi rude de-ai profesorilor care expuneau, toţi plini de admiraţie şi respect pentru fiecare tablou în parte. Numai la tablourile profesorului de latină nu se uita nimeni. Poate că el n-avea nici prieteni, nici rude ; ori poate că îşi intimida vizitatorii cu privirea lui de pîndar. Grig se pierdu printre ceilalţi vizitatori şi întîrzie mult în faţa unor tablouri care îl lăsau destul de indiferent. Mai mult îl atrăgeau comentariile : ,,Ce cap de fetiţă ! Extraordinar, îl întrece pe Tonitza !"... „Ce peisaj, ce colorit ! Are ceva din Picasso !" „Nu, dragă, Picasso nu se ocupă cu peisajele !"...

După aproape o jumătate de oră, mai mult împins de ceilalţi, se pomeni faţă-n faţă cu profesorul de latină. Stînd pe scaun, cu spatele la tablouri, profesorul citea din Ovidiu, ori se prefăcea că citeşte. Se părea că îşi face o datorie stînd aici, altfel nici gînd să-1 intereseze vizitatorii. Grig umără tablourile : douăzeci şi patru. Apoi căută un unghi

vorabil din care să le cuprindă cu privirea. Prin ferestrele ari ale sălii de gimnastică pătrundea o văpaie de lumină, are uniformiza şi coloritul şi desenul, încît o vreme el avu impresia că priveşte nişte flori veştejite, aceleaşi, înrămate de douăzeci şi patru de ori.

„Nu privi de acolo, Mihăescule !

„Da, aveţi dreptate, bate soarele.
„Numai dimineaţa, preciza profesorul. De la douăsprezece încolo bate în prostiile altora. Treci în dreapta mea, apleacă-te puţin, începe cu tabloul din stînga mea, de sus, pictat în anul 1931"...
Profesorul îi dădea toate aceste indicaţii fără să ridice ochii de pe versurile lui Ovidiu. Din ce în ce mai intimidat, Grig se execută întocmai. Primul tablou, din stînga, sus, înfăţişa o măsuţă cu trei picioare pe care se afla un aparat telefonic ; o mînă de bărbat ezita să ridice ori nu receptorul ? Atît, şi nimic altceva. Culori pămîntii, uşor aburite. Al doilea tablou... Dar vocea profesorului îl întoarse la primul :
„Acest telefon a zbîrnîit sinistru într-o dimineaţă de ianuarie... şi mi-a adus vestea că mama a murit... Mai departe, schimbă unghiul1*...
89
Cele douăzeci şi patru de tablouri erau simple şi destul de corecte reproduceri după obiecte, chipuri şi peisaje care, toate, ii aminteau profesorului intîmplări triste, sau de-a dreptul tragice. O ţigară fumegînd pe marginea unei mese. De la ţigara asta profesorul s-a ales cu trei cicatrice pe faţă. Un coleg, vrind să-i facă o farsă, introdusese în ţigară nu ştiu ce exploziv. Pentru a transmite o cît de mică emoţie, fiecare tablou ar fi trebuit să fie însoţit de o notă explicativă.
„Mihăescule, vreau s-aud de la dumneata de ce nu plac tablourile mele ? Este foarte important pentru mine să aflu exact ! şi profesorul se ridică, lăsînd cartea şi ochelarii pe scaun. Dacă n-ai fi venit de bunăvoie, ţi-aş fi trimis vorbă să vii. Nu fiindcă te-aş crede cel mai deştept, nu eşti deştept, ai o anumită uşurinţă în mînuirea cifrelor,

oamenii deştepţi arată altfel, Mihăescule, eu am văzut eîţiva.
,,Şi eu am văzut !
,,încă nu, încă nu ai ochii care-ţi trebuie pentru a-i vedea... Ce ţi se pare stupid în tablourile mele ? Precis, scurt şi fără bîlbîială.
,,Pe mine m-a emoţionat, spuse Grig.
,,Ce te-a emoţionat ? încăpăţînarea, perseverenţa mea diabolică ?
„Ce mi-aţi povestit despre fiecare tablou.
„Altfel ?
„Altfel nu-mi spun nimic. „Ce-ai dori să-ţi spună ?
„N-au nici o valoare ! îi aruncă el, cu o bucurie răutăcioasă. Absolut nici una. Şi să ştiţi că şi eu am văzut oameni deştepţi. Primul dintre ei a fost tatăl meu, care mi-a atras atenţia să nu mă amestec unde nu-mi fierbe oala. Tovarăşe profesor, am venit aici cu un gînd de răzbunare, socotind că am dreptul să mă răzbun... Şi cred că am izbutit, şi mi-e silă, vă rog să mă iertaţi... nu mă pricep la pictură... chemaţi un specialist... chemaţi-i pe prietenii şi colegii dumneavoastră"...
Profesorul îşi luă cartea şi ochelarii de pe scaun, apoi, apucîndu-1 strins de braţ, îl conduse în curtea liceului, unde era numai soare şi linişte. Cînd se văzu scăpat din strînsoarea profesorului, el vru să plece, să se-ascunclă undeva şi să plîngă. De ce trebuise să-1 jignească pe omul ăsta bătrîn şi bolnav şi atît de departe de orice mulţumire ? ! Nu mai era cu putinţă să-şi retragă vorbele, să le-adune şi să le-arunce, vorbe otrăvite, caro ucid. Profesorul respiră din ce in ce mai greu, acum se sprijin;', de perete, scapă volumul cu versurile lui Ovidiu, vrea să-1 ridice şi nu-i în stare, nu se mai poate îndoi. Şi-atunei el

rămîne lingă profesor, trebuie să rămînă, îi dă cartea, îi scoate ochelarii din buzunarul hainei şi i-i fixează pe nas, dar profesorul închide ochii, nu vrea să mai vadă nimic.
„Du-te, Mihăescule, du-te la treburile tale ! Şi la vîrsta ta. Şi la înţelegerea ta. Nu m-ai supărat cu nimic. De ce nu te duci la ştrand ?
„Toţi mă trimiteţi la ştrand.
„Care toţi ? vru să ştie profesorul.
„Toţi, care sînteţi mai în vîrstă.
„Mai tîrziu n-o să mai ai vreme şi nici chef.
„Sînteţi atît de sigur ? Dumneavoastră ştiţi mai bine decît mine pentru ce o să am vreme şi pentru ce nu ; cum o să arăt la cincizeci de ani şi ce-o să gîndesc atunci... De unde ştiţi toate astea ? Du-te la ştrand, Mihăescule, du-te, du-te"...
Acum îşi dădea seama că dispune de însemnate rezerve de răutate. Moştenire de la taică-său ? De ce neapărat moştenire ? Poate că răutatea se deprinde de la o zi la alta cu răbdare, şi temeinic, şi nu se mai uită. Ajuns în stradă, îşi spuse că ar trebui să se-ntoarcă, să vadă cum se simte profesorul ; dacă mai e în curte, rezemat de perete, cum îl lăsase, sau a intrat în sală şi stă pe scaun, în aşteptarea vizitatorilor ? Pînă la urmă, trebuie să se oprească cineva şi-n faţa celor douăzeci şi patru de tablouri ; un om mai în vîrstă, cumsecade şi milos, care să-i spună profesorului : „Tablourile dumneavoastră îmi plac foarte mult, pentru că... şi vă mulţumesc din inimă pentru satisfacţia estetică prilejuită."
Nu se-ntoarse din drum de teamă să nu-1 jignească din nou pe profesor. El, care nu pusese mîna pe pensulă şi care avea numai opt la desen (opt cu bunăvoinţă), era convins că ar picta mai interesant chiar de la prima încer-

care. Oricum, ar izbuti să atragă vizitatori măcar prin stîngăcii şi ciudăţenii ; prin ceva care să exprime zăpă

ceala din mintea lui. „Proaste tablouri, şi dacă a insistat, trebuia să i-o spun deschis, de ce să mă tem ? Proaste tablouri ! într-o noapte o să iasă din rame şi, ruşinate, o s-o ia încet spre cheiul Dîmboviţei şi-o să se-arunce în apă". Cu Luminiţa nu se întîlni, cum îi promisese. Avu, însă, grijă să se intereseze dacă fata s-a plîns cuiva, sau dacă s-a dat de gol faţă de maică-sa. Informaţiile, greu obţinute, şi cu multă diplomaţie, erau contradictorii. Nici cu Teofil Popescu nu se-ntîlni, deşi acesta îi telefonase de patru ori, dîndu-i de înţeles că ar avea să-i spună ceva foarte important. Acum se ferea de întîlniri şi de veşti şi poveşti, convins că tOate-i sînt împotrivă, şi că n-ar avea de aflat nici de la Teofil (cu atît mai puţin de la Luminiţa) nimic care să-i dea o cît de vagă speranţă. Rătăcea pe străzi, cu mîinile în buzunare, atent la te miri ce, la nimicuri, pînă cînd i se făcea foame, ori îl biruia somnul, îşi cumpăra covrigi şi cîte-un suc. Dormea pe băncile din Cişmigiu, alături de pensionari bonomi. Cînd plecau spre casă, pensionarii îl trezeau şi pe el : „Du-te, băiatule, du-te şi mănîncă, te-or fi aşteptînd ai tăi, ori n-ai pe nimeni ? !" Acasă se-ntorcea cu teamă. Dacă or fi aflat bătrînii întîmplarea de la Snagov ?

De la expoziţia profesorilor-pictori se duse la o cofetărie de pe cheiul Dîmboviţei, unde se aşează la o masă mai retrasă şi ceru două îngheţate mari, asortate. Fata care servea, o frumuseţe bălaie, cu cozi lungi, vru să ştie dacă mănîncă el amîndouă îngheţatele, sau mai aşteaptă pe cineva. Zise că mai aşteaptă. Şi se uită la mesele din jur : majoritatea erau ocupate de studenţi, cîte trei-patru la o

masă, care sorbeau din ceşti de cafea, ori din pahare cu citronadă, în timp ce răsfoiau cărţi şi caiete. Pregătiri înfrigurate pentru ultimul examen ? ! îşi dorea să se prezinte şi el la un examen teribil de greu şi hotărîtor, de care să depindă viitorul ei. Ar fi avut la ce să se gândească zile şi nopţi ; la ceva important; şi-ar fi scăpat de celelalte, de nimicuri ; cum se-adună nimicurile de la o zi la.alta şi-ncep să-ţi bîzîie la urechi şi să te năucească I
93
Fata aduse cupele cu îngheţată şi paharele cu apă şi le-aşează pe masă ca pentru două persoane. „Poftă bună !" gîndi el, şi s-apucă să mănînce. De partea cealaltă a mesei ar fi trebuit să stea cineva, de care acum avea neapărată nevoie... Nu Luminiţa... nu Cristina... nici Mihaola, ci Teofil să stea, îi era dor de el, ca de-o boare do vint.
„N-a venit ? întrebă fata, cînd primi banii.
„Nu... Pot să vă ofer îngheţata asta ?
„Vai, ce obraznic ! rîse ea.
„Mă scuzaţi !" se-nclină, şi ieşi din cofetărie.
Azi nu mai avea nici un chef să so ducă în C'işmigiu şi să moţăie alături de pensionari, nici de plimbări, nici de filme, nici de restaurante nu mai avea chef, azi ar fi vrut să discute cu cineva, cu un om inteligent, ager la minte, care să-i răstoarne argumentele violent, dar, cine, cine accepta să-şi pună mintea cu el, să-şi piardă timpul cu el ? Cu vreo zece zile înaintea examenelor do sfîrşit de an venise la şcoala lor o echipă de la televiziune pentru a încropi un reportaj pe tema (aceeaşi, aceeaşi) : „Dragi elevi, cum vă pregătiţi pentru examen ?" în faţa microfonului şi-a aparatului de filmat şase elevi povestiseră, cu poticneli fireşti, cum învaţă cîte zece şi două-

sprezece ore pe zi, dorind să ia note mari şi astfel să-şi bucure părinţii, fraţii, unchii şi mătuşile, şi să aibă o vacanţă fără griji. Lui îi venise rîndul la urmă. Aşteptînd, ascultînd, judecind pe fiecare în parte, se enervase şi, intrînd în posesia microfonului, începuse să acuze : „Am note mari, numai note mari, dar nu învăţ pentru note, detest vînătoarea de note, automulţumirea ; aş vrea să ştiu mai mult, şi dacă s-ar putea totul (ştiu că nu se poate), pentru a-mi satisface o curiozitate omenească, şi-apoi pentru a fi de folos ; nu pot să înţeleg şi nu admit lipsa de curiozitate, somnolenţa, informarea de mîntuială şi mă-n-grozeşte mediocritatea ; vreau să ştiu mult, pentru ca să lupt împotriva mediocrităţii, să n-o iert în nici una din manifestările ei..."

„înseamnă că noi, care-am vorbit despre note, am acceptat mediocritatea ? intervenise, neaşteptat, şi cu destulă iritare în glas Teofil. Eu vreau să mă disciplinez în şcoală, să-nvăţ la zi, să-mi fac temele şi să iau note mari, să mă disciplinez pentru toată viaţa ! precizase Teofil, iar mai tîrziu, dată voi putea să desfăşor o activitate creatoare, să depăşesc nivelul obişnuit de a munci şi de a-ţi face datoria, atunci va fi foarte bine, dacă nu... dacă nu, înseamnă că voi fi un mediocru ?

„Doriţi sa-i răspundeţi ? intervenise reporterul, zimbind,

„Da, sigur, din punctul meu de vedere trebuie să depăşim munca obişnuită, datoria obişnuită, ni se cere mai mult, noi înşine trebuie să ne cerem mai mult şi să nu iertăm indiferenţa, untul. Cei care au construit o casă urîtă, dacă sînt luaţi la rost găsesc o mie de explicaţii... Dar noi nu avem nevoie do explicaţii, ci de case frumoase, de cărţi interesante pe care să nu le laşi din mînă, de filme care să te ţină cu sufletul la gură".

Continuase discuţia acasă, cu Teofil, două ceasuri la rînd, pînă cînd bătrînul, intrînd în cameră cu o tavă cu cafele (evident, pretext), îi întrebase ce au de împărţit şi de ce strigă aşa de tare, de s-aude în stradă ? Amîndoi plecaseră ochii, aşteptînd ca bătrînul să iasă. Apoi se acuzaseră în şoaptă :
„Fraze banale şi-o înfumurare de doi bani ! acuza Teofil.
„Crezi că modestia ta face mai multe parale ?
„O să te vezi la televizor : duşman al mediocrităţii, dezlănţuit, vehement, cu ochii injectaţi, cu părul căzut în ochi... Ce ţi-o fi venit ? Ca să vorbeşti aşa împotriva mediocrităţii, trebuie să ai o bază ; să fi făcut ceva ; altfel, vrînd-nevrînd, se cheamă că eşti un demagog !"
Iar intrase bătrînul cu două pahare cu apă.
Amîndoi îl asigurară că n-au nimic de-mpărţit.
„Pe taică-tău în ce categorie l-ai plasat ? A mediocrilor ?
„Cu părere de rău, da !
„Pe taică-tău ? ! se speriase Teofil.
„Ar fi putut să fie un savant.
„înseamnă că a intervenit ceva.
„Da, sigur, a intervenit, el a cedat...
„Şi dacă o să intervină ceva şi în viaţa ta ? triumfase Teofil.
„Nu, nimic, n-o s-admit!"
Dacă Teofil ar fi venit la cofetărie să ia şi el o îngheţată, i-ar fi spus că admite. Admisese, într-un fel, chiar de-a doua zi. Bătrînilor nu le spusese nimic de emisiunea de la televizor ; plecase de-acasă, hoinărise pe străzi ; sentorsese abia pe la unsprezece noaptea, trăgînd nădejde că bătrînii s-or fi culcat. Maică-sa îşi făcea de lucru pe la bucătărie, bătrînul citea. Nici o vorbă de laudă pentru el. Nici măcar semne de simpatie, de înţelegere. Cu puţin

înainte de a se duce la culcare, bătrînul îi spusese : „Te repezeai în microfon ca un berbec ! Şi prea deştept te credeai !"
Mergea pe cheiul Dîmboviţei cu gîndul să ajungă în Piaţa Unirii, de unde să ia troleibuzul 89, care l-ar fi dus pînă în faţa casei lui Teofil. Un camion, venind din spate, încalecă trotuarul şi înaintînd încet se apropie de el, pînă cînd îl atinse cu aripa roţii din stînga. In cabină izbucni un hohot de rîs. Imediat camionul vira scurt şi se-nscrise în rînd cu celelalte maşini pe partea dreaptă a străzii. Din cabină sări nea Cristache, amuzat nevoie mare. „Ce, măi, credeai că te-omor ? Ha, nu ţii la glumă ! Hai noroc !'k El îngheţase de spaimă ; îi întinse lui nea Cristache o mînă rece şi asudată. Şi îşi aminti că de cîte ori îl întîlnise pe nea Cristache pe stradă (de vreo zece ori în ultimii doi ani) tot aşa îl întîlnise, coborînd dintr-o maşină oarecare, semn că avea mulţi prieteni şoferi, iar dacă avea prieteni şoferi, conchise el, înseamnă că-i place să tragă la măsea. Rîzînd, nea Cristache îl împinse uşor cu pieptul înspre un stîlp de beton.
„Iar ai luat-o teleleu ? Cine te-o fi plătind să masori trotuarele ? Treabă grea, da' face banii ! şi nea Cristache scoase din buzunarul pantalonilor un teanc de sute. îţi mai dau şi eu cinci bătrîne dacă fugi pînă la stîlpul de colo şi-napoi, un, doi, trei, ţi-am dat startul, încă nu te-ai întors ? Nu-ţi mai dau nimic. Măi, tristeţea pămîntului, cînd aveam anii tăi căram saci cu ciment în spate, şi cărămizi căram, şi piatră, am lucrat la Palatul C.F.R., măi, de-aia nu se dărîmă palatul, că-i lucrat de mine, trec pe lîngă el în fiecare zi şi-i tot acolo, zău, hai să-ţi dau o bere !
„Eu nu beau...
„Nu bei din principiu ?

„Da, eu nu beau din principiu, iar dumneata ai băut destul pe ziua de azi, observă el, trăgîndu-se un pas înapoi, vrînd s-o şteargă.
97
„Da, se posomori nea Cristache, am băut destul, da' tu n-ai voie să mi-o spui, că eşti mucea, tîrţi-pîrţi, nici n-ai îndurat pe spinarea ta, nici n-ai băut pe banii tăi. Ia un pol de îngheţată si să creşti mare, ia banii, că nu-s de furat, bani munciţi, îi dau pe toţi la văduve şi orfani, tu eşti orfan dinainte de-a te naşte.
„Nea Cristache, iau banii dacă-mi spui ceva... E adevărat că tata ar fi putut să te scape de închisoare şi n-a vrut ?
„Ce închisoare ? Ce bazaconii ?... „Chiar dumneata...
„Prevenţia, mă, prevenţia, eu am stat în prevenţie, preciza, iritat, nea Cristache. Şi de ce vrei tu să dai cu taică-tău de pămînt şi să te sui cu picioarele pe el ? Ca să-mi faci mie pe plac ? Mie nu, că eu n-am nimic de-mpărţit cu el, şi să nu mai vorbeşti aşa de taică-tău, că te bag şi pe tine-n lături şi te dau la porci ! Taică-tău m-a învăţat o meserie, mi-a dat o pîine pe viaţă, măi berbe-cule, să ai respect pentru cine te-nvaţă o meserie şi să-i săruţi mina, că ţi-a vrut binele ! N-am nimic, n-am absolut nimic cu taică-tău, ba pot spune : «Să fie sănătos, şi să mai aibă şi el cite o mulţumire din cînd în cînd». Iar ţie îţi spun aşa : «Să-ţi fie ruşine !».
„Nea Cristache, nu m-ai înţeles, se rugă el.
„Du-te, mă, du-te şi cară ciment, auzi ? Ciment, o sută de saci pe zi, şi-apoi să stai de vorbă cu mine şi să-mi spui că nu te-am înţeles ! Ia douăzeci de lei de pomana maică-ti !"
întîrzie în oraş pînă pe la ora cinci. „Nea Cristache (nu-i mai ieşea din cap întîlnirea cu nea Cristache), am ajuns

să-mi dai dumneata lecţii de bună purtare, bine-am ajuns, să-1 aperi pe tata faţă de mine ; eu îl duşmănesc, da, da, iar dumneata mori de dragul lui, nea Cristache, de ce nu m-ai înţeles exact ? Am gîndit rău despre tata, mintea mea neroadă ! Dar niciodată nu l-am vorbit de rău faţă de alţii, şi cred, îmi place să cred, că nu l-aş vorbi nici pentru tot aurul din lume ! Dacă ţin la el ? ! Nea Cristache, unde eşti ? Ascultă-mă I în iarnă s-a întîmplat ceva nemaipomenit ! M-am întors de la şcoală pe la ora şase după-amiază, nimeni acasă, am mîncat ceva în grabă şi m-am dus în camera mea să-mi fac lecţiile. Pe masă. lingă sticla de

cerneală, o carte : «Vasile Mihăescu — Manual practic pentru cei care vor să înveţe...» O carte de trei sute de pagini. O carte scrisă de taică-meu. Nu ştiam nimic, se ferise să-mi spună ceva, aşa-i el, nu spune nimic înainte de a termina cu bine un lucru. Pe prima pagină, bătrînul scrisese : «Fiului meu, Grigore, cu drag, aceste pagini modeste...» Am strîns cartea la piept şi-am sărutat-o. Cînd a venit bătrînul acasă peste vreo două ceasuri i-am sărit de gît. Era şi bucuros, şi jenat, şi nu ştia cum să so poarte într-o asemenea împrejurare.

«Nu-i mare lucru, mi-a spus, cărţi din astea poate scrie oricine dacă are o practică ; cincisprezece, douăzeci de ani n-am făcut altceva decît să trec pe hîrtie ce-am învăţat şi eu de-a lungul anilor». Nea Cristache, să nu-mi mai dai lecţii, că n-am neapărată nevoie de ele. Dacă sînt supărat pe bătrîn ? Sînt, fiindcă tace prea mult, fiindcă se-ascunde de mine... şi fiindcă n-a îndrăznit în viaţa lui mai nimic... ar fi putut să scrie o sută de cărţi... şi să aibă grijă de copil, şi să se-mpace cu mama... Cînd o vede necăjită

pe mama, îi pare rău de ea, dar n-are curajul s-o mîngîie şi să-i spună o vorbă ca lumea. De ce-mi dai lecţii, nea Cristache ? ! Da, ştiu, tineretul din ziua de azi, care nu mai are respect..."

Q Aici, între patru pereţi, cu uşa şi feres-trele închise, întins pe dormeza nouă, cu palmele la căpătîi şi ochii închişi, imagina o conversaţie aprigă, seînteietoare cu nişte oameni iritaţi, care, din cînd în cînd, ridicînd privirile spre tavan, izbucneau : „Ah, doamne, tineretul din ziua de azi !"

Erau toţi oameni cunoscuţi, bătrînii lui, şi profesorii, şi bunicul din partea mamei, şi o mătuşă cu şapte copii, şi portăreasa blocului, şi chelnerul de la cafeneaua Nestor, şi doi taxatori de tramvai, care îl certaseră fiindcă nu ce-dase locul unor doamne în vîrstă, era şi nea Cristache... „Vă rog, un singur lucru vă rog ! Să vă amintiţi dacă nu cumva, cînd eraţi tineri, cam de vîrsta mea, dacă nu cumva vi s-a spus tot aşa de către cei cu părul cărunt, vă

rog să vă amintiţi exact şi să recunoaşteţi, doar nu-i nici o ruşine : „Ah, voi, ăştia tineri, nu pricepeţi nimic, nu sînteţi în stare de nimic"... Ba da, degeaba clătinaţi din cap, vi s-a spus. Şi poate că, sătui de-atîtea observaţii şi urecheli zilnice-, aţi zâmbit ironic, ori aţi înjurat în gînd, ori aţi jignit sălbatic, fără alegere şi fără milă. Apoi v-aţi dus la scoală, aţi încasat note bune, ori proaste, aţi fumat pe ascuns in closetele şcolilor, v-aţi încurcat cu fete pe care le credeaţi naive şi duioase, aţi avut copii, v-aţi certat cu nevestele şi v-aţi repezit în braţele amantelor, şi-aţi muncit, eu toate păcatele voastre, aţi muncit din răsputeri, cît nici nu no putem închipui noi, aţi învins... Dar cu ce drept voi, care v-aţi auzit atîtea mustrări : „Ah,

tineretul din ziua do azi !" şi care aţi învins, cu ce drept vă uitaţi urît la noi, şi cum de vă lasă inima să credeţi că noi, noi cei zgîiţi, cu coşuri pe faţă, o să fim mîine ruşinea pămîntului ? ! Eu nu vă doresc altceva decît să trăiţi ani mulţi, să ne fiţi martori..."
„Grig, te cheamă cineva la telefon.
„Mă doare capul, nu pot să mă ridic.
„O fată, care ne-a-nnebunit de azi-dimineaţă, explică maică-sa, deschizînd uşa, să-ţi aduc telefonul aici ? Ţi-1 aduc, şi vezi ce vrea, şi spune-i să te lase-n plata domnului, că doar nu eşti de-nsurat.
,,I-ai spus că sînt acasă ?
,,I-am spus că eşti în baie, da' nu mă crede.
„Atunci închide telefonul, te rog eu să-1 închizi !"
Dar numai după cîteva minute maică-sa reveni în camera lui teribil de speriată, cu broboane de sudoare pe • faţă. Se aşează pe marginea patului, încercă să-i prindă privirea, şi fiindcă nu reuşi îl plesni peste cap :
„Unde te uiţi ?
„Mă uit şi eu...
,,Uită-te la mine cînd vreau să-ţi vorbesc !
„Ai prins curaj, remarcă el, obraznic. Azi-dimineaţă parcă erai străină în casa asta. De ce mă plesneşti ? Ca să m-apuce nebunia şi să te jignesc... şi-apoi să-mi fie scîrbă de mine şi să-mi iau lumea-n cap ? Mamă, fie-ţi milă, nu mai pot, mi-e ruşine de mine, şi de voi, de toţi şi de toate, vreau să fiu singur, să dorm, să umblu pe dealuri, să uit de mine".
f.
fii
Maică-sa îi puse palma pe frunte.
El îi luă palma şi i-o sărută. Şi izbucni în plîns.

„Grig, mie poţi să-mi spui, s-a întîmplat ceva cu fata aia ? I-am închis telefonul, şi după două minute a telefonat iar : «Doamnă, dacă nu mă lăsaţi să vorbesc cu Grig, eu mă omor». Grig, orice-ar fi, te rog din suflet să nu-mi ascunzi ! Numai noi doi să ştim, şi să te-ajut, fac ce pot, Grig, doar nu vrei să ne nenoroceşti ?
„Sînt prieten cu ea, şi-atîta tot. Prieten.
„Din asta vrea ea să se-omoare ?
„Din altceva, da' eu n-am nici un amestec.
„Vino să vorbeşti cu ea !"
Singur nu ştia cum să se mai descurce, întîmplările ultimelor zile îl năuciseră, şi se gîndi că, pentru prima oară, blegit şi-nlăcrimat, va trebui să-i povestească maică-si tot şi pe îndelete, cu amănunte jenante, ori cle-a dreptul penibile, şi s-o roage să-i dea un sfat ca lumea, aşa cum se roagă proştii şi plîngăcioşii, cînd dau de bucluc. De aproape doi ani maică-sa îl tot încuraja, cu bune intenţii, să-i spună tot, dacă are ceva de spus, doar nu-i nici o ruşine, vîrsta lui fiind pîndită de atîtea primejdii. Dar lui i se părea stupid, şi încurajările de acest fel îl făceau să gîndească urît despre maică-sa. „Cum să-i spun că aş vrea să mă duc acasă la o fată care-mi place, ori că am fost şi mi-a venit să plîng ? ! Ori că o visez mereu pe profesoara de educaţie fizică ? Chestii dintr-astea să discute ea cu nea Cristache !" Acum avea nevoie de o discuţie şi nu ştia cum s-o provoace ; măcar de-ar mai întîrzia bătrînul, de el se teme, nu i-ar cere un sfat nici de-ar fi să-i cadă cerul în cap.
„Ai făcut duş ? chestiona Luminiţa.
„Da, mi-era îngrozitor de cald... şi eram plin de praf.
„Minţi !
„Dacă eşti sigură că mint...

„Minţi ca un escroc ! şuieră ea în receptor. Află că ştiu tot, nu te-au chemat nici unde, nici la şcoală, nici la raion, ai umblat pe străzi şi-ai băut, şi ai vorbit urît de mine, şi mai află că eu nu mă omor, cum i-am spus maică-ti, că altfel nu te chema să vorbeşti cu mine, nu, nu, n-o să mă omor, da' o să-ţi fac una de-ai să-ţi muşti mîinile şi-o să urli.

„Vrei să ne vedem '.' întreabă el.
„Nici să-mi dai aur.
„N-am de unde să-ţi dau aur.
„Aşteaptă, că te-nvăţ eu minte, laşule, escrocule.
„Ori laş, ori escroc...
„Amîndouă.
„Dacă ţii neapărat...
„Am aflat că eraţi înţeleşi.
„Cu cine ? tresări el.
„Cu celălalt escroc".
Asta era aleasa inimii lui din urmă cu numai cîteva zile ; se gîndise să-şi petreacă vacanţa împreună cu ea, cinci sute de lei le-ar fi fost de ajuns, vînduse stiloul cu cincizeci ; fată cumsecade, fără pretenţii, destul de drăguţă, excelentă gospodină, mamă ideală, citind în timpul liber „Moromeţii", informîndu-se despre mişcarea tinerilor furioşi ; e cît se poate de plăcut să ştii că nevastă-ta ţine să fie la curent cu mişcarea tinerilor furioşi, mîine-poimîine o să afle şi despre „Grupul 47", chiar şi despre noul val francez ; otravă e toată, numai din otravă, plămădită din otravă fata cumsecade şi drăguţă, vorbele ei ucid.
Maică-sa îl asculta cu prea multă îngrijorare, o depăşeau încurcăturile lui, încît el izbucni în plîns : dacă nici maică-sa nu poate să-1 ajute, să-i dea un sfat, atunci la cine să

apeleze, şi cum ? Dacă nebuna aia se duce la şcoală, ori direct la tribunal ? Cum poate dovedi el că nu s-a înţeles cu Mărdiţă ? Perspectiva de-a ajunge la o şcoală de corecţie'îi întunecă mintea. Şi se gîndi la moarte, ca la singura soluţie în stare să rezolve totul. Izbucni şi maică-sa în plîns. Aveau ei destule necazuri, cum de-a îndrăznit el să le complice viaţa şi mai mult ?
„Trebuie să se-ntoarcă taică-tu, du-te repede şi te spală pe faţă şi să nu sufli o vorbă, îl dăscăli maică-sa şi să te porţi frumos, şi să vorbeşti cu taică-tău şi să-i dai dreptate !
„Ce să-i mai dau dreptate, spuse el, că l-am jignit în-grozitor, nu ştiu dacă o să mă poată ierta vreodată, roagă-1 tu să mă ierte şi să fie mai înţelegător. Dacă ne
0
buna asta se duce la şcoală şi mă spune ? reveni el la durerile lui.
„O să mă duc mîine la dirigintă.
„Nu, nu, în nici un caz !
„Mai bine să prevenim...
„Te rog din suflet, nu !
„Tu n-ai nici un amestec, îi aminti maică-sa, nu cumva s-o încurci, ori să te sperii de ameninţări. Oriunde te-ar chema, spui cum a fost, şi-atît. Da' şi aia-i proastă de dă în gropi ! Dacă a păţit-o din prostia ei, măcar să tacă din gură".
Curios, ascultînd-o pe maică-sa, îşi zise că ea vorbeşte cu prea multă înverşunare împotriva Luminiţei şi simţi nevoia să ia apărarea nenorocitei, nici aşa nu se poate, s-o faci de toantă şi s-o obligi să tacă din gură, cînd ea, sărmana, a îndurat cea mai cumplită umilinţă, oameni sîntem, şi cît

de mult ne-am gîndi la noi, vrînd-nevrînd trebuie să admitem că mai există şi alţii...
„Dumneata nici nu-ţi închipui ce-a păţit !
„Au mai păţit şi altele... Dacă nu se-astîmpără !
„Şi-a bătut joc de ea ! strigă. Alta s-ar fi omorît acolo, pricepi ? A fost ceva îngrozitor, ea voia să se plimbe, să facă o baie, ca-n prima zi de vacanţă, pricepi ? Mă invitase şi pe mine, ca pe-un prieten bun, iar eu am leşinat acolo, pricepi ?
„Şi-acuma ce-ai vrea ? S-o iei tu de nevastă ?
„Nu, nu, altceva, măcar să nu dau vina pe ea, să nu vorbesc urît despre ea, să nu m-ascund, să n-o reped la telefon, pricepi ?
„De ce mă-ntrebi mereu dacă pricep ?
„Ca să fiu sigur...
„Grig, eşti mult prea obraznic, şi-o să te spun lui taică-tău ! Şi exagerezi ca un copil,' degeaba te crezi nu ştiu cine şi judeci după nişte canoane care nu se potrivesc, încă n-ai împlinit şaisprezece ani şi-ai şi dat de încurcături, şi-mi spui că vrei să-ţi iei cîmpii. Aşteaptă, aşteaptă, că încurcăturile vin de-aici încolo, şi dacă judeci aşa, şi dacă te dai mereu cu capul de pereţi, unde-o s-ajungi ? încearcă s-o linişteşti pe nebună, că dacă se duce la Tribunal...
„Dacă se duce la Tribunal, mă arestează.

„Cum o să te aresteze ? ! se sperie maică-sa. Mă duc mîine să vorbesc cu unchiu-tău Niţă, care ştie pe cineva la Procuratură, dar tu să ţii bine mine că n-ai nici un amestec... Hai, du-te, du-te şi te spală pe ochi, repede !
„Mă duc, mă duc, se grăbi el să-i intre în voie, dar mai întîi aş vrea să te rog ceva, dacă nu te superi... Poţi să-mi

dai o sută de lei fără să afle tata ? A apărut un album Rembrandt şi vreau să-1 cumpăr, trebuie să ajung la librărie în cel mult o jumătate de oră, altfel... Tatii o să-i spun că l-am primit cadou de la profesorul de geografie.
„O sută de lei ? ! ezită maică-sa. Nu cumva să te dai de gol".
Ştia de la tanti Angela că doamna Damaschin, cea cu ghicitul în palmă, în cafea şi-n cărţi locuieşte pe strada Acvilei, 32, la etajul trei. O ghicitoare locuind la etaj, poate într-un bloc modern, i se părea ceva destul de ciudat. O fi şi tânără ? Şi frumoasă ? Şi elegantă ? Toate ghicitoarele din cărţi erau bătrîne, urîte ca moartea, cu nasul ascuţit şi trăiau în cocioabe. Oricum, întîlnirea cu o ghicitoare tînără, bătrînă, indiferent, îl intimida într-atît, încît ştia că faţă-n faţă cu doamna Damaschin o să plece fruntea şi-o să se bîlbîie cumplit. Dar nu mai avea putere să mai aştepte : o întîlnire cu doamna Damaschin era, fără-ndoială, mai uşor de suportat decît nesiguranţa care sporea de la o zi la alta.
Voia să afle cît mai exact ce se va întîmpla mîine şi poimîine şi peste o săptămînă cu el; dacă Luminiţa o să se plîngă cuiva ; clacă o să-1 cheme la miliţie ; dacă o să-1 urmărească Mândiţă cu gînd de răzbunare. Teama de Mândiţă îi îngreuia visele. De două, trei ori pe noapte se trezea năduşit, tremurînd şi repede aprindea lumina. Rămânea o vreme pe marginea patului cu lumina aprinsă, încercînd să reconstituie desfăşurarea visului. Mândiţă îl înfrunta peste tot, pe stradă, la şcoală, în magazine, în restaurante, apărea de după copaci, de sub bănci, de sub tejghele. „Propun luptă dreaptă, n-am cuţit, unu, doi, trei"... El voia să scape cu fuga. Atunci Mândiţă arunca după el cu pietre, cu scrumiere de metal, cu sticle de suc

şi mereu îl nimerea în acelaşi loc, în ceafă... Contra a o sută de lei, doamna Damaschin trebuie să-i spună tot, ce va fi mîine, poimîine, dacă mai are vreo şansă de-a ieşi teafăr dintr-o situaţie atît de complicată, de stupidă, de năucitoare. Uneori avea convingerea că este primul dintre oameni care a intrat, cu adevărat, în cea mai complicată situaţie cu putinţă.
Sună îndelung la uşa doamnei Damaschin pînă cînd veni un băiat cam de vîrsta lui, dar mai îndesat şi mai rumen în obraji, să-1 întrebe, piţigăiat, ce doreşte. „Sînt în schimbare de voce", explică, demn, băiatul, simţind că vocea lui a produs un efect dezastruos. Grig, uitînd pentru moment scopul vizitei, se uită la el cu un ciudat amestec de respect şi ironie. Era absolut sigur că îl are în faţă pe Alexandru Damaschin, pianistul minune (pînă la probe contrarii, care vin o dată cu trecerea anilor), distins cu premii internaţionale, aplaudat pe scena Ateneului, intervievat la radio şi la televiziune. Vocea, vocea îi juca feste îngrozitoare. O voce de copil miorlăit. Cu vocea asta povestise la radio şi la televiziune cum exersează la pian între opt şi unsprezece ore pe zi.
„Alexandru Damaschin ? întrebă.
„Da, eu sînt, confirmă celălalt, piţigăiat.
„Te-am văzut de două ori la televizor.
„Dumneata ?
„Grigore Mihăescu (îşi rosti numele cu destulă importanţă, dar fără nici un efect asupra celuilalt, care se arăta teribil de nerăbdător să se-ntoarcă la treburile lui). Doamna Damaschin pe care o caut eu, continuă Grig, hotărît să se retragă cît mai repede, nu are pe nimeni, mi se pare că am greşit.
„încercaţi la alt etaj.

„O să-ncerc. Succes"...
Ar fi vrut să-i mai spună : „Poate că într-o zi o să afli că pe lumea asta mai există şi matematica. Şi-atunci o să-mi arăţi mai multă bunăvoinţă... Nu, nu respect, ştiu că nu eşti şi nu vei fi în stare să-i respecţi decît pe muzicieni, ci un pic de bunăvoinţă. Poate că o să ne întîl-nim într-o zi pe un mare aeroport european, la bufetul aeroportului, de unde o să-ţi cumperi două sandvişuri cu şuncă. «Dacă nu mă-nşel, o să-ncep eu, sînteţi clin România, pianistul Alexandru Damaschin... Ştiu că aţi susţinut un concert la Viena cu destul succes. îmi daţi voie ? Grigore Mihăescu, matematician, am ţinut cursuri la Sorbona,

nu s-a scris în presă... Dacă vă amintiţi (e greu, totuşi încercaţi) ne-am mai cunoscut, aveam, pe-atunci, şaisprezece ani, venisem ca să-mi ghicească mama dumneavoastră în palmă, în cafea, în cărţi... Mă aflam intr-o situaţie disperată, ceva cu o fată, cu miliţie, cu un coleg cam brutal, pc care îl visam mereu aruncînd după mine cu pietre ; în ceafă mă lovea, mereu în ceafă. Am sunat, mi-aţi deschis dumneavoastră, v-am recunoscut şi n-am mai îndrăznit să vă spun pentru ce venisem, deşi aveam o sută de lei în buzunar. De-aţi şti cît v-am invidiat atunci ! Eraţi senin, mulţumit şi-aveaţi posibilitatea să exersaţi la pian opt sau unsprezece ore pe zi, părinţii dumneavoastră nu se certau, bani aveaţi, fetele vă lăsau indiferent, miliţia asista la concertele dumneavoastră»".
Ajunse acasă cu cîteva minute înainte de sosirea bătrînului. îi spuse maică-si că n-a mai găsit nici un exemplar din albumul Rembrandt şi-i înapoie banii.

Bătrînul so bucura astăzi de o primire neaşteptat de caldă, aproape duioasă, maternă, cu mîngîieri pe frunte şi pe chelie. în drumul spre casă se oprise la frizer, pentru un tuns şi-un bărbierit, şi-o frecţie şi-un masaj, încît făcea o impresie excelentă, uşor puteai să-1 confunzi cu un profesor-academician. Calm, precis în mişcări, îngăduitor cu stîngăciile soţiei, cu un zîmbet discret pentru copil şi fără ziarul de seară în buzunar. Pentru prima oară, în ultimii ani, se întorcea de la lucru fără ziar. Alt om, sigur pe sine, stăpînit de o mare mulţumire, străin de fleacuri şi ciorovăieli. Părea că în viaţa lui n-a rostit un singur cuvînt urît, nu şi-a atins soţia nici măcar cu o floare şi n-a jignit pe nimeni, absolut pe nimeni şi nu s-a temut nici de Dumnezeu. în loc de ziar, avea în buzunar o sticlă de parfum pentru soţie şi un stilou „Pelikan" pentru băiat. Cu stiloul ăsta băiatul putea să scrie în fiecare zi, începînd chiar de mîine. Ceru de mîncare şi se bucură teribil aflînd că soţia, ştiindu-i gusturile de atîţia ani, i-a pregătit papanaşi cu smîntînă, muşchi de vacă îri sînge şi un ceai de mentă. Mînca mult, ca unul care muncea mult — opt ore la uzină, alte trei sau patru la un Institut de cercetări, era-printre puţinii maiştri din Bucureşti solicitaţi de institute de cercetări; nimic de zis, avea

practică bătrînul, se pricepea, de cîteva ori îi apăruse poza în ziare cu explicaţii laudative, primise şi o decoraţie, plătea mai puţin impozit. Uitînd, pentru moment de Luminiţa şi de multele lui încurcături, Grig căuta o explicaţie, ardea de nerăbdare să afle ce s-a petrecut, ce minune. „Trebuie să fie la mijloc ceva cu adevărat extraordinar, în stare să scoată din amorţeală pe cel mai amorţit dintre oameni".

„Ai grijă cum traversezi, să nu te calce vreo maşină !
„Dacă strigă cineva la tine, cere-ţi iertare !
„Dacă te loveşte cineva, explică-i, frumos, că nu eşti vinovat !
„Dacă te înjură cineva...
„Să nu te iei după alţii...
„Să nu te duci unde se duc alţii"...
Poate că numai o mare mulţumire, ceva, într-adevăr, neaşteptat izbutise să-1 schimbe într-atît într-o zi, în două, alt om, parcă întinerise, plin şi rumen în obraji, cu priviri jucăuşe, tandre, puţin obosite ; îţi făcea plăcere să te laşi mîngîiat de privirile lui. Alături de omul ăsta nu ţi se mai poate întîmpla nimic rău, e în stare să-ţi dea un sfat, să te-ajute şi mai ales să te înţeleagă. Acum, abia acum îşi dă şi el seama ce înseamnă să ai şaisprezece ani neîmpliniţi, şaisprezece ani, cu pantofi care te rod, cu mînecile hainei prea scurte, cu coşuri pe faţă şi cu o geantă jerpelită la subsuoară, o geantă în care porţi de la o zi la alta nişte cărţi, şi caiete, şi un toc şi o sticlă cu cerneală, şaisprezece ani, o plimbare pe marginea lacului, o escapadă la Snagov, şi ce stupidă întîmplare !
„Ai vreun program mîine ?
„Nu, tată, nimic special.
„Să te duci cu maică-ta să-ţi cumperi haine de vară, şi-apoi să te duci la profesor şi să-i mulţumeşti fiindcă şi-a adus aminte de tine. Azi chiar şi directorul m-a felicitat, da', mă rog, eu n-am nici un merit, rîse tatăl, îţi transmit felicitările aşa cum le-am primit, şi să vezi de plecarea în tabără, trebuie să pleci undeva.
„Dacă iau concursul, mă trimite o lună de zile.

„Lasă tu concursul, că nu se ştie... Ar fi bine să-1 iei, ca să atragi atenţia, da' cîte nu se-ntîmplă, iar de plecat, trebuie să pleci, c-ai ajuns numai piele şi os...
110
„Caidurile astea mă slăbesc. „Du-te la ştrand, înoată, joacă fotbal. „Mă duc, am fost în fiecare zi. „Dacă vrei să boxezi, n-am nimic împotrivă. „Să-i iau un costum de doc, ori de stofă ? întreabă maică-sa.
„De stofă, dragă, de stofă subţire, cum se poartă.
„Şi nişte pantofi, se rugă el.
„Bine, fie şi pantofi, şi ce-o mai trebui".
Maică-sa îi mai aduse o veste plăcută : în sfîrşit, pentru bună purtare şi note frumoase îi cumpărase, din economiile ei, perdele de nailon şi draperii de mătase chinezească, pe care avea să le fixeze îndată după cină. Mîine dimineaţă n-o să mai pătrundă soarele în cameră şi-o să poată dormi băiatul cît o vrea el, doar n-are nici o treabă, e premiant pe şcoală, acum trebuie să se bucure în lege de vacanţă. Vorbind, lăudîndu-1 peste măsură pentru bună purtare, maică-sa îi făcea cîte un semn discret, nu cumva să se dea de gol, să mai spună şi el ceva, să fie mai vioi. Iar el, prea curios, se întreba : „Să fiu eu, cu notele mele, cu aprecierile profesorului, cu felicitările directorului, să fiu eu, şi numai eu cauza înţelegerii, armoniei şi bunei lor dispoziţii ? Exclus, absolut exclus ! Numai o avansare, numai nişte bani în plus, o decoraţie, ori perspectiva de a pleca în străinătate, numai aşa ceva a reuşit să însenineze într-atît faţa bătrînului şi să-1 facă să uite, măcar pentru moment, jignirile nevestei şi ale fiului. A tras o dată cu buretele şi a şters tot."
„Nu cumva să te-nveţi cu ţigările !
„Dacă te cheamă o fată acasă, să refuzi categoric.

„Dacă te vorbeşte cineva de rău, să mi-1 spui mie, şi-atît. „N-ai ce căuta în cafenele"...
Omul ăsta, sigur de sine, cu figură de înţelept, care mînca papanaşi cu atîta poftă şi bea vin roşu din pahar de cristal, omul ăsta nu dăduse niciodată asemenea sfaturi, nu sîcîise pe nimeni cu temerile şi obsesiile lui, avea încredere în soţia şi copilul lui, ştia să asculte un necaz, să îmbărbăteze şi să ajute, pe toate le ştia, nu încărunţise de pomană. „O să-i spun tot, gîndi băiatul, chiar şi ce-am gîndit rău despre el o să-i spun, e tatăl meu, singurul autorizat să afle cîtă teamă a zăcut în mine şi cîtă laşitate. Mărdiţă merită mult
111
mai mult respect decît mine. Tip hotârit ; daca şi-a pus ceva în gînd, nu dă înapoi, indiferent de consecinţe, dacă are ceva de vîndut, vinde la preţ. ,,0 să-i spun bătrânului şi de stilou. Cincizeci de lei. Un pachet de ţigări Pall-Mall, am fumat trei ţigări, restul sînt în pachet, prea tari, îmi întorc stomacul pe dos şi-mi dau ameţeli. Un coniac mic, o citronadă. Mîine o să trec iar pe la Nestor, o s-o rog p? mama să-mi dea nişte bani special pentru asta, ori o să mergem împreună, cred că meritărn şi noi să mai ieşim în lume. Numai de n-ar suna telefonul ! Dacă fata asta îmi face vreo figură, dacă o vrea să mă dea în gît, îi zdrobesc oasele. Da, îi seamăn tatii, înjur ca el, ameninţ ca el : dar J.ata nu mai înjură, nu mai ameninţă pe nimeni, de azi-dimineaţă, nu ştiu exact de la ce oră, e alt om, altfel arată, parcă a mai crescut şi-n înălţime şi i s-a restrîns chelia. Am mîncat tot, şi papanaşi şi friptură în rînd cu tata, şi încă mi-e foame. Dacă aş mai cere o porţie, cred că s-ar speria bătrânii. Mă-nînc puţin, beau multă apă, nu-mi place laptele, nu-mi plac grăsimile, ciudat, taică-meu e

scund şi gras, cu sînt slab, oase moi, zgîit, peste cîteva luni o să-1 întrec în înălţime, el are ochi albaştri, eu ochi căprui, iar de chelit, n-o să chelesc niciodată. Numai cînd mă duc în vacanţă la bunicul din partea mamei mănînc bine şi mai cer o porţie. Bunicul mă socoteşte bărbat şi toată ziua îmi dă de lucru : «Adă lemne din pădure, taie lemnele, vezi de vaca aia, aprinde focul, dă grăunţe la găini, închide găinile», nu mă-ntreabă dacă am obosit, iar la masă îmi pune în faţă o farfurie cu ciorbă acră şi cu ardei iute, şi-o bucată mare de pîine, el cu ciorbă acră şi cu ardei a ajuns la şaptezeci de ani, nici nu-i trebuie altă mîncare. Iarna mă trimite la pădure cu oamenii din sat să tai copaci şi să adun vreascuri de sub zăpadă, o zi întreagă stau în pădure, îngropat pe jumătate în zăpadă, şi nu simt frigul, şi nu-mi doresc altceva decît să stau acolo. Bunicul mi-a promis că peste doi ani o să-mi facă rost de o puşcă de vînătoare să trag după iepuri şi după vulpi. Prin părţile acelea sînt şi porci mistreţi, am fost la o vînătoare cu bunicul, eu fără puşcă, de foaie verde, a trecut un mistreţ pe lîngă mine, nu m-am mişcat, el a ţinut-o drept, pîn-a nimerit în puşca bunicului. Dacă mai telefonează Luminiţa în seara asta, îi

fac o declaraţie şi-i cer să ne-ntîlnim, şi s-o duc undeva, tot pe malul lacului, şi-o să-i placă, şi-o să uite, şi-o să mă ierte ; mamă, pic de somn şi mă doare capul, cred că am făcut insolaţie, azi am umblat mult prin soare, mai vreau un pahar de vin roşu şi-o cafea, mie de ce nu-mi daţi cafea, mamă ? Să ai grijă cînd fixezi perdelele şi draperiile, să nu mă trezeşti".

Nici o rază de soare nu mai izbuti să pătrundă prin draperiile de mătase, totuşi el
se trezi mai devreme ca de obicei, pe la şase şi un sfert, cu uşoare dureri de cap, poate că răcise puţin (dormea dezvelit), ori visase ceva groaznic, scene de război, ori ceva cu lagărele văzute la cinematograf.
Tocmai plecau oamenii la lucru. Pe strada asta toţi se cunoşteau : cu poveştile de dragoste, cu necazurile, cîştigu-rile la loto, avansările, cu toate, iar dimineaţa, cînd plecau la lucru, îşi strigau, din mers, să aibă o zi bună. Alergau pînă la capătul străzii, unde era staţia de troleibuz, cu mic, cu mare alergau, de parcă i-ar fi grăbit cineva din urmă. Dar la prînz se-ntorceau leneşi, cam nepăsători, abia dacă-ţi răspundeau la bună ziua, cu gentile la subsuoară, cu plase pline cu iot felul de cumpărături, ori cu cite o haină pe braţ, scoasă atunci de la croitor. Cîţiva aveau maşini, ăştia erau calmi, socotiţi, se urcau la volan şi-i ducea maşina, şi-i aducea, nu trebuia să se-nghesuie la troleibuz. El se cam ferea de oamenii de pe strada lui, le spunea, politicos, bună ziua şi trecea repede mai departe, nu cumva să-1 întrebe ceva, ori să-i arunce o vorbă nepotrivită despre ai lui, despre bătrâni ; toţi ştiau povestea cu maică-sa şi nea Cristache, şi pe cît îi ajuta mintea înzorzonau povestea asta, îi clădeau o nuanţă tragicomică, o rotunjeau ca să le fie pe plac. Dar aveau şi ei poveştile lor, ca fiecare. Oamenii vorbeau să le treacă vremea, altfel, săritori la nevoie, uniţi. La numărul 41 locuia Mihaela („Ce nume nepotrivit pentru o' fată serioasă !" se gîndea el.) Cu Mihaela ii plăcea să se plimbe, dar nu pe strada asta, pe alteje, şi mai 3les prin centru. Era cu patru ani mai

în vîrsta decît el, studentă la biologie în anul doi, dar îi vorbea ca de la egal la egal, niciodată nu îi dăduse de înţeles că l-ar socoti un puşti pe lingă ea. Mihaela îl ducea la filme, şi la spectacole de teatru, şi la grădina zoologică, şi la patinoar... înainte de-a se duce undeva să se distreze, îi dădea un telefon : dacă era liber, dacă îşi terminase lecţiile, dacă îi convenea, îl poftea cu ea, luase două bilete. Nu mai avea pe nimeni Mihaela ; părinţii îi muriseră într-un accident ele avion, acum locuia la o mătuşă din partea mamei, dar se întreţinea din banii ei, dădea meditaţii, lucra preşuri şi feţe de masă pentru o cooperativă, plătea chirie şi masă, îşi cumpăra haine, trăia. ,,într-o zi, cînd o să am douăzeci de ani, se gîndea el, iar ea douăzeci şi patru, şi-o să ieşim la plimbare, nimeni n-o să bage de seamă că între noi există o diferenţă do vîrsta. Mihaela pare o fetişcană, peste patru ani tot aşa o să pară, atunci o s-o iau de braţ şi-o să-i spun ceva foarte frumos, care s-o facă să izbucnească în plins şi să mă sărute în plină stradă". La Mihaela se gîndea întotdeauna cu respect, niciodată n-o amesteca în gîndurile lui urile, n-ar fi îndrăznit pentru nimic în lume s-o invite în parc.

,,De ce te-ai sculat aşa devreme ? întrebă maică-sa.

,,Nu ştiu... Cred că am visat ceva, da" nu-mi amintesc.

„încearcă să mai dormi ! Ori te gîndeşti la nenorocita aia ? Zău, ce ţi-o fi trebuit, doamne ? Ştii la ce m-am gîndit ? Să te vezi cu ea şi s-o îmbunezi cumva, dar cu grijă, să nu-mi vină în casă şi să nu se lege de tine.

„I-ai spus ceva tatii ?

„Nu. doamne fereşte, atîta mi-ar trebui ! Nimic, nimic, nu cumva să-1 superi, că el are treburile lui, munceşte mult şi-i foarte obosit.

„Aş vrea şi eu să fac ceva.
„Tu ? rîse maică-sa. Ce să faci ?
„Să lucrez, m-am sculat cu chef de lucru. Să dau meditaţii la matematică, ori să mă angajez picolo la o grădină de vară.
„Grig ! se sperie maică-sa.
„Da, mamă, am spus ceva atît de nepotrivit ?
„N-ai ce mînca, n-ai ce-mbrăca ? chestiona maică-sa. Cum o să te faci picolo, pentru numele lui Dumnezeu, eu
115
hu ştiu de unde mai scoţi tu atîtea năzdrăvănii, parcă ai fi un scamator. Stai cuminte şi ascultă de taică-tău, că n-o să-ţi pară rău, o să vezi tu, azi-mîine, da' nu mă-ntreba ni-mic, că n-am voie să-ţi spun".
Pentru ieşirea în oraş, la cumpărături, maică-sa îmbrăcă
0 rochie nouă, în dimineaţa aceea adusă de la croitoreasă, i-ochie do vară, albă, cu cercuri mari, albastre şi roşii. Iar
01 so mira cit do tînără poato să apară maică-sa în zilele cînd nu so ceartă cu bătrînul şi cînd se îmbracă elegant, tînără do tot, aproape o fetişcană. „Trebuie să fie vorba de bani, se gîndi el, continuând să caute explicaţii, or fi dat vreo lovitură, au scăpat do griji, se ştiu asiguraţi. Unde s-a mai pomenit ca bătrînul să se intereseze de costumul meu do vară, de pantofi, de cite altele ! Doar el, cu mîna lui, aseară, înainte de culcare, i-a scris mamei ce trebuie să-mi cumpere, pînă şi bretele, şi cămăşi sport, şi pijama de mătase, asta înseamnă că au bani, iar cînd ai bani, e stupid să to mai lândesti la nea Cristache, la amărîtul cu pantofii scîlciaţi, îţi vezi do banii tăi şi de viaţa ta, întinereşti, îţi îmbraci frumos nevasta şi ieşi cu ea în lume. Povestea cu nea Cristache o .ştiu numai cei do pe

strada asta, dar ceilalţi, de po atîtea alto străzi, coi din centru, habar n-au".
Cînd să iasă po uşă, ii opri telefonul. „Răspunde ! spuse maică-sa, enervîndu-se brusc. „N-ai vrea să răspunzi dumneata ? se rugă el, umil, speriat.
„Doamne, că mi-ai mîncat viaţa... Alo ! şi în clipa următoare ea se însenină, zîmbi, îi făcu semn să fie liniştit, nu, nu era Luminiţa. Ce faci, Mihaela dragă, n-ai mai trecut pe la noi, mi-o dor do tine... şi lui Grig i-e dor... Ce spui ? Dar e grozav... Dă-mi voie... Mihaela, te sărut, Grig a apărut în ziar, ţi-a dat şi fotografia... Mihaela, stai să ţi-1 dau...
„Alo, spuse el, Mihaela ! şi amuţi de emoţie. Maică-sa îl cuprinse în braţe şi începu să-1 sărute.
„De ce nu vorbeşti ? se auzi vocea Mihaelei.
„Nu... nu pot, izbuti el să spună, apoi, înviorat, prinse glas : Unde eşti tu ?
„Aici, pe stradă, la telefon.
„Te-ai sculat de mult ? întrebă el prosteşte.
„De pe la şase.

„Şi eu tot aşa, n-am putut să mai dorm. „Atunci eşti invitatul meu, spuse Mihaela, te aştept la cofetărie.
„Ar trebui să plec in oraş. „Lasă oraşul, vino cu mine !
„Numai o clipă... Mamă, se rugă el, îmi dai voie să mă duc cu Mihaela la cofetărie, un ceas, nu mai mult, şi-apoi vin să mergem în oraş".
Maică-sa îi dădu voie şi două ceasuri, oricît. îşi pierduse capul de bucurie, îl ţinea în braţe şi îl săruta mereu, acum plîngea ea. „Ştiu, se gîndi el, ştiu de ce n-am putut să dorm, îmi dădea tîrcoale o veste mare, ea mi-a bătut în geam şi m-a trezit. Ah, tineretul din ziua de azi !... Dar n-o să scot ochii nimănui cu vestea asta, n-o să mă răzbun...

Ştiu, ştiu, nu se poate altfel, într-o zi, cînd oi avea cincizeci, şaizeci de ani tot aşa o să spun şi eu : «Ah, tinereţul...» Mamă, dă-mi voie să cobor". Mihaela venise pînă în faţa casei lor; părea mai sfioasă ca do obicei, totuşi, după ce îi întinse mîna, îl sărută repede pe am îndoi obrajii ; apoi îl apucă de braţ şi-1 duse cu ea : după cîţiva paşi începură să alerge rîzînd ; şi cînd obosiră, ea ii mîngîie fruntea şi iar îl sărută. Intrară în cofetărie buimaci, nu mai ştiau ce se întîmplă cu ei, doar se priveau şi rîdeau. Mihaela era îmbrăcată modest şi curat, şi lui îi păru rău că n-are bani s-o îmbrace elegant, cu gust, doar ea merită, e numai graţie şi zîmbet, niciodată nu se plînge că îi lipsesc banii, şi hainele şi mîncarea, se descurcă ea cum poate, şi tot veselă, şi bună, şi cuminte rămîne...

„Nu vrei să mergem pe stradă ? propuse el.

„Să hoinărim ?

„Da, să hoinărim, pînă cădem frînţi.

„O, cît de mult îmi doresc, se bucură ea, azi n-am nimic de lucru, de meditaţii am scăpat pînă în august, vreau să hoinărim, să mergem la ştrand, la filme, mi-a promis de la facultate un bilet la mare, dacă vrei te iau şi pe tine, mîncăm amîndoi pe un bon, iar de dormit, îţi fac eu rost, că tu eşti băiat cuminte.

„Nu sînt cuminte de loc, spuse el grav.

„Degeaba te lauzi !

„Am făcut nişte prostii mai mari ca mine. „Dă-mi voie să nu te cred".

Ieşiră din cofetărie ţinîndu-se de mînă, uşor îngîndu-raţi, el cu adevărat, bănuind că la ora asta Luminiţa l-o fi căutat iar la telefon, ea, mai mult de formă, ca să fie în ton cu el. Dar strada nu mai avea farmec şi dorul de hoi-

năreală pierise. Huruit de tramvaie, camioane care treceau in goană, stîrnind praful, copii gălăgioşi alergînd pe trotuare cu trotinete, ori cu patine cu roţi, femei care ieşeau dintr-un magazin şi intrau repede în altul... „Dimineaţa asta, se gindi el, ar fi trebuit să arate altfel, ca o dimineaţă ele sărbătoare, cu oameni calmi, senini, cu copii spălaţi şi gătiţi, ţinuţi din scurt de părinţi, cu florărese care să împînzească strada. Nu i-am cumpărat Mihaelei, niciodată, nici măcar o floare, o floricică, o să-i cumpăr după-amiază, cînd mă întorc de la profesor. Partea proastă este că Mihaela nu mă crede în stare de lucruri urîte. Nu, n-am comis nici o crimă, doar că mi-a fost frică şi am fost laş, chiar şi ieri, la cinema, cu Cristina, n-am zis nimic nici împotriva ei, nici împotriva celor care o plesneau : mi-era teamă şi de ea şi de ei, mi-era teamă mai ales, ca cei din sală să nu-şi dea seama că sînt prietenul ei, mă uitam în pămînt şi-mi doream să mă-nghită pămîntul, dar nu s-a întîmplat una ca asta, am stat în sală pînă la jumătatea filmului, nimeni n-a prins de veste cînd am ieşit ; si-am ajuns acasă teafăr. Nu, dragă Mihaela, degeaba insişti, nu pot să-ţi spun exact cum se prezintă situaţia, doar atîta lucru am învăţat şi eu : că despre pro-pria-ţi laşitate e mai nimerit să taci, poţi să-mi mărturiseşti încercarea de a sugruma pe cineva într-un moment de furie, dar niciodată n-o să te lase inima şă dai cu tine de pămînt, să te calci în picioare, iată, sînt un laş, un nemernic !"

„E ceva cu o fată, pot să jur, insistă Mihaela.

„Cu o fată, admise el, dar nu tocmai ce-ţi închipui tu. M-am bătut cu un coleg de şcoală pentru o fată, el s-a dovedit mai tare, mi-a dat la plex şi-n tîmplă, m-a pus la

pămînt, şi-apoi s-a dus la fată, şi mai departe nu pot să-ţi spun.
„Era prietena ta ?
„O colegă...
„Vreau să zic, ţineai la ea mult ?
119
„în ultimele zile mă obişnuisem cu ea, îmi plăcea s-o văd păşind alături de mine, chiar îmi făceam iluzii că o să fie ceva mai aparte, chiar mă gindeam să mergem împreună în vacanţă, să fac rost de nişte bani... Dar nu, nu, mi-a trecut repede, era numai obişnuinţa la mijloc, două zile fuseserăm împreună, durerea mea este că n-am putut s-o apăr, era de datoria mea s-o apăr, ea plecase cu mine...
„Eşti un nătărău simpatic. „Ce vrei să spui cu asta ? „Că exagerezi, „încearcă să-mi explici.
„Te simţi tu vinovat pentru alţii. De unde ştii că nu erau înţeleşi ? Poate că ea îţi făcea ţie ochi dulci şi se gîndea la el, şi se dorea în braţele lui, de unde siii tu ce gîndeşte o fată cînd iese la iarbă verde ? Nu mi-ai spus nimic de fata asta, îi reproşa ea.
„Nu prea aveam ce. O fată oarecare. Am invitat-o într-o seară în parc, mi-a spus că-i bolnavă maică-sa pe moarte, pe urmă s-a dovedit că nu-i aşa, cam asta-i tot.
„Poveştile astea nu-s de tine.
„Ştiu, replică el prompt, îmbufnat, mi-au spus-o şi alţii. „Au avut dreptate. „Oase moi.
„Poftim ? făcu Mihaela, cu un aer nedumerit.
„Aşa-mi spunea taică-meu pînă aseară : «Zgîitule, oase moi !» Un slăbănog şi jumătate, bun doar să stea cocoşat în bancă şi să rezolve probleme de aritmetică : şi să ia cîte un premiu, încă vreo doi, trei ani, pin-o da oftica-n el, da' aseară nu ştiu ce i-a venit lui tata şi i-a dat maică-mi

nişte dispoziţii să mă-nţolească şi să mă scoată-n lume, băiat gigea !
„Vai ce obraznic ! se sperie Mihaela. Taci !
„Iar să tac ? Am tăcut destul !
„Cînd vorbesc alţii mai mari, tu să taci !
„Cînd nu trebuie să auzi ceva, astupă-ţi urechile.
„Cînd îţi vine să înjuri, muşcă-ţi limba.
„Dacă te înjură alţii...
„Iartă-mă că te-ntreb, iar s-au certat ai tăi ? „Dimpotrivă, în casa noastră domneşte o armonie perfectă, care mă sperie cumplit, numai zîmbete şi graţii, şi
9Q
mici cadouri, şi rochii noi, şi costume noi, iar eu nu reuşesc să dezleg misterul. Eu nu reuşesc nimic altceva decît să exagerez, să jignesc, să mă obrăznicesc, eu sînt un licean cu coşuri, urmărit de vise erotice, un amărît, un... Mihaela, m-am săturat de vîrstă asta. „O s-o regreţi mai tîrziu. „Niciodată. C'e-aş avea de regretat ?
„Pe cuvîntu] meu că tu te-ai sculat de-a-ndoaselea, eşti un caraghios, ţi-a venit ţie să faci pe caraghiosul, şi uite că izbuteşti clin plin, şi uite că m-ai supărat cu maimuţărelile astea. Vrei să te duci în oraş ? Du-te !"
încercă inutil s-o îmbuneze. Ea îi strînse mîna ca unui oarecare şi fugi spre casă fără să se uite înapoi. Despărţirea îl mîhni din cale-afară, lui nici prin gînd nu-i trecuse ■s_° jignească, nu şi-ar fi îngăduit una ca asta, voise doar să-i explice nişte lucruri, o stare imposibilă în care se zbate de cîteva zile, poate că o făcuse nedibaci, bravînd, ca un puştan înfigăreţ şi obraznic, dar pentru asta era gata să-şi ceară scuze în genunchi. Uitase de ziar, de concurs, de plecarea în oraş. Dacă Mihaela se supărase într-atît, încît îl lăsase do caraghios în mijlocul străzii,

toate astea nu mai aveau nici o valoare, toate la un loc n-ar fi reuşit să compenseze pierderea pe care o suferise, ziua lui se dusese, acum putea să se culce cu storurile trase, în aşteptarea altei zile, poate mai favorabile. Cum n-o suferea pe mătuşa Mihaelei, socotind-o femeie rea şi sîcîitoare şi pusă pe cîştig din orice, nu acceptase pînă acum nici una din invitaţiile Mihaelei de a-i face o vizită. Şovăind, porni spre locuinţa ei, înainta doi paşi şi se oprea, năduşise de mîh-nire şi de emoţie ; ar fi nimerit să-i cumpere vin buchet de flori, ori o cutie de bomboane, îi cere maică-si nişte bani, chiar o informează pentru ce are nevoie de bani, dar cine se duce în vizită la opt dimineaţa şi cu buchete de flori ? !

Poarta era încuiată, poartă de lemn, joasă, vedeai peste ea tot ce se petrece în curte, curtea era pustie. O strigă de cîteva ori pe Mihaela. Cînd să plece, apăru mătuşa : „Ce vrei, a lui Mihăescu ?" întreabă ea, neprietenos. Veni şi-i deschise şi-1 pofti înăuntru, dar făcu totul cu suspiciune. Mihaela, avertizată de mătuşă, se încuiase în cămăruţa ei. Ciocăni la uşă. „Ce mai vrei? întreabă fata prin-

7 — Nu trageţi în caii de lemn

07

Ire hohote de plîns, vino mai tîrziu, mă găseşti în curie !'\.. O rugă să-1 ierte şi se retrase tulburat. Mihaela plingea în hohote din pricina lui, de neînţeles. Şi simţi o mare dorinţă de-a o mîngîia părinteşte, de-a o strînge la piept, el era singurul ei ocrotitor. Pe stradă trecea o femeie cu un coş plin cu ciuperci, pretindea că în dimineaţa aceea le culesese din pădure. Nu mai mincase ciuperci din vacanţa de primăvară, le adusese bunicu-său din pădure, tot aşa, un coş plin, şi tot el le pregătise, erau delicioase, mai ales

cele prăjite pe sobă. Cum nu avea bani la el, o rugă pe femeie să-1 însoţească acasă.
„Mamă, vreau să le cumperi pe toate !
„Le cumpăr, că-i plac şi lui taică-tu.
„Şi să le prăjeşti pe aragaz, te-nvăţ eu cum
„Lui taică-tu îi plac cu smîntînă.
„Fie şi cu smîntînă, admise el, dar de ce trebuie să te gîndeşti numai la taică-meu, eu nu exist ? şi zîmbi, trist, şi se lăsă pe canapeaua pe care taică-său obişnuia să citească ziarul de seară. «O să-1 rog pe profesor, se gîndi el, să-mi găsească ceva de lucru, orice, chiar şi curier la Institut, ori om de serviciu, să plec şi cu la lucru, să alerg după troleibuz, si să mă întorc la prînz, obosit, fără oboseala asta zilele n-au nici un rost»-."
-J -i Era convins că numai o înlîmplare stupidă " i-1 scosese în cale pe Măndiţă. n-avea d? unde să ştie şi nici nu bănuia că acesta clădea tîrcoale străzii lui de aproape două ceasuri, fiindu-i jenă să-1 caute acasă, ori să-i telefoneze. Slăbise Măndiţă şi se blegise şi avea ochii apoşi. Şi se tunsese cu zero, şi îi transpirau mîinile îngrozitor... Altfel, cînd dădură ochii, nu se arătă pocăit, nu îi ceru iertare, dar nici nu se obrăznici, spuse ceva despre vreme, era o vreme de ştrand, dacă nu l-ar du* rea stomacul s-ar duce la ştrand să înoate puţin şi să se prăjească la soare. Nu citise ziarul, nu ştia nimic şi, de altfel, nici nu-1 interesau pe el concursurile de matematică. Discuţia nu se lega nici cu vorbe de pomană, nici cu reproşuri, amîndoi se priveau pe furiş şi fiecare se temea de izbuc-

nirea celuilalt. Grig se uită la ceas (ii adusese bătrînul un ceas rusesc, ieftin, dar aspectuos) şi zise că trebuie să se

grăbească, 1-a chemat profesorul Pamfil acasă. Dar pînă la primire mai avea aproape două ceasuri, plecase de-acasă ca să se plimbe şi să-şi limpezească mintea, să-şi înfrîngă emoţiile : vizita la profesor, la o somitate, îi dădea nervi la stomac, ce poate? el să-i spună, cît de cît interesant, unui profesor academician, doar să-i fure timpul preţios, asta poate, şi nimic mai mult. în prezenţa oamenilor dc seamă so fîstîcea total, vorbele şi privirile lor îl ameţeau ca o băutură puternică, nu mai ştia nici cum îl cheamă. Aflînd de vizită, Mândiţă nu păru prea îneîntat. N-ar putea să mai întîrzie puţin ? Măcar o jumătate de ceas. Apoi, se oferi să-1 conducă două staţii de troleibuz. Tare-ar fi vrut să scape de Mândiţă ; şi-ar fi reuşit să scape ureînd în primul troleibuz, ori luînd un taxi, doar ii dăduse taică-său de cheltuială, dar îl oprea curiozitatea şi teama, ei doi erau legaţi, o prostie îi lega strîns, n-ar mai fi reuşit să se descurce unul fără celălalt. Nu mai avea nici o îndoială că se întîmplase ceva foarte neplăcut pentru amîndoi, altfel nu s-ar lăsa Mândiţă legat.
„Tu ai văzut, ceva, atunci ? se hotărî Mândiţă.
„Nimic.
,,Ai auzit ceva ?
„Eram leşinat, îmi dăduseşi la plex. „Lasă asta... ţi-a spus ea ceva pe urmă ? „Ceva...
„Poţi să depui mărturie împotriva mea ? „Eram sigur, prosimţoam ! izbucni el. S-a dus la Tribunal ?
„Nu ea, maică-sa, la miliţie, azi-dimineaţă. „Şi te-au chemat ?
„Nu ştiu, n-am mai dat pe-acasă, dar te previn, pentru binele tău : n-a fost nimic, absolut nimic, eu am vrut ceva, tu nu m-ai lăsat, înţelegi ? strigă Mândiţă. Tu nu m-ai lăsat... şi nc-am luat la bătaie, iar ea a fugit. Altfel mă

trimite la corecţie. Dacă mă prinde şi mă trimite, mă duc, tac şi-ndur, pînă cînd o să mă-ntorc. Ehei, şi-atunci o să-mi fac o dreptate clasa-ntîi !
„Pe mine te rog să nu m-amesteci !
7*
124
„Mare secătură ! aprecie Mândiţâ.
„Dacă mă ameninţi, strig să vină miliţianul.
„N-ai decît, să ne ducă pe-amîndoi, că şi pe tine te-a spus maică-sa la miliţie, şi-apoi să vedem ce-o ieşi, că şoferul depune mărturie în favoarea mea. Şi, pînă la urmă, să-mi sece mie inima dacă te las, te iau cu mine la casa de corecţie, doar şi tu eşti în afacere, vrei să spui că eu am fost primul, cînd tu ai dormit la ea ? Ştiu toi, triumfă el, şi la cea mai mică mişcare...
„Am dormit în vestibul, explică Grig, inutil.
„Cu ce poţi dovedi ?
„Trebuie să iau troleibuzul, se zbătu el, viind să scape de primejdie. Degeaba, eu nu pot să declar (Unit ce-am făcut şi ce-am aflat, nici împotriva ta, nici împotriva ei, bătaia ne priveşte pe noi doi, altă dată o să t<' pun eu la pămînt, restul — vă priveşte, descurcaţi-vă cum ştiţi !
„încă o dată îţi spun, avertiză Mândiţă. eu am vrut, tu nu m-ai lăsat, ea a fugit. Cristina depune tot în favoarea mea, că idioata a fugit prin pădure...
„Văd că ai destui martori.
„Primul trebuie să fii tu !
„N-ai decît să-ţi faci iluzii.
„Ce iluzii ? şi Mândiţă scuipă printre dinţi, că tot nu mă mai dă tata la liceu, mă bagă ucenic, da' nu-mi pasă, mă descurc, în trei ani ajung mecanic-auto, cîştig bine şi-n cinci ani îmi cumpăr maşină'".

îşi aminti că tatăl lui Măndiţă aproviziona cu alimente un raion întreg. De ce nu s-a gîndit să aprovizioneze şi vreo doi, trei miliţieni, un procuror, un şofer, un paznic din pădurea Snagovului ? ! Să-i aprovizioneze cu de toate pentru toamnă şi pentru iarnă, să le-astupe gura, iar dacă l-or prinde, să stea cuminte la închisoare, doar merită să faci închisoare pentru un băiat ca Măndiţă.
„De ce nu-1 rogi pe taică-tu să intervină ?
„Unde, şi la cine, şi cum ? se frămîntă Măndiţă.
„Să-ncarce un camion cu roşii, cu pepeni şi cu ardei şi să facă nişte vizite... pe la procuror, pe la miliţieni, poate are noroc să intre la puşcărie în locul tău, tu eşti băie-ţandru, ai viitorul în faţă, de ce să stai tu acolo ?
„Pentru ce-ai spus acum, douăzeci de pumni, anunţă Măndiţă.

„Mai există o soluţie : ia-o de nevastă pe Luminiţa, „încă douăzeci de pumni.
„O să mi-i dai cînd te-i întoarce de la şcoala de corecţie. Pînă-atunci, mai prind şi eu puteri.
„Taică-meu e-n criză do ficat de două zile, tocmai acum şi-a găsit şi el să intre-n criză ! se revoltă Măndiţă, cînd ai nevoie de el intră-n criză şi zace şi se vaită ca un înjunghiat.
„A mîncat prea multe ouă, prea mulţi ardei, prea multă conopidă, observă Grig, cam nemulţumit de calitatea ironiei (însă alta mai bună nu-i venea în minte). Şi insistă : A dat buzna în magazia cu ouă, ouă proaspete...
„Aiurea ! făcu Măndiţă, scărpinîndu-se în creştet, l-au scos de la aprovizionare ; şi de cîte ori îl scot de undeva intră-n criză de ficat, i sc-ngălbencsc ochii, se-ngălbenesc şi hainele de pe el, şi pantofii...

„Şi unde l-au trimis ? I-au dat ceva ? întrebă Grig, fără pic do îngrijorare. (I-ar fi dorit fostului responsabil cu aprovizionarea să care în spate saci cu ciment, şi pietre şi drugi de fier...) Are vreo meserie ?
„Ei, şi tu, meserie ! Are, n-arc, acum l-au dat vînzător la un magazin de discuri din Balta Albă, o oră şi zece minute de mers cu tramvaiul, cu troleibuzul şi iar cu tramvaiul, şase sute cincizeci ele lei pe lună.
„Şi cînd o să-1 scoată de la discuri unde o să-1 mai dea ?
,,So găseşte... zîmbi Mănditţă, admiţînd în sinea lui că taică-său o un fel do torehoa-berchea, cu cincizeci de ani în spatn. Niciodată nu îl vorbise de rău, dar nici de bine, şi la o adică, nu i-ar fi luat apărarea. în cincisprezece ani, bătrînul încercase nouă funcţii : pornise tare, director de gostat, inspector la Ministerul metalurgiei, director administrativ la un teatru, director de film la Studioul „Bucureşti", inspector la spaţiul locativ al Capitalei... Tata e-n criză, repetă Mănditţă, numai tu poţi să m-ajuţi, măcar o dată să m-ajuţi după ce m-ai înfundat de-atîtea ori, am dovezi ! se agită el ; tu m-ai spus profesoarei de chimie că o imit şi-i trimit bileţele de amor din partea portarului.
„Nici nu ştiam ! se apără Grig, amuzat.
„încă douăzeci de pumni, în total, şaizeci !"
Abia după vreun ceas izbuti să scape de Mănditţă, dar şi atunci cu preţul unor vagi promisiuni că va depune mărim
turle în favoarea lui. Şi chiar se gîndea, cîntărind argumentele, şi mai ales ameninţările, dacă n-ar fi mai potrivit să procedeze aşa, nu atît pentru a-1 salva pe Mănditţă, despre care avea o părere îngrozitoare, ci pentru a se răzbuna pe Luminiţa şi pe maică-sa, scorpiile pămîntului, ce-o să cîştige ele din toată povestea asta ? ! Doar că se fac

de rîs amîndouă şi altceva nimic, iar la toamnă Luminiţa va trebui să se-nscrie la altă şcoală, unde n-o ştie nimeni, într-un fel, ar fi vrut ca la discuţia lui cu Măndiţă să fi asistat şi Mihaela, să se convingă şi ea că nu inventează drame : dacă nu azi, mîine, cel mai tîrziu poimîine, va fi chemat la miliţie şi reţinut pentru cercetări. De la miliţie o să scape, însă acasă n-are nici un haz să se mai întoarcă, tot n-ar mai avea zile bune, chiar de i-ar promite bătrînii cîte-n lună şi stele; arc nevoie de nişte bani de tron, să ajungă în sat la bunicu-său, vinde pantofii, ori costumul, îşi scoate bilet şi fără să-i anunţe pe bătrîni se duce la sat, cît ţine vacanţa mai lucrează în rînd cu bunicul, iar la toamnă o să se-nscrie la liceul din D., şi-o să facă pe navetistul, opt km la dus, cu autobuzul, opt la întors, o nimica toată; printre elevii din D. o să fio un geniu, deşi nu-şi mai doreşte să se remarce, mai bine în rînd cu ceilalţi, în Bucureşti o să sc-ntoarcă după terminarea liceului, cînd încurcăturile lui vor fi complet uitate, de alţii nu-i pare rău că n-o să-i mai vadă eiliva ani. numai de Mihaela îi pare, pînă atunci ea o să termine facultatea, poate o să se şi mărite, şi-o să plece din Bucureşti şi-o să-şi aducă aminte de el rar de tot : „Era pe strada noastră un băiat slăbuţ, irascibil, cam lăudăros, făcea din ţintar armăsar, avea multe cusururi, dar era foarte pregătit la matematică, cîştigase un concurs..."

Vizita la profesorul Pamfil nu-i mai stîrnea acum nici o emoţie, ştia că va fi ultima vizită şi—1 interesa prea puţin ce impresie o să facă. „Plec departe, într-un sat oarecare, unde o să mă intereseze doar părerea bunicului şi unde-o să culeg ciuperci şi-o să duc vaca la păscut, în fiecare după-amiază, cînd e vreme frumoasă. Acolo, pe cîmp şi-n pădure o să-nvăţ, acolo o să rezolv probleme de matema-

tică superioară doar pentru plăcerea mea. N-o să dau adresa nimănui din Bucureşti. Pc Luminiţa o s-o revăd cine ştie peste cîţi ani. Aş vrea să arate îngrozitor, tiv

cută şi başoaldă, să mă uit la ea şi să mă-ntreb cu uimire : -Din pricina ăsteia am păţit-o eu ? Ooo, ce stupid, şi totuşi..." Atunci o să mă invite la ea în lipsa bărbatului şi-o să plîngă pe umărul meu, şi-o să-mi ceară s-o înţeleg. O s-0 vizitez numai de curiozitate, din pură curiozitate, merită".
Urcă pe jos pînă la etajul doi, se temea de ascensoare, de cîteva ori, cînd, tot aşa, ora anunţat în vizită, i se întîmplase să rămînă în ascensor prizonier, pînă cînd au venit mecanicii să-1 scoată. Sună, apoi, mecanic, îşi şterse palmele asudate de fundul pantalonilor. Uitase săşi ia batistă, întotdeauna cînd merge în vizită uită ceva, absolut necesar, clin care pricină stă ca pe ghimpi, se foieşte, mereu se ridică şi se-ndreaptă spre uşă, iar cînd gazda îl invită să mai stoa, se întoarce, scrîşnind din dinţi. Vine chittr profesorul să-i deschidă, îl apucă de umeri şi-1 scutura puţin :
„Ai mai crescut şi te-ai împlinit !
„Mulţumesc ! se luminează el.
„in vara asta trebuie să stai la soare, să te-nnegreşti.
„Mă gîndeam să lucrez ceva.
„Să lucrezi ? Nici asta nu-i rău. Muncă fizică, du-te pe un şantier de construcţii, cară ciment cu roaba, toată ziua-n soare, gol pînă la brîu, şi-apoi să vezi !
„N-o să mai am timp de studiu, se eschivează el.
„Dar pînă la şaptezeci de ani ce-o să faci ?
„Nu ajung tui la şaptezeci !
„O, nu te ştiam atît de prăpăstios !"

Iar el, stînd comod într-un fotoliu, faţă-n faţă cu profesorul, se gîndeşte : „Poate că are dreptate, sînt puţin prăpăstios, văd totul în negru, dar acum mi-ar trebui o batistă să mă şterg pe frunte şi pe ceafă, numai mie mi se poate întîmpla să mă duc în vizită la un academician fără batistă. Aici e plăcut, e răcoare, dacă n-ar fi încurcătura cu miliţia, chiar că m-a.ş simţi bine. Dumneavoastră îmi vorbiţi despre viata în aer liber care întăreşte corpul şi luminează mintea, sigur că sînt de acord şi m-aş duce în fiecare zi la ştrand şi chiar pe şantier, dacă nu m-ar chema la miliţie, nu pot să vă spun pentru ce, v-aţi face o părere îngrozitoare despre mine..." Era convins că are în faţă un om în toate împăcat, şi mulţumit şi liniştit, un

gînditor, străin de frămîntările şi necazurile zilnice, de încurcături şi poveşti deocheate ; degeaba i-ar spune în ce situaţie se află, n-ar fi în stare să înţeleagă mare lucru, dar e sigur că s-ar mira grozav : „Dumneata ? Nici nu bănuiam că ai asemenea preocupări, în sfîrşit, eu te chemasem pentru talentul dumitale de matematician..."

„Credeţi cu adevărat în generaţia mea ? se pomeni întrebînd.

„Cred, spuse profesorul, surprins.

„în general... toţi cred, dar la o adică...

„Oho, la o adică se schimbă lucrurile ! şi profesorul începu să rîdă şi să-şi frece chelia cu palma, domol. La o adică vă mai urechează, vă dau note proaste, mai strigă la voi să vă fie ruşine, da, da ! Dumneata ai vrea o încredere totală, pricep, sîcîielile noastre te incomodează, dar ce te faci, cînd, peste cel mult opt, nouă ani, o să-i sîcîi şi dumneata pe alţii ? Opt, nouă ani trec aşa, cit ai bate din

palme. Peste opt, nouă ani o să ai douăzeci şi cinci, şi-o să fii, probabil, asistentul meu la catedră şi la Institut, te aştept, îţi doresc să fii. Şi-o să te trag de urechi de-o sută de ori pe zi, de-o să zbîrnîi, iar dumneata o să-i urechezi pe studenţi : «Nu ştiţi nimic, o să rămînoţi repetenţi, ce fel de profesori o să fiţi voi ?» !... Profesorul se opri o clipă, bănuind că e la mijloc ceva mult mai grav : Cine te-a supărat ? întrebă el, apucîndu-i mîna. Ori, e, într-adevăr, o chestiune de principiu ?

„De principiu, spuse el, ferindu-şi privirea. Cred că nici unei generaţii nu i s-au adus atîtea mustrări cîte ni se aduc nouă, voi nu ştiţi ce-a fost războiul, cum au murit oamenii şi-i adevărat, nu ştim, nici măcar nu ne putem închipui ; voi nu ştiţi în ce mizerie au trăit părinţii voştri, şi-i adevărat, nu ştim, noi ştim doar să pretindem haine curate, mîncare bună, bani de buzunar, vacanţe la munte şi la mare.

„E bine că pretindeţi, îl întrerupse profesorul, şi ce ne stă în puteri, vă oferim, să trăiţi fără griji, să aveţi timp de lucruri mai importante, clar să ştii că într-o zi va trebui să daţi socoteală pentru tot ce vă oferim, şi nu nouă, ci altora, care vor veni, şi mai pretenţioşi decît voi ; veţi fi obligaţi, absolut obligaţi să ştiţi mai multe decît noi, sa

fiţi mai înţelepţi şi mai generoşi. Cine te-a supărat ? insistă profesorul, zîmbind.

„Eu am supărat pe alţii, îngrozitor, dar nu pot să vă spun, v-aţi face o părere mult prea proastă despre mine... şi ţin să... mai dau ochi cu dumneavoastră. V-aş ruga doar să-mi sugeraţi... dacă un om se află în mare încurcătură... arc dreptul să se gîndească în primul rînd la el, pentru a se salva, şi-apoi la ceilalţi ?

„Depinde, spuse profesorul, bănuitor. Şi ce-ar fi de salvat ?
„O, nu pot să vă spun...
„Ceva foarte grav ?
„Ceva care ameninţă să-mi întoarcă toate planurile pe dos.
„Şi dacă tc-ai gîndi la dumneata mai întîi ? „Poate că aş scăpa mai uşor.
„Doamne, dulce-i laşitatea şi cît de repede se-nvaţă ! zîmbi profesorul. Pe urmă ? O s-o porţi ca pe-o cocoaşă, la dracu, ai vreo încurcătură cu fetele ?
„Vă rog să nu insistaţi, spuse el, ridieîndu-se. Şi dacă-mi permiteţi, o să vin într-o altă zi, cînd o să fiu mai puţin prăpăstios...
„Ce faci mîine... şi-n zilele următoare ?
„Pe-acasă, pe stradă...
„Treci pe la Institut, eu n-o să fiu acolo, dar o să-1 găseşti pe asistentul meu Panaitescu, îi ceri să-ţi dea cărţile şi revistele indicate de mine şi să te lase să stai pe-acolo, chiar şi dacă stai degeaba, tot mai prinzi ceva.
„Vă mulţumesc foarte mult. ' „Cine te-a supărat ? reveni profesorul.
„Mă şantajează un coleg. Dacă nu depun mărturie în favoarea lui, spune tot ce ştie despre mine...
„Şi ce ştie, dacă nu sînt indiscret ?
„Nu, nu, vă rog să nu insistaţi !
„Ai omorît pe cineva ?
„O, chiar de-aş vrea nu mă ajută puterile.
„Şi pe cine ai vrea să omori ?
„Pe unul care m-a păcălit ieri cu un stilou.

„Du-te şi te culcă, spuse profesorul, strîngîndu-i mina. Şi mîine dimineaţă, cînd te scoli, să faci gimnastică pînă te trec sudorile. Şi-apoi, fuga la Institut. Cum o cheamă pe fată ?

,,De ce ţineţi neapărat să par un caraghios ? „Ce să pari, că eşti ! Un caraghios simpatic, cum oi fi fost şi eu la vîrstă dumitale, şi oricare, fiindcă altfel nu se poate... şi nici n-ar avea haz... Numărul meu de telefon ţi-e cunoscut, adresa de asemenea, eşti binevenit ! Şi să ştii că nu-i nevoie să-ţi faci curaj cu un coniac înainte de-a veni, te asigur că nu-i nevoie..."

Un coniac mic treacă-meargă, parcă l-ai simţi, parcă nici n-ar fi, dar el băuse unul mare, .şi încă din cel mai prost şi mai ieftin, ca să prindă curaj, să deschidă gura şi să poată să se uite în ochii profesorului. Aflase de la alţii, printre care şi Măndiţă, că dacă vrei să ai curaj cînd discuţi cu fetele, ori cu oamenii de seamă, trebuie să bei un coniac mare, atît, şi nimic altceva, şi apoi să te laşi în voia sorţii. Coborî treptele cite două, puţin ruşinat, puţin convins că, totuşi, a făcut o impresie favorabilă. Un caraghios nostim, punînd întrebări teribile, mimînd grave probleme de conştiinţă oricînd e bine primit, dovadă că profesorul i-a propus să treacă mîine pe la Institut, să mai înveţe şi el ce-au uitat alţii. Ajuns în stradă, îl năuci soarele de după-amiază, revărsat cu o ultimă înverşunare. Cum se temea să nu ameţească în tramvai şi de coniac şi de-o uşoară bucurie, care începea să se-nfiripe, hotărî să ia un taxi. Şi-o să coboare din taxi pe strada lor, în faţa casei cu numărul 41. Măcar de data asta Mihaela va trebui să-i înţeleagă starea de spirit, ceva greu de înţeles chiar şi pentru, el, doar Mihaela este o fată deşteaptă şi sensibilă. De data asta o să fie cinstit, fără nici o exagerare, fără

priviri chinuite. „Dragă Mihaela, miros ori nu a coniac ? ' Ei, dacă admiţi şi tu că miros a coniac, atunci ascultă ce mi s-a întîmplat, strict autentic, în cele mai mici amănunte, ca să-ţi dai si tu scama ce noroc am şi eu !" Brusc, îi veni un gînd, şi zîmbi : „Da, ştiu, ştiu exact de ce m-ai lăsat azi-dimineaţă în mijlocul drumului şi-ai fugit acasă, şi-ai izbucnit în plîns. Pe toate le aflu eu cu întîrziere, dar le aflu, îmi pare rău că te-am întristat, trebuia să insişti,

şi-ţi spuneam tot despre Luminiţa, a fost doar o trăsnaie de-a mea de-o zi şi jumătate, fără nimic serios, nici măcar nu nc-am sărutat, iar acum n-aş săruta-o nici să-mi dea milioane. Cu Cristina tot aşa, prietenă de-un coniac şi-o cafea şi-o citronadă, a plătit ea, rămăsesem dator... Pot să te asigur, dragă Mihaela, că tu eşti singura fată la care mă gîndesc, alături de care mă visez, fără tine aş fi foarte sărac şi singur şi mereu mi-ar veni să pling". Făcu semn unui taxi, urcă, mîndru, şi indică adresa.
„Ce mai vrei, a lui Mihăescu ? „Am ceva de vorbit cu Mihaela. „A plecat. „Pot s-o aştept ?
„Nu ştiu cînd se-ntoarce. A plecat cu un domn. Cînd fetele pleacă de-acasă cu un domn, n-ai să ştii niciodată cînd se-ntorc.
„Mihaela nu-nlîrzie ! se-ncăpăţînă el.
„Du-te, a lui Mihăescu, du-te acasă la tine, nu mai propti gardurile altora '"
Acasă îl poftiră să ia loc pe divan. Bătrînul se aşează de-a dreapta lui, bătrîna de-a stînga şi amîndoi îi cerură, mai mult din priviri, să le spună cum a fost. „Nu-mi amintesc mai nimic, se gîndi el cu părere de rău, n-am observat nici măcar cum era îmbrăcat profesorul, nu i-am reţinut nici timbrul vocii, doar că era chel am reţinut, dar e

necuviincios şi nepotrivit să-i vorbesc bătrînului de chelie. Totuşi n-am voie să-i dezamăgesc". Şi cu puţină imaginaţie îl descrise pe profesor din tălpi pînă în creştet, îi reproduse expresiile favorite, gesturile favorite. Maică-sa voia să ştie cum arată locuinţa profesorului, dacă, bineînţeles a fost poftit şi-n celelalte camere, sau numai în cabinetul de lucru. în toate camerele a fost, chiar şi-n dormitor, avea profesorul acolo, pe noptieră, sub o veioză de cristal, imitînd un cap de şarpe boa (cadou de laun savant indian), avea nişte documente, pe care a ţinut neapărat să i le arate. Covoarele, covoare obişnuite, foarte bine păstrate şi de un colorit modern. Mobila, mobilă veche, stil Bydermayer, bine păstrată şi ea. Tablouri multe de tot, aparţinînd celor

mai de seamă pictori români şi străini, profesorul fiind un pasionat colecţionar şi bun prieten cu pictori de scamă. „Te-a servit cu ceva ?

,,0 cafea şi-un coniac mic şi-o citronadă, ora singur acasă, soţia plecase cu fata mai mică la policlinică. A răcit, s-ar putea să fie o gripă, iar bîntuie gripa în oraş".

După ce bătrînii se duseră la culcare mulţumiţi de cîte aflaseră, el scrise primele lui pagini de jurnal : ,,Astăzi am fost cu mama la maganizul «Victoria»* să-mi cumpăr un costum de vară ieftin, dar sclipitor, cum se poartă, şi arătos, în timp ce probam costumul, în atenţia mamei, a vînzătorului şi a cîtorva cumpărători, vânzătorul mă bate pe umăr (tare i-aş fi dat una peste mînă !) şi-mi spune (convins că are dreptul să-mi spună orice, dată fiind vîrsta mea, puştime !) : «Acum chiar c-o să te placă fotele !» Maică-mi i-a plăcut observaţia şi-a zîmbit duios, ou m-am întors cu spatele la vînzător şi-am gîndit ceva urii (vîrsta

nu-mi permite să spun altora, celor mai mari docil mine, tot ce gîndesc). Dar vînzătorul avea chef de şicane şi vorbă lungă, i-oi fi fost simpatic, plicticosul. -Vrei să spui că n-ai scris nici o scrisoare de dragoste ?! 15a ai scris, şi încă pe hîrtie roz, că aşa-i la vîrsta malale !...» Poţi să-i strigi să tacă din gură? Nu-i frumos, nu-i politicos, nu-i aşa şi pe dincolo, deci, nu i-am zis nimic, ba chiar am zîmbit la îndemnul mamei. Nu ştiu cum se face, că pălăvrăgeala omului nu mi-a ieşit din cap toată ziua de azi. Om la cincizeci şi ceva de ani, el nu poate concepe că la vîrsta mea n-am scris nici o scrisoare de dragoste, nici măcar un bileţel pe hîrtie de ziar ; dacă i-aş spune adevărul, dacă aş insista, iar m-ar bate pe umăr : «Nu trebuie să fii ruşinos, să te-ascunzi, că dacă ai scris, e normal să scrii, toţi am scris cînd aveam şaisprezece ani»... Eu nu, şi nici n-am simţit vreodată nevoia s-o fac, şi nici n-a fost cazul. Am crescut alături cu fetele pe stradă, la grădiniţă, la şcoală, la Palatul pionierilor, în sălile de cinematograf şi pe terenurile de sport (cînd m-am dus, rar de tot) : cînd am vrut să spun ceva unei fete, i-am spus direct, prin viu grai, de faţă cu alţii, ori între palm ochi, ori prin telefon. De ce, şi ce să mai scriu ? N-am scris şi n-am aşteptat răspuns cu nerăbdare. Mulţi dintre oamenii în vîrsta pe care-i cu-

nose mi-au vorbit cu o plăcere pe care n-o pricep despre primele lor scrisori de dragoste, despre fiorul şi febra aşteptării, despre nopţile nedormite si lacrimile fierbinţi... într-o excursie, profesorul nostru de educaţie fizică ne-a spus că la şaisprezece ani aştepta cu o asemenea înfrigurare un răspuns de dragoste, încît făcea temperatură pînă la patruzeci de grade. Nu, cu toată bunăvoinţa nu pricep. Erau prea puţine fete ?

Am avut multe jucării, sute de jucării mecanice, trenuri care semănau cu atobuzele, autobuze care semănau cu nişte care mortuare, autoturisme care semănau cu nişte broaşte ţestoase. Mi le-aducea taică-meu şi tot el, cu răbdare, mă învăţa cum să le demontez şi-apoi cum să le remontez, si iar, si iar, nu cumva să le stric ; pentru fiecare jucărie stricată încasam trei palme la fund. Aş fi vrut să am jucării-iepuri, jucării-urşi, jucării-răţuşte, jucării-mo-tani, şi guzgani, şi porci mistreţi... îmi dădea tata peste ca]) şi iepuri şi urşi şi răţuşte, atîtea îmi dădea, de nu le mai puteam duco... Aveam cinci ani cînd m-au dus ai mei să mă prezinte bunicului din partea mamei. Atunci am văzut, pentru prima oară, cum arată o găină vie, şi-o raţă, şi-un purcel. (In casa noastră intraseră numai găini şi raţe jumulite şi purcei sub formă de friptură, şuncă şi cîrnaţi.) Am vrut să mă joc cu găinile, chiar am pătruns în coteţul lor, clar a prins tata de veste şi m-a căpiat.

Profesorul nostru de geografie a fost în Polonia, a stat vreo lună şi ceva pe-acolo şi-a vizitat tot ce ştia dînsul, şi tot ce i s-a spus că ar fi mai interesant. Cînd ne-a povestit pe unde-a umblat şi ce-a văzut, a pomenit, dar numai în treacăt, de Auschwitz şi Birkenau. Eu, recunosc, nu m-am gîndit să-i cer să insiste, i-a cerut altcineva, o colegă sentimentală şi plîngăcioasă. Atunci, profesorul nostru a coborît de la catedră, s-a dus la fereastră, a stat, a stat privind strada si n-a zis nimic. 11 simţeam cum se luptă cu ceva nevăzut, dar hidos. Apoi s-a întors spre noi şi ne-a spus : «Trei ore, cît am vizitat Auschwitzul şi Birkenaul, am fumat foarte mult, un pachet de ţigări.» Şi iar a tăcut cîteva minute. Nu pricepeam de ce a fumat atît. «La Bir-

kenau, a continuat dînsul, păşind printre barăci şi privind în jos, o profesoară de franceză, care ne însoţea, mi-a zis
137
să scormonesc pămintu] cu virful pantofului. i\-am întrebat de ce, şi-am scormonit puţin. «Mai mult, Încearcă"... Am Încercat de cîteva ori, pînă cînd am dat de cenuşă. Un strat de cenuşă, pe cîmp, pe zeci de hectare. Cenuşă de oase omeneşti. In douăzeci de ani, abia se aşternuse o pojghiţă de pămînt peste ea»... Il cred pe profesorul nostru. Dar nu pot să înţeleg : De ce ?! Oare şi cei care au inventat Auschwitzul au avut cîndva şaisprezece ani ? Bătrînul mi-a promis o mare surpriză".

12

Cu o sută de lei cumpără un batic multicolor de un prost gust remarcabil, un şirag
de mărgele galbene şi o sticlă de colonie „Carmen". Apoi, cu baticul, mărgelele şi sticla de colonie in buzunar se duse la întîlnire, pe o străduţă din spatele poştei. După aproape o jumătate de oră, tocmai cînd nişte băieţandri de pe-aici se pregăteau să-1 ia la rost, vrînd să ştie pe cine pmdeste cu atîta insistenţă, apăru şi prietena Luminiţei, o mironosiţă cu mîini scurte şi grăsuţe. Intîrziase din pricina unei mătusi din provincie, care se certase cu vecina ei din pricina unor gîşte, şi venise la Bucureşti ca să consulte un neurolog, dar neurologii de la trei policlinici cu plată plecaseră în concediu, trebuia să încerce la alte policlinici, ori la Spitalul Central. Vorbea mult şi cam împrăştiat, iar el aştepta să afle ce se-ntimplă cu Luminiţa, pe scurt si cit mai precis. Se întrebă dacă n-ar fi mai bine — evident, pentru a o stimula să spună tot, şi repede, repede — să-i dea acum, la început, baticul multicolor, mărgelele şi sticla de colonie. Amină, amînă,

pîndind un moment favorabil, pînă cînd fata aduse vorba de Luminiţa ; atunci înţelese că fata îşi vinde prietena pur şi simplu din plăcerea de a vinde, nici gînd să pretindă vreo recompensă. Ştie ceva, şi tot ce ştie vrea să spună pe nerăsuflate : se uita, prudent, în dreapta şi în stînga şi-napoi ; în afară de el, nu mai era nimeni dornic s-o asculte ; ei însă i se părea că o pîndesc mii de ochi şi se ferea, vorbea în şoaptă, îi trăgea de mînă să dispară de-aici. „îşi procură şi ea, cum

poate, senzaţii tari, diagnostică el ; peste vreo oră, două o să povestească unei prietene, cu sufletul la gură, prin cîte peripeţii a trecut". Avea nevoie, absolută nevoie de informaţiile ei ; sj o dispreţuia fiindcă-i gala să i le spună pe deqeaba şi fără mustrări de conştiinţă. Trecînd de pe o stradă pe aha. ajunseră in Piaţa Unirii, iar de-acolo luară un autobuz spre Parcul Libertăţii. Fata nu avea răbdare să povestească stînd pe bancă, îl purtă după ca peste tot, mirîndu-se că nu exclamă şi el, privind copacii şi fîntînile arteziene şi rondurile cu flori : „Ah, ce splendid ! ce minunăţie !" Dorinţa ci era să fie profesoară do istorie într-un orăşel de munte, nu se omoară după Bucureşti, ce să mai caute aici, unde o atîta uruit do tramvaie, şi fum şi zăpăceală ? O viaţă simplă, in mijlocul unei păduri ele brazi : copii mulţi şi sănătoşi şi obraznici ; copiii cuminţi tc-ntristează... El mototolea în buzunar baticul multicolor : afacerea asta. în care intrase de bună voie, sc anunţa tot mai penibilă : să tragi pe cineva de limbă, să-1 mituieşti pentru li obţine informaţii...

„De ce te-ncrunţi aşa ? întrebă fata, privindu-1 ca pe-un vai şi-amar do capul lui. E adevărat că vroi să pari mai în vîrstă şi mai deştept ? Aşa mi-a spus Luminiţa, argumentă

ea repede si cam speriată, fără motiv. Nu se poate să pari altfel, încă nici nu te-ai bărbierit, mai aşteaptă.
,,Da, ştiu do la bunicul : «Copile, nu te grăbi să dai de dracu !»
„Eu aş vrea să rămîn toată viaţa ca acum, anunţă ea, zvăpăiat, sărind într-un picior. Nici asta nu se poate, deşi se caută soluţii împotriva bătrîneţii.
„Leacuri!
„Leacuri, dacă ţii neapărat.
„Ai auzit do profesorul Pamfil, academicianul cunoscut în toată lumea ?
„Da, zise ea fără entuziasm, ăla care umblă cu o geantă jerpelită cît un geamantan ; da, mi 1-a arătat pe stradă o prietenă de la matematică.
„Atîta tot ? Ala caro umblă cu o geantă jerpelită... Atîta tot? întreabă el. hotărît să-şi apere maestrul cu patimă. Fata ridică, nevinovat, din umeri : cam atîta... Şi-atunci el o iertă, socotind că nu merită să-şi pună mintea cu ea. A

chemat-o pentru alte treburi : Să vorbim de-ale noastre, propuse el, grav. Fata se-nvioră, brusc :
„Tanti Florica are-un ochi de te-ntoarce pe dos ! A.şaaa ! Intră Luminiţa-n casă, vrea să se ducă repede-n camera ei, tanti Florica se uită o dată la ea şi pricepe tot : «Tu, Luminiţa, mamă, aşa te-am învăţat eu, să-mi vii acasă zgîriată şi cu bluza ruptă ? Aşa m-asculţi tu pe mine ? Stai aici pe scaun şi spune ! Aşaaa !» Se-aşază Luminiţa pe scaun şi tace. Tanti Florica stă în faţa ei, în picioare, şi-o îndeamnă. «Spune, tu, spune tot, că dacă nu, te dau pe mîna lui taică-tău, mă duc la şcoală şi la miliţie. Unde ţi-e poşeta ?» strigă tanti Florica. Dumneata ce-ai fi făcut în situaţia asta ? întrebă fata. Repede-repede, nu te gîndi!

„Aş fi inventat ceva !
„Crezi că se poate inventa aşa de uşor ?
„Atunci, aş fi spus adevărul ! i-o trînti el, apăsat. Dacă de la Snagov pînă la Bucureşti n-a fost în stare să inventeze nimic, măcar să-i fi spus maică-si tot, dc la început. Era mai simplu şi mai comod.
„Era mai simplu dacă acolo nu sc-ntîmpla nimic.
„Dacă, dacă, dacă nu nc-am fi dus la Snagov ar fi fost şi mai, şi mai simplu, iar dacă nu ne-am fi născut...
„De ce nu i-ai luat apărarea ?
„încasasem nişte pumni la plex şi zăceam leşinat.
„Nu ştii să te baţi ?
„Teoretic... da. Crezi că-i de ajuns ?
„Teoretic... ştiu şi eu ! Aşaaa ! A doua zi dimineaţa vine miliţianul : «Aici locuieşte Luminiţa Ionescu, şaisprezece ani, elevă ?"... Ce ruşine şi ce plîns pc tanti Florica cînd vede poşeta şi buletinul şi mănuşile Luminiţei ! Chiar, Be nedumeri fata, ce nevoie avea Luminiţa de mănuşi albe într-o excursie la Snagov ? S-a cam fandosit în ultima vreme... A.şaaa ! Pîn-aici i-a fost Luminiţei, faţă de miliţian a trebuit să spună tot, cum aţi plecat din Bucureşti, cu ce maşină...
..A spus şi ele maşină ?
..Da, sigur, clac-a întrebat-o ? Că-i o poveste şi cu maşina, şi de-aici 1-a prins pe tatăl lui Mărdiţă, care folosea maşina de doi ani numai pentru familie, cu maşina asta îşi făcea aprovizionarea cu vin şi cu făină din provincie şi îşi

ducea familia la munte şi la mare... Aşaaa ! Pe Mărdiţă o să-1 bage la şcoala de corecţie. Merită ! hotărî fata. „Eşti convinsă ?

„Dacă avea optsprezece ani îl băga la închisoare. „Eu te-ntreb dacă eşti convinsă. „Detest huliganii. „Te-a atacat vreunul ?
„îi detest din principiu. Pe dumneata o să te ierte. „Asta de unde-ai mai scos-o ?
„Erai în stare de inconştienţă, aşa a declarat Luminiţa... că atunci... erai în stare de inconştienţă, n-ai nici un amestec. E-adevărat că eşti fricos ?
„Da, da ! bravă el, sînt foarte fricos ! şi scoase din buzunar baticul multicolor, mărgelele şi colonia. M-am gîndit să-ţi fac un modest cadou... Ei, hai, nu mai fă nazuri ! o îmboldi el, cu satisfacţia celui care ştie să jignească pînă la lacrimi. Meriţi, mi-ai dat informaţii preţioase''.
Aştepta ca fata să-i dea două palme, cum ar fi meritat, ori să-i strige în faţă că-i un monstru ; ea îl privi puţin cu milă, ca pe-un schilod, apoi ridică din umeri şi se îndreptă încet spre ieşirea din parc. „Nimic de zis, se gîndi el, te pricepi să dispreţuieşti ! Şi mi-ai servit o lecţie binemeritată... Şi m-ai lăsat aici prostit... Şi vrei să mă convingi că nu-ţi mai pasă de mine, un biet schilod, oase moi, răutatea mea nu te-atinge, m-ai uitat. Dar eu ştiu prea bine, ştiu că o să plîngi mult, şi-o să blestemi clipa cînd m-ai cunoscut, şi eu aş plînge". Izbi sticla de colonie de pămînt. Aruncă baticul şi mărgelele într-un coş de hîrtie. Şi-o luă şi el spre ieşirea din parc. Simţindu-1 pe urmele ei, fata grăbi pasul. O ajunse abia în staţia de autobuz. Avea ochii înlăcrimaţi.
„Să te ascult ? se răzvrăti ea. Oare nu-mi ceri prea mult ? !
„Sînt prea vanitos, spuse el, mult prea vanitos, ca să nu te silesc să m-asculţi... Am ajuns să fiu obsedat de multele prostii şi gafe pe care le comit aproape în fiecare

zi de-o vreme încoace. Cînd mă scol dimineaţa, mă întreb cu groază : «Azi, azi pe cine-o să mai jignesc ?» Am jignit-o chiar şi pe cea mai bună prietenă, Mihaela, n-ai de unde s-o ştii, şi-mi pare teribil de rău, şi-o caut... Sînt prea vanitos, ca să nu-ţi cer iertare din toată inima, îţi dai seama ce înseamnă să ceri cuiva iertare din toată inima ?
8
142
Aş vrea să uiţi, m-am purtat oribil. Şi să fim prieteni. Ştiu să mă port şi altfel...
„De ce nu vrei să te vezi cu Luminiţa ?
,,M-aş simţi îngrozitor, nici nu pot să-ţi explic, am gîndit urît despre ea, si încă mai gîndesc, vrînd-nevrînd ea mi-a dat nişte bătăi de cap, mă aflu într-o mare încurcătură, şi, oricît aş ţine la ea, gîndesc urît... Profesorul meu de geografie, n-ai de unde să-1 ştii, mi-a mărturisit că pe cînd avea şaisprezece ani...
„Vai — şi fata îşi dus palmele la ochi — e.şti atît de serios şi te uiţi la mine atît de crunt, de mă sperii, doar nu ţi-am făcut nici un rău... Luminiţa mi-a spus că tocmai asta-i place la tine, că eşti foarte serios şi vrei s-ajungi cineva...
„Nu mai vreau nimic.
„Hai să mergem la ştrand, şi fata îl apucă ele mînă, să faci o baie şi să stai întins pe nisip, şi să mai rîzi .şi tu, eu toată ziua rîd şi vorbesc, rid şi vorbesc, de ce nu vrei să vii ! ? Poate-o întîlnim şi pe Luminiţa... şi-i explici... şi vă-mpăcaţi.
„Altă dată, spuse el.
„Eşti, într-adevăr, un om ciudat, ori te prefaci ? „Nu ştiu, şi, de altfel, nu mai are nici o importanţă. „Hai, hai că te prefaci, altfel... „Altfel ?
„La revedere", spuse fata, şi se grăbi să urce în autobuz.

Dacă, tam-nisam, i-ar povesti bătrînului cum s-a purtat el cu prietena Luminiţei ? „Ascultă şi dumneata, să-ţi dai seama de ce-i în stare tineretul de azi ! Eu... eu nu sînt tineretul de azi ! Părinţii mei nu m-au vrut, nici nu exist. Oase moi, le-am încurcat toate socotelile. Ştiu să jignesc, dar ce folos, dacă pe urmă-mi pare rău şi-mi vine să mă dau cu capul de pereţi ? ! Prea scump plătesc fiecare jignire, cu greaţă şi dureri de cap şi nopţi de coşmar. Cu ce drept i-am aruncat profesorului de latină că tot ce-a lucrat în treizeci de ani nu face cît o ceapă degerată ? Am învăţat, de mic, să spun : «Nu face doi bani, nu face nici cît o ceapă degerată». Altfel, sînt bine, sănătos, îmi petrec vremea alături de pensionari. Jignesc cu destulă precizie, păcat doar că-mi dau lacrimile, sînt începător, îmi lipseşte experienţa. Ştiu pe de rost tabla înmulţirii şi mi se pre-

vede un viitor strălucit. Degeaba, nea Cristache, nu te pricepi ! Asta nu se cheamă simplă criză de adolescent! A fi in stare de ceva sau nu, aşa se cheamă. Aş vrea să car în spate saci cu ciment. Să pot spune seara : «Azi am cărat treizeci de saci, sînt frînt»"...

Din drumul spre casă se abătu pe la expoziţia profesorilor pictori. „Domnule profesor, v-aş minţi dacă v-aş spune că lucrările dumneavoastră au vreo valoare artistică. Indiscutabil, însă, ele au o valoare umană, şi asta mă interesează în cel mai înalt grad, tocmai de aceea m-am întors, ca un ucigaş, la locul crimei. Vreau să mai privesc o dată fiecare tablou în parte şi să-i ascult povestea". în sala de expoziţie nu se aflau decît trei vizitatori şi o femeie de serviciu, care aduna pe un făraş nişte flori ofilite. Din expoziţia asta lipseau 24 de tablouri ; lipsea şi scăunelul, lipsea si bătrînul care stătuse pe scăunel, cu

spatele la tablouri şi cu cartea în mină, aşteptînd vizitatorii. Ca să umple ^olul rămas, cineva fixa e pe perete cartoane colorate. Smerit, el se apropie de femeia de serviciu :

„Ştiţi ceva de domnul profesor care avea tablourile aici ?

,,S-a dus... A luat tablourile si s-a dus. „Cînd ?

„Alaltăieri seară le-a dat jos, le-a legat cu sfoară şi s-a dus cu ele-n spate'".

Şi-1 închipui pe bătrînul profesor îndoit sub greutatea celor 24 do tablouri. Noroc că aici, aproape, era o staţie de tramvai.

13

în dimineaţa aceea, şase căsuţe de pe strada lui aveau să fie demolate, rase, iar

în locul lor urma să se ridice, pînă-n toamnă, un bloc cu treisprezece etaje pentru vreo cinci sute de locatari. Ar fi putut să intre în blocul acesta toţi oamenii de pe stradă, ba încă ar mai fi rămas cîteva apartamente şi pentru alţii de pe alte străzi. Foştii locatari, în majoritate bătrîni, stabiliţi de trei, patru zile într-un alt cartier de la marginea

8*

144

Bucureştiului, veniseră să asiste la un spectacol pentru ei din cale-afară de trist ; aici îşi trăiseră aproape întreaga viaţă. Căsuţele nu mai aveau nici geamuri, nici uşi, nici burlane tot ce mai putea fi folosit, fusese desprins, demontat cu grijă si dus în altă parte. Prin grădiniţele de flori din faţa caselor treceau oameni grăbiţi, cu bocanci grei în picioare, florile se făceau una cu pămîntul. Cîţiva lucrători se urcară pe acoperişuri, bîrnele roase de carii şi de fum trosniră îngrozitor, acoperişurile se prăbuşiră unul după altul. Trei buldozere pătrunseseră în curţi. Băieţi

veseli, suflecaţi, arşi de soare, aşteptau un semn... Veniră şi camioanele pentru moloz şi zeci de lucrători cu lopeţi şi tîrnă-coape. „Am uitat în casă o maşină de tocat carne", îşi aminti o bătrînă. Şi ceru voie lucrătorilor să-şi caute maşina, dar lucrătorii rîseră de ea. Cum o să-i dea voie ? S-a trezit prea tîrziu, acum s-ar putea să-i cadă ceva în cap; şi nu merită pentru o maşină de tocat carne, lasă, c-0 să-şi cumpere dînsa una nouă... Aproape toţi foştii locatari îşi aminteau că au uitat cîte ci.va, sau ziceau numai aşa, doar-doar li s-o da voie să-şi mai vadă căsuţele. Nu mai era nimic de văzut, decît pereţii coşcoviţi, crăpaţi, căsuţele astea din lemn şi piatră trecuseră suta de ani.

El sta pe trotuarul de vizavi, rezemat de gard, şi-i ur-mărea, zîmbind, pe foştii locatari cum î.şi iau rămas bun de la căsuţe, cu lacrimi în ochi, şi nu putea să priceapă de ce s-or fi amărînd atît, doar le-a dat statul camere noi în bloc, luminoase, confortabile, cu apă caldă, de ce atîta văicăreală ? Venise şi el să asiste la spectacol, dar lui îi plăcea teribil ; într-o zi o să fie demolată şi casa lor ; şi tot aşa o să asiste şi-o să zîmbească, îngăduitor, văzîndu-i pe bătrînii lui cum îşi iau rămas bun. Cînd cele trei buldozere izbiră în pereţii coşcoviţi, el scoase un chiot de bucurie. Imediat se apropiară cîţiva de el, intrigaţi :

„Să strigi aşa cînd ţi-o dărîma casa ta...

„Al cui eşti, mă, şi ce cauţi aici ?

„Al lui Mihăescu, lămuri mătuşa Mihaelei.

„Aha!"

Oamenii se depărtară, tăcuţi ; el rămase tot acolo, şi-i venea mereu să chiuie. Cunoştea, de la Mihaela, planul noului bloc, avea să fie ceva modern, cu magazine alimen

tare la parter, cu frizerie şi librărie, şi un bar de zi, barul de zi îl incinta în mod deosebit. Acum nu se mai auzea decît un huruit puternic, căsuţele se culcau pe-o parte şi pe alta, lucrătorii se apucaseră să încarce molozul în camioane, oamenii se mai risipiră, îngînduraţi.

Un strigăt îngrozitor, ceva neomenesc, îi făcu pe toţi să se-ntoarcă în grabă. Buldozerele se opriră şi oamenii de pe stradă se adunară într-un loc, în dreptul unui perete gros şi înalt, care despărţea două căsuţe. în peretele acela era îngropat un om cu pălărie pe cap şi cu manta de cauciuc pe umeri. Cîteva minute nimeni nu mai îndrăzni să mai spună nimic ; bătrînele îşi făceau cruce şi se uitau la cer, lucrătorii ridicau din umeri. Apoi, din prostie, un lucrător se urcă pe zid şi trase puţin de pălăria mortului, pălăria se rupse, el rămase cu o jumătate de pălărie în mînă : era putredă toată. Omul se strîmbă cumplit, îi veni greaţă şi începu să vomite. Şeful şantierului se duse să telefoneze la miliţie, ceilalţi se prinseră la discuţie, urmând să dezlege misterul cînd a fo?t îngropat omul acela şi de ce, şi cine a locuit acolo în ultimii douăzeci, treizeci de ani ? Se amestecă şi el în discuţie, ba chiar se înverşuna, dîndu-.şi cu părerea că ar fi vorba de un amant prins de soţ şi îngropat acolo în miez de noapte, drept învăţătură de minte... Izbucniră toţi în rîs şi se uitară la el de sus :

„Cîţi ani ai, măi ?

„Şi dc unde ştii tu de amanţi ?

„Ştie, ştie, că-i al lui Mihăescu, informă mătuşa Mihaelei.

„Dumneata... vezi-ţi de treabă ! o repezi el. „Ei, băiatule, nu ţi-e ruşine ?"

Plecă ochii şi se depărta, mîhnit. „Ar trebui să-i conving, bineînţeles dacă aş avea puterea necesară, să-i conving pe bătrîni să ne mutăm de pe strada asta, ce contează că avem un apartament bun, cînd toţi ne ştiu, şi ne vorbesc în fel şi chip ; mi-e greu să mai ies pe stradă, în urma mea aud mereu şoapte, de ce să port şoaptele astea după mine ca pe nişte scaieţi care împung şi otrăvesc ? Taică-meu n-o să vrea, el pretinde că prea puţin îl interesează ce trăncănesc oamenii, şi mai ales că nu toţi trăncănesc, numai cei neciopliţi la minte şi care au şi ei o mie de

păcate, se leagă de păcatele altora, şi trag de ele şi le-ntind ca să-şi dea iluzia că sînt mai mari şi mai neruşinate decît ale lor..."
Se uită la ceas, îi făcea plăcere să-şi consulte ceasul aurit, era timpul să se ducă la Institut, undo-1 aştepta asistentul profesorului Pamfil, şi se îndreptă spre staţia de troleibuz. Poate că la ora asta îl caută de la miliţie, ar fi timpul, dar nu se teme, şi din pricina asta nici nu i-a mai spus maică-si nimic. Maică-sa ar fi în stare să intervină, ori să se ducă la miliţie fără ştirea bătrînului şi să-ncerce să-1 scoată pe el basma curată, dragul mamei ! Ce pacoste pe capul bătrînului ! Cînd o să afle, o să-şi dea cu pumnii-n cap, şi-o să strige, şi-o să spargă ceva din casă. Pînă cînd o să obosească, atunci o să-şi dea seama că asta-i situaţia, asta-i realitatea, şi-o să caute o soluţie de ieşire din impas. „Mihaela n-a mai dat nici un semn de viaţă, s-o fi întors aseară tirziu, ori încă nu s-a întors, are un băiat de vîrsta ei, ori chiar mai mare, cu care se plimbă, se duce la spectacole, poate şi prin parcuri. Iar într-o zi o să-mi dea de veste că se mărită". în troleibuz era o înghesuială nemaipomenită, mai ales puştime care

se ducea spre străzile din centru, ori spre Cişmigiu. Cît putu, îşi feri pantofii şi costumul, şi aruncă puştimii priviri mustrătoare. „Mândiţă intră ucenic, în trei ani iese mecanic-auto, are pasiunea maşinilor, o să fie bun mecanic, şi e nevoie de mecanici buni, ar fi stupid să-1 trimită la corecţie pentru o prostie, o izbucnire, o..." Ar fi vrut să-1 apere, să-i convingă pe cei de la miliţie că o asemenea faptă nu merită o pedeapsă chiar atît de grea. „Mândiţă are şaptesprezece ani, a rămas de două ori repetent, peste un an ar avea voie să se-nsoare, decît să intre la corecţie, mai bine s-o ia pe Luminiţa de nevastă, iar dacă nu s-ar împăca, peste doi-trei ani să divorţeze, doar divorţează atîţia, aproape cîţi sc-nsoară..."
Asistentul profesorului Pamfil îl invită într-un birou şi-1 servi cu o cafea. Era un bărbat cu puţin trecut de treizeci de ani, cam firav şi cam stîngaci. Şi deodată, lui

îi trecu prin minte : „Aşa o să arăt şi eu la treizeci, cam firav, cam stîngaci, cu ochelari, cu ceşcuţa de cafea în faţă, cu ibricul de cafea alături, cu scrumiera plină de mucuri. Poate că ar fi bine să arăt aşa, matematica te ţine legat de scaun zile şi nopţi, n-ai cînd să faci muşchi''... Cît timp băură cafeaua, îşi luă inima-n dinţi şi cu lux de amănunte îi povesti asistentului întâmplarea cu scheletul de pe strada lui.
„Ştiam povestea, zîmbi asistentul.
,,De unde ? se miră el.
„Nu mai ţin minte cine mi-a spus-o...
„Dar l-au descoperit abia acum o jumătate de oră.
„Ei, nu, asta a fost acum un an şi ceva.
„Vă rog să mă credeţi, eram de faţă.

„Da ? ! se nedumeri asistentul. Eu o ştiam de anul trecut, un schelet cu pălărie şi cu pelerină de ploaie...
„Exact, pelerină de cauciuc...
„O poveste cu bani, cu nişte hoţi...
„Credeţi că am visat eu ? Vă repet, acum o jumătate de oră eram de faţă... Cum se poate ? Au existat două cazuri identice, amîndouă scheletele aveau pălării şi pelerine de ploaie ?...
„De unde să ştiu ? făcu asistentul.
„E aproape de necrezut, asta mă face să mă-ndoiesc...
„Să trecem la ale noastre ! Dacă eşti de acord, de azi înainte o să ai acces aici, şi-ţi stăm la dispoziţie, cu condiţia să lucrezi, nu, nu pentru noi, pentru dumneata, să depăşeşti nivelul şcolii, chiar să colaborezi la revista de matematică.
„De acord, anunţă el, bucuros.
„Tot aşa am început şi eu, îşi aminti asistentul, aveam paisprezece ani, poate prea devreme, ar fi trebuit să mai joc puţin fotbal pe maidan, îmi plăcea grozav, şi totuşi, nu-mi pare rău... Poftim hîrtie şi creion şi încearcă să rezolvi primele două probleme de aici, îi arătă o pagină de revistă, fără să mă-ntrebi nimic şi fără să te-apuce disperarea. Dacă n-o să reuşeşti azi, o să mai încerci şi mîine, pînă cînd...
„Pot să rezolv pe loc.

„Da ? ! Cu-atît mai bine, mai ales că problemele astea nu depăşesc pregătirea dumitale, e nevoie de puţină agerime".
După două ceasuri se recunoscu învins, dar nu cu jenă, nici plecînd fruntea, ci cu sentimentul omului care a luptat eroic, iar dacă n-a reuşit azi, o să reuşească mîine

cu siguranţă. (De altfel, asistentul Panaitescu se declară mulţumit de strădaniile lui.) Abia acum, cînd se poticnea, i se părea că face o treabă serioasă, acum ori niciodată trebuie să-şi încerce puterile. Era mai ambiţionat decît după o victorie şi mereu pocnea din degete : ,,E ceva, e ceva care îmi scapă !"... îl anunţă pe asisten că mîine dimineaţă, la ora nouă, va veni cu problemele rezolvate chiar de-ar fi să stea toată noaptea... Asistentul zimbi, îngăduitor ; ce înseamnă o noapte albă pentru un viitor matematician ? ! Nimic, absolut nimic. Cîţiva colaboratori ai Institutului, pe care-i cunoscu datorită bunăvoinţei lui Panaitescu, simţindu-1 atît de sîrguincios, îl numiră „Micul practicant cu mari perspective". Aici era locul lui, se gîndi. Poate că are dreptate bătrînul, repetîndu-i, ca o placă veche, aceeaşi-aceeaşi, că el s-a născut pentru studiu şi n-o să-şi găsească liniştea şi mulţumirea într-alt loc decît la masa de lucru. Plimbările la Snagov, stilourile ascunse şi vîndute cu preţ de nimic, diversele încurcături, poate chiar şi Mihaela, toate acestea nu erau decît peripeţii lăturalnice, imitaţii cu totul nereuşite după peripeţiile altora...

Plecă "de la Institut ca un adevărat colaborator, grav şi preocupat; la douăsprezece fix trebuia să fie la ceas, la Bălcescu, unde îl aşteptau maică-sa şi taică-său, urmînd să-i dezvăluie surpriza. Nu mai avea chef de surprize, cine ştie ce i-o mai fi trecut bătrânului prin minte ; se ducea la întîlnire doar din obligaţie, gătit cum i se ceruse. Bătrînul se învoise de la uzină anume pentru surpriza asta, ce putea fi ? Bătrînul îmbrăcase cel mai'bun costum, sa bărbierise la sînge şi se frizase, şi contrar obiceiului purta cravată ziua în amiaza mare. (îşi punea cravata rar de tot, şi numai seara cînd se duceau în vizită la

persoanei simandicoase. „Am gîtul prea scurt şi prea gros, informe*, el, şi cravata mă incomodează teribil, altfel a.ş purta-o Z1
de vă, ştiu că dă un alt aspect...) Maică-sa (de unde mai scosese o rochie nouă ?) era mai tînără şi mai înfloritoare ca oricând, şi numai zîmbet.
,,Ţi-ar trebui şi tio o cravată, spuse taică-său.
„Nu m-am gîndit, se scuză maică-sa.
,,E cald, obiectă el.
,,() jumătate de oră poţi s-o porţi.
„Mă duc să-i cumpăr una, se oferi maică-sa".
Ii cumpără o cravată albastră cu dungi albe. Acum era bun de pus in ramă : slab şi scorţos, strîns bine de gît, nici nu îndrăznea să mai clipească. Bătrînii se ţineau de braţ. El mergea ţeapăn, alături de maică-sa, întrebîndu-se dacă o mai fi mult de mers, îi venea să leşine. După vreo zece minute ajunseră la o agenţie Loto-Pronosport, în faţa căreia staţionau cîteva autoturisme, în majoritate Fiaturi.
„Să trăiţi şi s-aveţi parte de ea ! strigă un funcţionar.
„Mulţumesc, spuse bătrînul, să trăiţi şi dumneavoastră.
„Tată, ai eîştigat la Loto ?
,,Maică-ta a eîştigat.
„împreună, lămuri maică-sa, pe C.E.C.-ul meu. „Vă rugăm să poftiţi la maşină !"
Primind cheile, bătrînul deschise protiera unui Fiat 1800 şi repede se aşează la volan, dar fotograful şi funcţionarii Agenţiei erau de părere să stea în faţa maşinii, împreună cu familia. „Bine şi-aşa", acceptă bătrînul, în timp ce-şi potrivea cravata. Pinä cînd îşi găsiră o poziţie favorabilă ca să iasă mai bine in fotografie şi ei şi maşina trecu aproape un sfert de ceas. „Sfînta familie, se gîndi el, a făcut rost de maşină, acum începe viaţa". Bătrînul obţinu

şi o fotografie la volan. Apoi îşi scoase haina, cravata şi se apucă să controleze maşina de la cauciucuri la motor, încet, cu pricepere şi cu răbdare. Cum nu descoperi nici un defect, îşi pofti soţia şi băiatul să ia loc, soţia pe bancheta din faţă, lîngă el, copilul pe bancheta din spate, lîngă haina şi cravata lui. „Doamne ajută ! spuse bătrînul, răsucind cheia de contact, facem o scurtă plimbare la şosea". Porniră în aplauzele zecilor de curioşi adunaţi în faţa Agenţiei. Pînă ieşiră pe bulevard, bătrînul se arătă ceva mai prudent, nedepăşind 60—70 pe oră. Pe bulevardul Magheru trecu de sută. Acum, la volan, era dc nerecunoscut, nu-i păsa de pietoni, de celelalte maşini, de miliţieni, de nimeni şi de

nimic ; zîmbea şi-i venea să chiuie. Conducea cu o precizie şi o siguranţă de speriat. Şi tot timpul vorbea, lăudînd maşina :
„Cîţi pot să-şi permită o maşina ca asta ?
„Bălăuţii s-au înscris la un Fiat 600.
„Jucărie, în loc să te ducă ea, o duci tu...
„Mai încet, se rugă soţia.
„Dragă, să nu mă plictiseşti cu sfaturile".
Cam speriat, el se ţinea cu amîndouă mîinile de bancheta din faţă. „Sfînta familie'1 a cîştigat lozul col mare. Nu reuşea să comenteze evenimentul nici măcar în gînd. De trei zile păstrau bătrînii taina asta. Nimeni de pe strada lor nu ştie. Doar peste vreo oră, două o să afle toţi. O să afle şi mătuşa Mihaelei şi-o s-o apuce damblaua, zgripţuroaica. Pe urmă, şi pe urmă ? ! Dacă maşina asta ar fi a lui, ar face-o cadou Mihaelei. O frînă bruscă îl aruncă în spatele maică-si, maică-sa ţipă, taică-său iz-bucni în rîs : „Măi copii, trebuie să vă-nvăţaţi cu ma-

şina"... De cînd avea taică-său carnet de şofer ? Cîndva, în orice caz, înainte de a se naşte cl, condusese şi încă mult şi bine. în tinereţe. Acum iar se credea tânăr. Maşină ca asta n-are nici profesorul Pamfil. „O să-1 rog pe bătrîn să mă ducă la miliţie cu maşina cînd m-or chema. Şi să m-aştepte... dacă n-o fi prea mult de aşteptat". Trecură de aeroportul Băneasa cu 120 pe oră, şoseaua era aproape liberă. Cînd să cotească din şosea spre Parcul Privighetorilor, îi ajunse un fluierat strident. De după un camion care staţiona se ivi un miliţian politicos, cu carnetul de amenzi în mînă. Bl salută reglementar şi ceru actele. Bătrînul scoase buletinul, carnetul de şofer şi încă nişte hîrtii de la Agenţia Loto-Pronosport.

„Aveţi dreptate, se grăbi el, virasem cu şaizeci pe oră.

„Cu 80, aprecie, sigur, miliţianul.

„Pentru un viraj chiar şi şaizeci e mult...

„Dacă e mult, de ce nu respectaţi regulamentul ?...

„Asta-i prima oară, vă rog să mă iertaţi'1...

De-atîtea ori îi dădu dreptate miliţianului, şi de-atîtea ori îşi ceru iertare, pînă scăpă de amendă. Mulţumind, porni încet şi merse cu. treizeci pe oră, pînă cînd miliţianul dispăru după colţ. Brusc, se dezlănţui, acul de kilo

metraj urcă iar pînă la 120. „Nu trebuie să vă speriaţi, maşina asta arc stabilitate şi-o frînâ grozavă, lămuri bătrînul. Piinzim aici ? !" După cc parcă, iar începu să controleze totul, de la cauciucuri, la motor. Asta dură aproape jumătate de oră. Apoi intrară în grădina restaurantului prea mulţumiţi, prea bine dispuşi, ca să nu atragă atenţia tuturor. Bătrînul avea chef să danseze, păcat că nu era orchestră aici si la prînz. Iar el, tam-nisam, îşi aminti de nefericitul do nea Cristache. „A făcut şi două luni de în-

chisoare, a rămas şi fără femeie"... Oamenii de pe strada lor, care prea se-amestecau în toate, erau de părere că nea Cristache fusese închis pe de pomană. După două luni se constatase că nu-i vinovat. Singurul care i-ar fi putut veni în ajutor, cu dovezi, era bătrînul. Dar cum era să-i vie în ajutor, cînd nea Cristache... ,,Ce-ar fi, se gîndi el, amuzat, să pomenesc acum de nea Cristache ? Ori să închin cu halba de bere pentru nea Cristache". ,,Să fim sănătoşi, spuse taică-său.

„Cînd ne-o fi mai rău, aşa să ne fie... ură maică-sa.

„Tu de ce oşti aşa scorţos ? !

„încă nu mi-am revenit, mărturisi el.

„Din ce să-ţi revii, măi ? rise taică-său.

„încă nu cred că avem maşină.

„Muşcă-ţi limba ! Cum să nu crezi, măi ? Uite cheile, uite actele, de ce numai alţii să aibă ? Aşa ne-am învăţat, şi prost, cum nu se poate mai prost ne-am învăţat, să ne holbăm la ce au alţii, iar noi să n-avem nimic. Ba să-ţi intre-n cap : avem maşină, uite-o colo, ne-aşteaptă, de-aici mergem acasă, iar după-amiază dăm o fugă pînă la Sinaia. „Păi avem timp ? ! vru să ştie maică-sa. „într-un ceas şi trei sferturi sîntem la Sinaia. Dacă n-ar fi în rodaj, nu mi-ar trebui mai mult de un ceas şi-un sfert. în două săptămîni o rodez şi plecăm în Moldova, pe la mănăstiri, să-nveţi istorie, măi ! Cum a fost la Institut ? „Mi-au dat de lucru ceva foarte greu. „înseamnă că sînt oameni serioşi", aprecie bătrînul. Pe la trei şi-un sfert, tocmai cînd se-ntorceau oamenii de la lucru, intrară cu maşina pe strada lor. Cu o sută pe oră. în faţa casei lor aştepta un ofiţer de miliţie tînăr si cam stînjenit. Gînd bătrînul coborî din maşină, atră-

gînd asupra-i zeci de priviri mirate, ofiţerul duse palma la chipiu :
„Dumneavoastră sînteţi Yasile Mihăescu ?
„Eu... Am oprit reglementar.
„Nu vă reproşez nimic. Altceva doream...
„Am actele aici, de la Loto...
„V-aş propune să discutăm înăuntru".
Bătrînul se uită la nevastă şi la copil, Intrebîndu-i din priviri : „Aţi făcut voi ceva, ştiţi voi ceva ?",.. El se uită în altă parte ; de-ar fi Mihaela pe stradă, s-o vadă acum, poate pentru ultima oară... Prezenţa ofiţerului de miliţie il tulbura mai mult decît bănuise, acum se credea fără nici o scăpare şi se gîndi să fugă. Maică-sa îl apucă de mînă : „Tu n-ai nici un amestec !" îi şopti ca cu Lacrimi in ochi. Şi-n mintea ei totul, tot ce cîştigascră în ultimele zile, o maşină şi puţină bună-nţelegere, totul se năruise.
Urcînd scările, bătrînul întreba mereu : ..Oare ce-am făcut, domnule ?" Tăcerea tînărului ofiţer il scotea din sărite. Poate că era ceva în legătură cu Cristache? Cînd intrară în apartament, ofiţerul scoase un mandat de aducere pentru Vasile Mihăescu şi Grigore Mihăescu, precizînd că e vorba numai de Grigore, dar, întrucît împricinatul este minor, tatăl trebuie să-1 însoţească. Să nu se sperie, e un mandat de aducere, nu de arestare. Cineva a depus o plîngere şi chestiunea se cere lămurită.
„Vreau să ştiu ce învinuire i se aduce fiului meu, strigă tatăl.
„Destul de rău că nu v-a spus dînsul.
„în casa asta nimeni nu-mi spune nimic. Du-te dumneata, e fiul dumitale ! îi strigă soţiei, nu mă amestecaţi în poveştile voastre, nu mă duc niciunde, eu sînt maistru la o uzină şi colaborator la un Institut, plec dimineaţa şi mă-

ntorc seara, şi de-o vreme încoace nu mai ştiu ce se petrece în casa mea !"
Bătrînul intră în dormitor şi încuie uşa. El se agăţă de braţul maică-si. Maică-sa plîngea. Destul de jenat, ofiţerul de miliţie spuse că sînt aşteptaţi la secţie, ar fi timpul să plece. Maică-sa avu o rugăminte : să iasă ofiţerul şi să meargă singur la secţie, că vin şi ei, n-ar vrea să-i vadă oamenii de pe stradă însoţiţi, ca nişte hoţi de buzunare...
12.1
Ofiţerul zise că arc încredere .şi ieşi. Maică-sa bătu uşor în uşa dormitorului :
„Vasile, deschide puţin !
„Pleacă de-aici !
„Deschide, să-ţi spun !
„Spune cui te-o născut pe lumea astă !
„Hai, mamă, că ne-a.şteaptă"...
Dacă bătrînul se speriase atît de rău, măcar el să-şi ţină firea. O sărută pe maică-sa pe amîndoi obrajii : toate trec : el n-are nici un amestec. „Mîine dimineaţă, la nouă, se gîndi. o să fiu la Institut cu problemele rezolvate. Orice-ar li, trebuie să mă gîndesc la mine, să plătesc numai pentru prostiile mele. Chiar de-ar fi să mi se spună că m-am purtat ca un laş. Oare cine ar avea dreptul să-mi spună, şi pentru ce ? Poate că aş fi laş apărîndu-1 pe Măndiţă'"...
Maică-sa îi ceru să îmbrace nişte haine mai rele. „A, da, bătrina se teme că o să mă reţină la miliţie, să nu murdăresc hainele noi pe-acolou. îmbrăcă hainele lui de toate zilele. Cînd coboriră, în faţa casei se adunaseră zeci de curioşi.
,,E maşina dumneavoastră ?
„Da, spusL. maică-sa, azi am cumpărat-o !"1

1 J Bătrînul, în pijama şi în papuci, pîndea ■* ■ de la fereastră. După vreo două ceasuri, cînd văzu că se-întorc la braţ, închise repede fereastra şi se trînti pe pat, vrînd să lase impresia că 1-a prins un somn adînc. în ultimul moment, cînd se auzeau paşi în vestibul, se gîndi că tot mai bine-ar fi să încuie uşa. Aici n-o să mai pătrundă nici soţia (în orice caz, nu asta) şi nici zgîitul. Aşteptă bătăi în uşă. Cei doi întîrziau în bucătărie. („Trebuia să-ncui totul, se gîndi el, să mă-nînce pe banii lor şi să bea apă după sudoarea lor"). Abia după vreun sfert de oră, tocmai cînd îşi făcea planul să iasă din dormitor, să pună mîna pe ceva şi să-i trăsnească, soţia se apropie de uşă, călcînd apăsat: „Vasile, strigă ea, de ce te-ai încuiat ? Deschide, că ne-am întors amîndoi, n-a fost mare lucru". El îşi dorea să se enerveze mai tare, să-1 fulgere un pic nebunia pentru a se putea

răzbuna in lege. Dacă soţia s-ar obrăznici puţin, numai puţin, cum ar stinge-o ca pe-o luminare dacă ar încerca să forţeze uşa, dar soţia îl roagă frumos să deschidă şi-j tot dă zor cu asigurările, că n-a fost nimic grav... „Ba a fost, îi răspunde el, în gind, a fost, numai că nu eşti tu în stare să-ţi dai seama. Cînd un copil de şaisprezece ani este chemat la miliţie, însemnează că maică-sa-i o tîrfă, taică-său un dobitoc, iar copilul un cretin cu coşuri, care murdăreşte cearşafurile, degeaba premii". Ţinîndu-şi pantalonii pijamalei cu mîna, făcînd pc-abia trezitul din somn, se duse să deschidă :

„Ce doreşti, cucoană ?

„Yasile, zău, vorbeşte şi tu ca oamenii !

„Poftim ? făcu el, ducînd o palmă la ureche.

„Nu a fost nimic serios, Grig nu-i amestecat...

„înţelege odată pentru totdeauna, spuse el, că afacerea asta nu mă interesează în nici un fel, nu mai sînteţi ai mei şi n-am chef să mai răspund pentru voi, nu vreau să ştiu nici cum a fost, nici cum o să fie, aici sînteţi nişte chiriaşi pîn-o să vă găsesc un pod, undeva, că altceva nu meritaţi. Din clipa asta să-mi staţi amîndoi în camera dumnealui, acolo să vă primiţi amanţii .şi tîrfele...
„Aşa vorbeşti tu în faţa copilului ?
,.Acuma întreb eu, nu voi, gura ! în bucătărie n-aveţi voie să mai intraţi, nici în baie, iar prin hol să-mi treceţi în vîrful picioarelor. Limpede ?!
„Dacă iar vrei scandal, atunci asta-i casa mea ! izbucni soţia, îmbrîncindu-1, vrînd să pătrundă în dormitor. Şi casa-i a mea şi a copilului, maşina-i a mea, tu du-te la Angela, că te-aşteaptă de optsprezece ani !
„Te sting !
„Taci, mă, că eşti bătrîn şi urît, nu ţi-o ruşine ? Grig, du-te de-aici, du-te pe stradă, să-i spun dumnealui cum mi-a mîncat zilele"...
Aici era iadul pe pămînt. După cîteva zile cu zîmbete, cu tot felul de atenţii şi duioşii, bătrînii parcă explodau de cît venin adunaseră. Iar se-auzeau bătăi în pereţi şi glasurile vecinilor, iar se adunau curioşii în faţa casei. Ieşi în strac ă, nu la îndemnul maică-si, ca să nu audă vorbe urîte (c doamne, părinţii grijulii, care după ce s-au înjurat, şi s-au scuipat, şi s-au trîntit, îşi aduc aminte
12G
de copii să n-audă, să nu vadă copiii, să nu-nveţe...), ci din scîrbă ieşi, cu gîndul să nu se mai întoarcă niciodată aici : intră ucenic, se angajează măturător, hamal la Gara de Nord, orice, ori se înhăitează cu alţii mai în vîrsta, mai pricepuţi în rele, şi-o să doarmă prin parcuri, şi-o să dea

lovituri, iar cînd o s-ajungă la miliţie măcar o să aibă ce să recunoască ; şi n-o să mai fie maică-sa de fată să plîngă, să-şi smulgă părul, să se facă de rîs.
N-avea să uite niciodată vizita la miliţie. încă de la poartă maică-sa izbucnise in plîns şi se jurase că băiatul ei n-a făcut nimic rău, e premiant pe şcoală, au-scris şi ziarele despre el, iar academicianul Pamfil i-a adus elogii, în timpul discuţiei cu un căpitan politicos şi binevoitor, care nu voia altceva decît să afle adevărul, maică-sa amenințase cu ziarele, cu academicianul Pamfil, apoi, obosind, isprăvindu-şi argumentele şi amenințările şi văicărelile, leşinase, încît trebuise să vie un medic s-o aducă în simţiri. Abia după ce leşinase ea şi-o scoseseră din birou, căpitanul de miliţie i se adresase lui, ca între bărbaţi, rugîndu-1 să spună tot, fără ocolişuri şi mai ales fără teamă, cinstit, cum a fost.
Căpitanul era un bărbat cu puţin trecut de patruzeci de ani, destul de înalt .şi împlinit, greoi în mişcări, cam moleşit de căldură, dînd, însă, de înţeles că la nevoie ar putea fi şi foarte aprig .şi fără milă. Acum vorbea cu un băietandru despre care aflase şi lucruri bune de la profesorii lui, de la liceu, şi chiar de la profesorul Pamfil ; era convins că pînă la urmă băieţandrul ăsta o să-şi vie în fire, criză de adolescent, vine şi trece ; dar ceva grav, săvîrşit de el, n-avea ce să-i reproşeze, doar că tăinuise întîmplarea.
Iar el, jenat de amabilitatea căpitanului, se răsucea pe scaun. ,,Nu sînt chiar atît de speriat, cum vă închipuiţi, şi chiar de-aş fi, aicea sintem la miliţie, eu am greşit, dumneavoastră mă anchetaţi... Da, ştiu, vîrsta mă arată un zgîit de şaisprezece ani, totuşi înţeleg multe, ca un om mare, sau mi se pare mie că înţeleg, e şi asta ceva... Cînd

aveaţi vîrsta mea, continua să i se adreseze căpitanului în gînd, nu vi se părea tot aşa că înţelegeţi tot, poate chiar mai bine, mai exact decît cei mari ?
160
Maică-mea... vă rog s-o iertaţi, are şi ea necazurile ei, nu insist, maică-mea nu mai înţelege nimic... Ar fi timpul să vă hotărîţi, să-mi puneţi întrebări, ca să vă spun tot. Dacă nu vă spun eu, o să aflaţi de la alţii. Aveţi dreptate, nimic nu poate fi ascuns. Nici măcar un stilou, pe care vrei să-1 vinzi a doua zi. Am impresia că taică-meu ştie de stilou"...
Pe urmă, după ce i se puseră întrebările, răspunse decent, precis, repetînd mereu că s-a purtai ca un laş. dacă ar fi fost ceva mai în putere, cu un pumn mai greu, l-ar fi oprit pe Mândiţă, asta trebuia să facă el, să-1 oprească, cri cu forţa, cu un pumn la plex, ori cu vorba, cui nu i sentîmplă să aibă momente de rătăcire ? Alăndiţa trecuse atunci printr-un asemenea moment, şi-i păcat de el să piardă vremea pe la şcoala de corecţie în loc să înveţe o meserie. Mândiţă, nebunul de azi, dezlănţuitul, o să fie, într-o bună zi, un excelent mecanic, de ce să-1 abatem din drum pentru o fetişcană care nici nu ştie pe ce lume trăieşte ? Mîine-poimîine fata asta o să se-n-hăiteze cu alţii, de plăcere, şi-o să le povestească ălora cum a trimis un coate-goale, un tuns-chilug la şcoala de corecţie.
îl apărase pe Mândiţă cu înverşunare, aproape că era gata să ia toată vina asupra lui. Poale din pricina asta căpitanul de miliţie îl întrebase, şi insistase cu întrebarea dacă nu cumva se teme de Mândiţă ; dacă se teme, dacă a fost ameninţat, s-o spună deschis, pînă cînd nu e prea tîrziu. Iar el se jurase, înverşunat, că Mândiţă e un băiat bun şi inimos, care nu ameninţă pe nimeni, e chiar de mirare că atunci, la Snagov, s-a purtat atît de îngrozitor.

în drum spre casă îl zărise pe Mândiţă în faţa unui chioşc cu răcoritoare : golea o sticlă de suc, alergînd cu privirile în toate părţile. Cît ţine vara, Mândiţă trăieşte mai mult cu suc, cîte cincisprezece sticle de suc pe zi. O să-i fie greu la casa de corecţie, acolo nu se dă suc.

Pînă acasă, maică-sa îl întrebase de-o sută de ori dacă totul e în ordine ; dacă a simţit primejdie în glasul căpitanului ; dacă i s-a dat de înţeles, cumva, că o să fie chemat din nou şi pentru ce anume ? — să depună mărturie sau să mai dea explicaţii ! Ori... „Ar fi groaznic,

m-aş omorî, şi-aşa o să plătesc prostiile tale cu vîrf şi-ndesat !" O ţinea pe maică-sa de braţ şi-o îmbuna şi-i dădea toate asigurările, de teamă să nu leşine iar pe stradă. Abia cînd intrară pe strada lor, maică-sa mai prinse culoare în obraji şi-ncercă un zîmbet de femeie mulţumită de odraslă, şi de cum îi merg toate, cle-a mai mare dragul. Cu eforturi, izbutise să-.şi menţină zîmbetul pînă acasă. Pînă cînd intrase în vestibul : atunci îşi făcuse repede cruce, doamne, fă să ne vină un gînd ca lumea ! Apoi tot ea îi strigase să plece de-acasă : „Du-te, du-te" ! Să nu vadă, să n-audă.

La capătul străzii era o tarabă cu pepeni galbeni. Vânzătorul, prea puţin solicitat la ora aceasta şi bătut în cap de soare, adormise pc un scăunel în dosul tarabei, cu o greutate de cîntar în mină. Cum îi era foame, şi-ar fi vrut să mănînce un pepene, dădu tîrcoale tarabei, tuşi, bătu din picior, pînă cînd vînzătorul, crezînd, pcate, că l-au călcat hoţii, sări ca ars, vrînd să arunce cu greutatea de cîntar. Atunci el se apropie cu banii în mină, cerînd un pepene mai arătos şi mai copt. Amabil şi mulţumit că are un cumpărător, vînzătorul tot alese pînă cînd nimeri un

pepene pe cinste, pe care îl tăie în felii cu un cuţit de măcelar. El se aşează jos, pe bordura trotuarului, .şi înfulecă feliile una după alta, cu o grabă ele om hăituit. Mai ceru un pepene şi tot aşa îl mîncă repede şi privind în toate părţile. O dată i se păru că-1 zăreşte pe Măndiţă în dosul unei maşini care staţiona la vreo douăzeci de metri. Măndiţă dă tîrcoale, o fi vrînd să se răzbune, degeaba s-ar jura el, cu mîna pe inimă, că acolo, la miliţie, cît i-a stat în puteri i-a luat apărarea. Să se-ntoarcă acasă îi era silă, ajunge, toate au o limită, acasă-i numai otravă, a pătruns otrava în pereţi, în mobile, în haine, nu poţi să respiri decît otravă ; iar să se depărteze de tarabă îi era teamă, aici are pe cineva care, la nevoie, o să-i vină în ajutor, îl are pe vînzătorul ăsta cumsecade şi roşcovan, care se tot luptă cu somnul. Ar fi vrut să fie la ştrand cu alţii, cu mulţi băieţi de vîrstă lui, slabi, zgî-iţi şi gălăgioşi, abia scăpaţi de şcoală, bălăcindu-se în voie în apă fără nici o grijă, fără nici o umbră de mîh-nife pe faţă, senini şi gălăgioşi şi bătăioşi, cum le stă

9 — Nu trageţi în caii de lemn

12Q

bine băieţilor de şaisprezece ani... Peste cîteva zile o să-

1_

trimită şcoala într-o tabără, undeva, la munte ori la mare. De-ar putea să uite ; să plece la drum ca un nou-năs-cut, să se piardă în veselia şi-n gălăgia celorlalţi, să joace fotbal, să povestească vrute şi nevrute, numai în-tîmplări hazlii, să doarmă fără vise. ,.Ce faci, Mihăescule, pe-aici ?

,,Nimic, tovarăşe profesor, nimic ! spuse el speriat, ca şi cînd ar fi fost bănuit de ceva rău.

Se ridică în picioare şi se-nclină. Cînd profesorul îi întinse mîna, el se scuză, ruşinat, că are mîna lipicioasă şi arătă

cojile de pepeni. Apoi se uhă in lungul străzii. Dac-ar lua-o la fugă ? Sub privirea mirată a profesorului de geografie se simţea ridicol, dezgolit, pătruns în cele mai intime simţiri...

„Locuiesc pe strada asta, acolo unde se vede maşina, explică el. privind spre maşină. Şi... am mîncat doi pe-peni...

„Felicitări pentru concurs. „Mulţumesc... m-am străduit. „De ce nu te duci la ştrand ?"

El ridică din umeri ; şi-abia după ce profesorul, nedumerit, poate regretînd că şi-a intimidat elevul fără voie, se depărta călcînd apăsat, îi trecu prin minte că ar fi trebuit să-i spună tot, şi de ce îi vine să plîngă, să-şi ia cîmpii... îl urmări pe profesor cu o privire de om definitiv părăsit. Acum cine i-ar mai putea veni în ajutor ? ! Abia pe urmă se-ntrebă ce-o fi căutînd profesorul de geografie pe strada lor, nu-1 mai văzuse pe-aici, el locuia în centru, cu părinţii, avea o casă bună, cu o groază de cărţi, de hărţi, îi făcuse o vizită acasă, împreună cu alţi colegi. Cînd profesorul se opri în faţa casei unde locuia Mihaela înţelese tot, într-o clipă, şi se lăsă, înnegurat, pe bordura trotuarului. „Ar fi trebuit să-mi spui, ca unui prieten, nu să mă tot întrebi de profesorul meu de geografie, să asculţi, să taci, nu, nu aşa, unui prieten îi spui tot, cum ţi-am spus eu, şi nu m-ai crezut... O să te ia de nevastă, ştiu, e serios şi cumsecade, o să vă-mpăcaţi, ştiu, şi o să-1 rogi să mă protejeze la geografie, deşi nu-i nevoie, o să-nvăţ, da, da1"...

O văzu pe maică-sa tocmai cînd deschidea portiera maşinii. Dar bătrînul, niciunde ; ferestrele apartamentului

lor, închise, linişte ; poate că-1 încuiase pe bătrîn în casă, ori îi dăduse cu ceva în cap, altfel era ceva inexplicabil... Maică-sa urcă la volan şi învîrti cheia de contact. Motorul porni greu, se-necă, se opri. El continuă să rămînă jos, pe bordură, convins că intervenţia lui n-ar folosi la nimic, maică-sa era prea agitată şi prea hotărîtă ; 1-a închis pe bătrîn în casă şi vrea să fugă cu maşina, doar e maşina ei, C.E.C.-ul ei a fost cel norocos. El nu mai era decît un spectator neputincios, legat de scaun şi scîrbit de spectacolul la care asista. Maşina înainta eîţiva metri în linie dreaptă, apoi viră, primejdios, cînd spre dreapta, cînd spre stingă. Vînzătorul de pepeni, speriat, se lipi de gard, cu ochii la tarabă, aşteptîndu-se s-o vadă izbită în plin. El nu se mişcă de pe bordură, nu că n-ar fi vrut să se mişte, ci fiindcă nu putea, nu-1 ajutau puterile să se ridice. In zig-zag, maşina ajunse la capătul străzii şi se angaja în curbă în viteză. Scăpat cu tarabă cu tot, venindu-şi în fire, vînzătorul de pepeni începu să-njure, dar fără patimă şi fără fantezie. „Voi îmi spuneţi că trebuie să vă înţeleg si să vă iert, se gîndi el, fiindcă voi aveţi necazuri de oameni mari, dar cît m-aş strădui, ce-ar fi de înţeles şi de iertat ?! Voi nu m-aţi dorit şi n-aveţi nevoie de mine ştiu, mă duceţi de azi pe mîine, ca pe o povară, iar cînd vi se face lehamite, mă aruncaţi pe marginea trotuarului"... De la tanti Angela, care se-mprietenea cu oamenii doar pentru a afla tot ce se poate afla despre viaţa lor, ştia că venirea lui pe lume stîrnise înjurături şi văicăreli şi nimic altceva, nici o înseninare, nici un gînd frumos. Taică-său înjurase fiindcă se vedea nevoit să ia de soţie o fată de serviciu (drăguţă şi deşteaptă, e adevărat, dar toate calităţile astea, degeaba, tot n-o ajutau să iasă din condiţia ei socială). Maică-sa, bănuind ce-o aşteaptă, cite reproşuri şi

scene îngrozitoare de-a lungul unei căsnicii, se ruga să-i moară copilul, s-o scape Dumnezeu de pedeapsă, fără copil nu s-ar fi măritat cu un om pentru care n-avea nici dragoste, nici respect. Tanti Angela îi povestise tot, cu lux de amănunte, încereînd să reconstituie cît mai exact scenele şi întîmplările de-atunci (deşi nu participase la ele) şi să imite vocea şi gesturile celor doi soţi fără voie. Din pricina căsniciei, cu multele ei complicaţii, taică-său trebuise (sau aşa pretinsese el în faţa tantei

Angela) să renunţe la studiile universitare pe care, oricum, le începuse cu întîrziere, la douăzeci şi patru de ani. şi să se angajeze muncilor într-o fabrică de mezeluri, de unde, după cîţiva ani, se transferase la „Metalurgica", unde ajunsese maistru. In primii doi ani de căsnicie, taică-său îşi obligase tînăra soţie să pună mina pe carte, să înveţe, să ştie şi ea pe ce lume trăieşte, ca s-o poată scoate in lume. „M-ai distrus !" îi repeta el zi ele zi, dar din ce în ce mai fără furie, tot mai blazat. îi spunea : „M-ai distrus !" cum ai spune : „Bună ziua"... După o astfel de păţanie, pe care o socotise năprasnică. în stare să-i schimbe cursul vieţii, bătrînul devenise prudent, prost sfătuitor şi fără nici un haz. Tanti Angela, avînd plăcerea diabolică de a transmite oamenilor tot ce aflase despre ei şi despre moşii şi strămoşii lor. îl silise să asculte povestea pînă la capăt. El ascultase cu fruntea îmbrobonată de sudoare, mic, neputincios, nedorit pe lume. spu-nîndu-şi şi repetîndu-şi că nu poate fi adevărat. Şi multe zile la rînd se rugase să nu viseze întîmplările de atunci, să le uite, şi chiar izbutise într-o vreme să le uite, iar dacă, totuşi, îi veneau în minte, cînd nici nu se aştepta, le

alunga năprasnic, în nici un fel nu voia să ie comenteze şi să le dea de capăt. Acum, aruncat pe bordura trotuarului, nu reuşea să le mai ţină piept, toate ieşeau aşa cum îi prorocise tanti Angela : Intr-o zi, o să te lase pe drumuri, o să te uite pe undeva şi o să-şi vadă fiecare de-ale lui, prea se urăsc, tu nu vezi că s-ar ucide cu privirile ?... Se întrebă ce să mai caute el pe strada asta unde nu mai are nici casă, nici prieteni ? O vreme, pe strada asta o să mai treacă, din cînd în cînd, profesorul, lui ele geografie. Pînă cînd o s-o ia pe Mihaela şi-o s-c. ducă în casa lui din centru.

-l c „Nimicurile, spuse Teofil, legănîndu-se în •*■ . şezlong. De cîte ori simţi că te copleşesc nimicurile, alergi să mă vezi. Dă-mi-le mie, ţi le cumpăr, cinci iei bucata, azi mi-a apărut prima schiţă, peste cîteva zile primesc onorariul, am cu ce plăti. Nimicurile ! Azi

13A

toată ziua m-am bălăcit în apă, era şi Luminiţa la ştrand singură, m-a văzut, n-a vrut să stea de vorbă cu mine. Ni-mic urile !

„Nu există nimicuri !

„Grig, tu eşti ameţit !

„A fugit mama de-acasă, cu maşina, şi nu ştiu unde, şi nu ştia să conducă. Mama îl bănuieşte pe tata cu tanti Angela : tata o bănuieşte pe mama cu nea Cristache. Ni-micurile! Nu există nimicuri, fiindcă nu vreau eu să existe. Există doar un bunic cumsecade, la care-o să mă duc şi-o să stau la el, să prind puteri... Ai tăi se ceartă ?

..Ai mei ? Ţii neapărat să afli ?

„Altfel nu tc-ntrebam.

..Nimicurile ! spuse Teofil, obsedat. Azi m-am întîlnit la ştrand cu Venera. Are Venera asta nişte vise de-a dreptul

imposibile ! Noapte de noapte cade din copaci, de pe acoperişuri dc case, clin turle ele biserici. îţi dai seama ce chestie îngrozitoare ? Şi strănută mereu, si la soare si ia umbră. Se zguduie toată cînd strănută. Din pricina strănutului, fata asta nu mai poate ieşi din casă, rîd oamenii de ea. azi i-a venit strănutul tocmai cînd înota la mijlocul bazinului, de era să se-nece.

..Nimicurile, nu există nimicuri. Te-am întrebat dacă ai tăi se ceartă măcar din cînd în cînd. E foarte important să ştiu. Dacă s-ar certa zi de zi, n-ai mai citi romane ele aventuri, nici de scris n-ai mai scrie şi nu te-ai mai bălăci o zi întreagă în apă şi nici nu te-ar mai interesa ce visează Venei a. Dacă taică-tău ar bănui-o pe maică-ta pe degeaba, pur şi simplu pe degeaba.

„Nu-ţi permit ! strigă Teofil.

Sevasta se apropie repede :

,,Ce nu-i permiţi ?

..Teo, zi-i să-şi vadă de bulion !

,,De dulceaţa de cireşe, îl corectă Sevasta.

„Nu-i permit, explică Teofil, să afirme despre schiţa mea că este cea mai proastă din cîte-au apărut vreodată. Este o schiţă promiţătoare, anunţînd un scriitor ele talent ! şi Teofil izbucni în rîs, fapt care-i atrase mînia soră-si şi două după ceafă. Nu-i permit lui Grig, continuă el, să dea vina pe alţii.

„Care alţii ? iscodi Sevasta.

„Teo, zi-i să-mi aducă un pahar cu apă.

„Adu-i lui Grig un pahar cu apă !

„Care alţii ? întrebă el, îndată ce Sevasta se depărta.

„Nimicurile ! spuse Teofil. Ai mei se ceartă, eu nu pot să mai citesc cărţi de aventuri ; ai mei se bănuiesc, eu nu

mai sînt în stare să învăţ ; ai mei, ai mei. ai mei... eu mă dau cu capul de pereţi. In seara asta mergem în parc. la căluşei. Vine şi Venera cu frate-său. Şi-o să galopăm pînă la miezul nopţii. E un spectacol extraordinar !*' se entuziasma Teofil.

Sevasta îi aduse un pahar cu apă de la gheaţă .şi o farfurioară cu dulceaţă. El îi zise lui Teofil să-i zică Sevastei că dulceaţă n-a cerut, totuşi o s-o mănînce. Conversa cu Sevasta numai prin Teofil. Capriciu, alintare. Ştia că Sevasta îl simpatizează. Şi-ar fi dorit o soră ca ca. „Teo a avut o zi grozavă, se gîndi. O zi ca la şaisprezece ani. I-a apărut prima schiţă ■— evident, aventuri... S-a bălăcit în apă. A conversat cu Venera despre visele ei, sărmana Venera, cum mai cade ea din copaci, noapte de noapte ! Acum o aşteaptă să meargă în parc, la căluşei. Diii, diii, căluţii de lemn ! Pe un cal adevărat n-o să încalece în viaţa lui". Teofil continua să se legene în şezlong, cu gîndul aiurea. „Cu gîndul la Venera !" hotărî el. Şi Teofil i se păru cel mai neîndemînatic şi mai caraghios dintre îndrăgostiţi. „Dacă bălrînii mei ar fi ceva mai înţelepţi, mai puţin bănuitori... Dacă am avea şi noi o grădiniţă în faţa casei... Dacă mi-ar veni prieteni în vizită... Dacă as avea o soră ca Sevasta... Ce-ar fi dacă, dacă ?"... Sevasta aduse ac şi aţă şi se apucă să-i coasă un nasture la cămaşă.

„Ai aflat de Brînzescu ? (Brînzescu era profesorul lor de latină.) S-a transferat la alt liceu. După treizeci de ani s-a gîndit şi el să mai schimbe mediul. Păcat, conchise Teofil.

„Păcat, dacă vrei tu !... Vestea îl tulbură, neaşteptat. Ii mulţumi Sevastei pentru nasture şi alergă la poartă. Mai trec mîine pe-aici !" strigă.

Observînd că Teofil e hotărît să-1 ajungă, o rupse la fugă. N-avea chef să mai dea explicaţii. Nici s-asculte sfaturi de la călăreţii cailor de lemn.

13-1

Cîteva zile, pînă la plecarea în tabără, o să mai stea pe la profesorul Pamfil, ori pe la Institut, nu are nevoie de altceva decît de un colţişor pentru noapte, unde să se ghemuiască, şi de eîţiva lei pe zi (la o adică, ar putea să-i •ceară profesorului de geografie, care în ultima vreme, bănuind, probabil, ori ştiind sigur de la Mihaela că ceva nu e în ordine în viaţa lui, 1-a întrebat de zeci de ori dacă are nevoie de ceva, de cărţi, de bani, de bilete de teatru...). Se despărţise de strada lui fără strîngere de inimă, ştiind că mai sînt atîtea alte străzi care îl aşteaptă. Acum voia să ajungă în centru, să se piardă prin mulţimea care inundă trotuarele, şi-abia după cîteva ceasuri de plimbare, de hoinăreală, cînd s-o întuneca bine să hotărască încotro s-o apuce. Troleibuzele veneau încărcate cu băieţi şi fete care îşi petrecuseră ziua la ştrand. Bronzaţi, de-o veselie neroadă, vorbeau toţi odată, se înghesuiau, toată lumea era a lor, venise vacanţa. Cei cu note proaste, corigenţii, repetenţii se amestecau cu ceilalţi, cu merituoşii, la ştrand .şi la joacă nu se mai făceau deosebiri, ierarhizări, petreceau toţi. Renunţă la troleibuz, tot nu se grăbea, şi merse cîteva staţii pe jos. Intr-o piaţetă fără flori şi fără bănci şi puţin circulată eîţiva băieţi, doi cam de vîrsta lui. alţi patru mai mici, prichindei, jucau fotbal cu o minge cîrpită şi cam dezumflată. El se opri, aşteptînd o invitaţie, care nu întîrzie : ,,Dă şi tu, dacă ai picioare de strîmbaf"... După două şuturi îi venea să urle de durere, dar nu se lăsă, lovi mingea în continuare tot mai înverşunat, înscriind gol

după gol într-o poartă mai mult imaginară. Cîşligind stima celorlalţi jucători, fu ales căpitanul echipei, aplaudat şi bătut pe umăr. Cînd simţi că nu-1 mai tin picioarele, ceru voie să facă pe portarul ; şi-n chip de portar avu succes, pînă cînd, într-o învălmăşeală, cu roţi peste el, se alese cu genunchii zdreliţi. îşi spuse că-i destul pentru ziua de azi şi se aşează pe o piatră să-şi bandajeze genunchii cu fîşii de batiste ; toţi îi ofereau batistele, în semn de prietenie. Atunci se auzi strigat. Recunoscînd vocea, se gîndi imediat la primejdie, ar fi fost mai nimerii s-o ia la fugă. Cristina veni şi îşi făcu loc lingă el pe piatră.
...Grig, te credeam plecat din Bucureşti ! ..Unde să plec ? ridică el din umeri.

„în excursie, în tabără, eu plec mîine la mare.
„Trebuie să mai aştept cîteva zile.
„De ce nu mi-ai luat apărarea atunci ?
„Poate din laşitate... poate din convingerea că...
„Să te fi ridicat în picioare şi să le fi spus aşa : «Fata asta e cam fîşneaţă, da, da, fîşneaţă, nu ni-aş fi supărat, es. le şlie pe-ale ei, încă n-a dat de dracu, spuneţi-i voi să-şi bage minţile în cap, dar n-o plesniţi, nu strigaţi la ea, încă mai are timp să înveţe, să afle.» Să te fi ridicat, să mă aperi, să-i faci să înţeleagă, să le fi spus ceva, orice... Nu să stai de lemn... să nu te uiţi nici la mine, nici la ei. Atunci, informă Cristina, cu mîhnire, în glas. alunei te-am blestemat... şi i-am telefonat Luminiţei şi i le-am făcut de două parale, şi i-am telefonat lui Mărdiţă şi l-am rugat, din suflet l-am rugat să te stingă in bătaie. Te-a bătut ?
„Nu, deocamdată, nu.
„V-aţi văzut, de-atunci ?
„Da, întîmplător.

„Şi asta e ultima ta ocupaţie, să joci fotbal ? ..Dacă n-am alte treburi ?
„Iar s-au certat ai tăi, spuse Cristina, silindu-1 s-o privească în ochi.
,,De unde ştii tu... şi ce te priveşte ?
„Lasă, măi, că-i îngrozitor, dacă ai mei s-ar certa, cred că aş înnebuni, aş sări de la etaj, cum poţi tu să stai în casă cu nişte oameni care toată ziua se pîndesc şi se otrăvesc, fie ei chiar părinţii tăi ? ! Tata o singură dată a vrut s-o plesnească pe mama de faţă cu mine, se enervase din nu mai ştiu ce pricină, dar cînd am sărit la el şi i-am zis să-i fie ruşine, a înmărmurit, zău, şi de-atunci am avut linişte. Ai unde să dormi în noaptea asta ?
„Am, spuse el, o să dorm acasă la mine.
„Zău, te credeam altfel, mai spuse ea, ridieîndu-se. Mai puţin tîndală, mai hotărît şi mai prieten, tu nu eşti prieten cu nimeni, numai te prefaci că eşti, altfel te crezi mai isteţ, mai bun, mai de viitor decît noi toţi... Mândiţă-i c brulă. Luminiţa-i o proastă, eu, o fişneaţă, numai tu...
„Eu nu sînt nimic, absolut nimic.

„Hai, sus ! şi-1 apucă de rnîirii, şi spune-mi odată ce ţi s-a întâmplat, ce mare lucru a putut să ţi se-ntîmple ? ! S-au certat ai tăi, s-au bătut, te-au dat afară din casă, ori ai plecat tu, n-ai unde să dormi, n-ai bani ?...
„De unde ştii ?
„Ştiu... zîmbi Cristina. De unde ştiu, n-are importanţă. „N-o să mă mai întorc acasă, informă el. „Şi cine o să aibă grijă de tine ?
„S-o găsi cineva, iar la nevoie intru la un liceu tehnic, intern, ori la o şcoală de calificare şi tot o scot la capăt nu

mă las, n-o să mă las niciodată, acuma ştiu precis că n-o să mă las, alţii au crescut şi mai greu decît mine...
„Grig, eşti o comoară ! se entuziasma Cristina, vino să stai la noi, o să dormi cu frate-meu, iar mîine dimineaţr. plecăm toţi la mare, avem două corturi, stăm trei săptămîni, cu banii să nu-ţi faci nici o problemă, şi-o să fie grozav, pe cuvîntul meu ! Ei, zău că eşti imposibil ! se revoltă ea, observînd că e hotărît s-o refuze, dacă nu m-asculţi, nici să nu mai aud de tine.
„Nu pot să te-ascult şi nu-ntreba de ce.
„De ce, Grig, de ce ? insistă ea, obraznic.
„Azi m-au chemat la miliţie şi-o să iriă mai cheme.
„Zău ? ! Nu ştiam nimic, şi-o să-1 închidă pe Mândiţă ?
„Nu, nu-mi dau seama...
„în ce chestie complicată v-aţi băgat şi voi, Grig : şi ea deschise poşeta, uite nişte bani, şi rnîine dimineaţa, între opt şi nouă să-mi dai un telefon, vreau să vorbesc în seara asta cu cineva, şi mîine dimineaţă te informei exact... Dar cu tine, îşi aminti ea, cu tine ce au ? Zău că-i absurd, tocmai tu să fii amestecat într-o poveste ca asta, nu ţi se pare absurd ? Tu şi femeile, tu şi. vicierile, zău... Hai, vino la noi !
„Ţi-am spus o dată clar...
„Te plictisesc ? întrebă Cristina.
„Nu poţi să m-ajuţi în nici un fel. Pentru banii ăştia îţi mulţumesc, o să ţi—î restitui, cîndva. Şi te rog, foarte mult te rog, nu mai vorbi cu nimeni, nu mai cere informaţii, du-te Îs mare, distrează-ie, vezi-ţi de-ale tale, o să ne vedem cînd te-ntorci.
„Peste trei săptămîni.

„O să-ţi telefonez".
îşi aminti că în seara asta se transmite la televizor, în direct, de la Praga, finala campionatului mondial de volei ; doamne, ce n-ar fi dat să stea acasă, în fotoliu, şi să se uite la televizor şi să aibă cu cine comenta fiecare fază mai palpitantă ! Toţi care trec pe lîngă el, grăbiţi, se duc acasă să deschidă televizoarele, ei nu s-au certat, nu şi-au alungat copiii şi nici nu-şi pot închipui că alţii se ceartă. Pe toţi îi vedea senini şi împăcaţi, şi-i plăcea graba lor, cum mergeau pe trotuare, cum urcau şi coborau clin troleibuze. „Iar după meci, se gîndi el, să m-aşcz la masa de lucru, la masa mea, şi în linişte, de nimeni tulburat, să m-aplec asupra cărţilor ceasuri la rînd, să mă mir de cîte pricep şi de cîte nu, da, acuma ştiu ce-ar trebui să fac". Brusc, se nelinişti : Maică-sa unde-o fi, unde-o fi ajuns, s-a dus la nea Cristache, s-a întors la bătrîn pocăită, ce-rînd îndurare, maică-sa unde poate fi ? Şi un gînd îngrozitor îşi făcu loc în mintea lui, maică-sa încă nu ştie să conducă maşina, dacă s-a ciocnit, ori au prins-o fără carnet şi-au dus-o la miliţie ? „Vreau o maşină cît mai sînt înca tînără, să mai umblu şi eu, să mă distrez cit mai sînt încă tînără"... Teribil se temea de bătrîneţe, de uitare, de ziua cînd o să meargă pe stradă şi nimeni n-o să mai întoarcă privirea după ea. Nu se distrase decît pe ascuns, altfel nu-i îngăduie bătrînul, ani la rînd nu ieşise din Bucureşti, la mare n-avea voie fiindcă s-ar fi uitat alţii, bărbaţii, la ea, la munte n-avea voie din alte pricini, bătrînul găsea pricini cu miile. Cînd avea o zi mai bună, îl chema la ea şi—1 strîngea în braţe : „Tu să nu mă uiţi cînd ii fi mare şi te-i însura, şi-i avea casa ta, să nu mă uiţi !" Tanti Angela o tot îndemna să divorţeze cît mai e încă tînără, că dacă are un copil, copilul creşte, învaţă o meserie, se descurcă.

Dacă ar întîlni-o acum pe maică-sa, cu lacrimi în ochi i-ar spune tot ce-a gîndit urît despre ea şi i-ar cere iertare, numai de-ar întîlni-o, unde poate fi ? Numai de ziua ei era înţelegere şi veselie în casă, de ziua ei bătrînul întinerea, cum întinerise acum din pricina maşinii, îi săruta mina şi-i aducea flori şi materiale de rochii, şi-o tot asigura că de-aici încolo va fi altfel. „De ce mi-a spus, cînd ne-ntoarceam de la miliţie, îşi aminti el, să n-o condamn

atît de aspru şi să n-o ţin minte în zilele ei proaste, doar fiecare om are astfel de zile. O să vezi tu cum îi fără mamă, printre străini". Dacă ar fi numai el cu maică-sa, ar fi altceva, ei doi ar trăi în linişte, dacă ar avea o căsuţă undeva, dacă s-ar duce la bunicul, oriunde, numai să aibă linişte.

Ajuns în faţa casei profesorului Pamfil, îşi schimbă gîn-dul, întrebîndu-se cum să prezinte situaţia în care se afla cit mai discret, fără amănunte şi văicăreli. Adăpost de-o noapte, nu cere nimic mai mult, nici mîncare, nici bani, dintre toţi cunoscuţii profesorul Pamfil este singurul care ar fi în stare să priceapă exact situaţia şi să-i dea o mînă de ajutor fără ironii şi comentarii. îi deschise un tînăr vioi şi bătăios, care, pînă să-şi vie în fire, îl şi apucă de umeri : ..Dumneata ?

„Cu tovarăşul academician...

„Lipseşte, dar pentru eminentul Grigore Mihăescu se va-ntoarce curînd. Vezi că te-am recunoscut după poză ? ! şi —1 trase înăuntru, eşti binevenit, şi dacă-mi permiţi, o să te informez că ne culcăm foarte tîrziu, după miezul nopţii, avînd de lucru, fiindcă noi sîntem deştepţii şi harnicii pă-mîntului. Tata scrie, eu citesc, iubitele mele surori, pe care vei avea cinstea să le cunoşti, scriu poezii, pe

cuvântul meu, ziua merg la ştrand, seara scriu poezii, roagă-le să-ţi citească ceva".
El se simţea mic şi pierdut, şi nu mai avea decît o singură dorinţă : să dispară de-aici ; dacă s-ar petrece,o minune cu el, dacă ar putea să dispară, fără ca gazda să prindă de veste, altfel nu-i chip să scape. „Avem musafiri de seamă !" anunţă fiul profesorului, şi îndată se iviră două domnişoare blonde, drăguţe, numai zîmbet.
„Unde te-ai zgîriat aşa ? întrebă cea mai mare.
„Am jucat fotbal pe stradă.
„Bravo, şi eu am jucat tenis.
„Daţi-i ceva demîncare, de băut, ce staţi aşa ? strigă fratele. Ai surori ? Nu, bine că n-ai, dragul meu, surorile se cred foarte isteţe, nu te-ascultă, nu te înţeleg, şi pe deasupra îţi mai bagă şi beţe în roate, îi spun bătrînului tot ce ştiu despre tine. Gata, gata, strigă el, observînd revolta surorilor, am glumit, vrînd să-1 introduc în atmo
10*
175
sferă pe amicul nostru. Două cafele şi-apoi să-mi dispar rv de-aici i Mă cheamă Andrei, i se recomandă el lui Grig, nouăsprezece ani împliniţi, anul doi la electrotehnică. Ia loc".
După atîta vorbărie, care îl cam obosise, Andrei se do* vedi cumsecade şi prietenos, şi-i povesti, făcînd puţin haz de necaz, cum de la terminarea liceului şi pînă azi rimai avut zi liberă, nici duminică, nici vacanţă, toate zilele lui sînt zile de Institut, de laborator, de bibliotecă, doar din cînd in cînd, acasă, mai uită că are de învăţat, uită pentru amici zece minute şi se ia la harţă cu iubitele lui surori, altfel, nimic, nu-şi poate permite nimic, trebuis să-nveţe şi iar să-nveţe dacă vrea să facă ceva, acuma trebuie să-

nveţe mai mult, cît e student, mai tirziu sigur că şi atunci o să-nveţe, dar atunci o să fie ceva mai complicat, orn cu nevastă, cu copii, cu tot felul de răspunderi, în liceu se descurca mai uşor, ba, cîteodată, chiar trăgea chiulul, lipsea de la ore şi se ducea la cinema, în liceu nu-i mare filozofie să recuperezi nişte lecţii, stai două ceasuri şi toceşti, dar acum, acum pur şi simplu n-are curajul să se lase pe tînjeală, ai pierdut o zi, s-a dus, n-o mai prinzi. De-ar mai fi o dată în clasa a noua, a zecea, licean sadea, cu şapca pe-o ureche ! Nu se mai poate, cu ce-a fost nu te mai întîlneşti, abia acum regretă anii de liceu.
Sora mai mare aduse cafelele :
„Poate că Grig vrea să stea cu noi la televizor, spuse ea.
„Te plictisesc ? se sperie Andrei, spune cinstit !
„Trebuie să plec, se scuză el, ridicîndu-se de pe scaun.
„E clar, te-am plictisit, regretă Andrei, am vorbit numai eu, dar să ştii că înainte de venirea ta n-am scos o vorbă, aici am stat, cu hîrţcagele, învăţ pentru anul doi, asta-i vacanţa mea, altfel nu se poate, sau altfel nu pot eu. Dacă vrei să te duci la 'televizor, n-am nimic împotrivă şi te asigur că vei avea două admiratoare drăguţe.
„Mă aşteaptă acasă.
„Dă un telefon şi anunţă că întârzii în casă de oameni cinstiţi, mai spuse Andrei, vrînd să-4 conducă la telefon. De ce nu?... E clar, eşti un mofturos fără pereche,'nici aşa, nici aşa... Soru-mea, dă-i voie să stea aici cu mine,

să-1 mai plictisesc puţin. Dragul meu, am impresia că te-ai bătut cu cineva, astea nu sînt zgîrieturi de la fotbal, mie poţi să-mi spui deschis.
. „Vă arăt genunchii şi coatele, se oferi el, întîi am jucat centru înaintaş, apoi am trecut în poartă şi într-o învăl-

măşeală m-am făcut ţăndări, dar nu mă doare, iar dacă m-aş fi bătut, v-aş spune. M-am bătut eu într-o altă zi. acum o săptămînă, a fost ceva jalnic. „Jalnic pentru cine ? „Pentru mine, zîmbi el, mi-a dat la plex. . „Cu din ăştia să nu te baţi, ăştia-s nişte brute. Eu am învăţat judo pentru orice eventualitate şi mă de-curc uşor, din cîteva mişcări am isprăvit, deşi nu-mi mai place să mă bat, nici să umblu haihui, tot ce faceţi voi, ăştia dintr-a noua, a zecea mi se pare străin, îndepărtat, nu mă mai amuză, deşi, undeva, e un regret. Stop ! A venit tata ! Avem musafiri, avem musafiri care te-aşteaptă, să trăiţi i
„Iar ai luat-o razna, observă profesorul.
„Momentele mele de vacanţă.
„Vă rog să mă iertaţi că vă deranjez, începu Grig.
„Poftim ? ! făcu profesorul Pamfil şi se apucă să răs-foiască, la întîmplare, cărţile de pe masa de lucru a lui Andrei. Era obosit, parcă mîhnit, oricum, lui Grig i se păru că nu mai are nimic din vioiciunea şi buna dispoziţie de acum două zile şi se cam sperie puţin. Abia după ce termină de răsfoit cărţile, profesorul veni la el şi—1 apucă de braţ şi-1 conduse in bibliotecă.
„Nu mă dez-anjezi de loc, spuse el, obosit, ba chiar te aşteptam, bănuiam că o să vii. Andrei, vrei să ne laşi sin-guri ? După ce Andrei se retrase, nedumerit, profesorul continuă : Dumneata ai ajuns la vîrstă cea mai păcătoasă, cînd simţi că explodezi, cînd vrei să iei lumea de coadă şi s-o răstorni şi s-o arunci cît colo. Pînă cînd, din te miri ce, ţi se-nfundă, ori te prinde pedagogul cu ţigara-n gură, ori. dă un miliţian peste tine tocmai oînd săruţi o fată, ori, nu mai ştiu ce, poveşti dintr-astea, care te-ntorc pe dos. Şi-atunci vezi negru, şi-ţi dai cu pumnii-n cap, şi iei hotă-rîri prosteşti, şi uite-aşa, tot aşa, pînă cînd o iei razna, laşi

cartea şi te-apuci de năzdrăvănii. Sînt foarte obosit, se scuză profesorul, nemulţumit de cum îşi dăscălea uce
lii
nicul, lotuşi cred că mă înţelegi, dacă nu stai la masa de lucru pînă simţi că te-apucă nebunia, nu s-alege nimic... sau, în orice caz, se corectă el, iritat, nu ajungi unde ţi-ai pus în gînd. Ştii de ce ţi-am spus astea ? Ştii ? N-ar trebui s-o fac, n-am dreptul s-o fac, şi nici pedagogic nu e. dar sînt foarte, foarte supărat pe dumneata, mi-e teamă şi vreau să te previn. Tatăl dumitale mi-a fost student, un student eminent, m-am ocupat în mod deosebit de el, pînă cînd, într-o zi, mi-a venit cocoşat de tot felul de necazuri şi m-a rugat să-1 iert, că renunţă la studii. Aşa am pierdut un om de ştiinţă. Parcă am avea prea mulţi şi neam putea permite. Necazurile sînt pentru noi, pentru toţi, şi n-aş dori nici măcar duşmanilor mei să scape de ele, am trăi viaţa doar pe jumătate fără necazuri, n-am avea cum să ne încercăm puterile. Şi dacă aşa stau lucrurile, oare de ce trebuie să te laşi copleşit, buimăcit şi să încrucişezi braţele ? ! Nu, asta să n-o faci niciodată, asta-i moarte curată, iartă-mă, nu mă refer la tatăl dumitale, ci aşa, în general, tatăl dumitale e un tehnician foarte bun şi dacă, după tot ce ţi-am spus, o să-1 respecţi mai puţin, să nu mai dai ochi cu mine.
„Nu-1 mai respect din alte pricini.
„Am înţeles exact ? Nu-1 mai respecţi ?
„Da. Exact.
„Mucosule, te rog să pleci imediat !
„Venisem la dumneavoastră, spuse el, în timp ce se îndrepta spre uşă, ca să vă rog să mă găzduiţi noaptea asta, n-am unde dormi, ai mei m-au dat afară din casă, întîi s-au certat îngrozitor din pricina mea, a prostiilor

mele. apoi, nu mai ştiu, mama a fugit, o să dorm în Cişmigiu, e destul de cald, bună seara.
„Aşteaptă o clipă, îl rugă profesorul, apoi o strigă pe fata mai mare : Laura, dă-mi un pahar cu apă şi-o batist? şi-o cravată, repede1'.
El înţelese imediat că profesorul vrea să-1 însoţească pînă acasă şi să discute cu taică-său. Una ca asta nu trebuia să se întîmple pentru nimic în lume, ar "ii intrat în pămînt de ruşine, cum de îşi îngăduise să vorbească atît de urît despre taică-său şi despre tot ce se petrece ân casa lor ? Cu lacrimi în ochi îl rugă pe profesor să renunţe, se
179.
va descurca singur, părinţii o să se bucure de întoarcerea Ivi, a exagerat, si n-o că şi-o ier te niciodată.
„Te rog să telefonezi acasă i spuse profesorul blind.
„Da, imediat ! şi ridică receptorul. De atâta nelinişte, uitase numărul de acasă, trebui să-1 caute în cartea de telefon. Dacă maică-sa nu s-a întors nici la ora asia ? Dacă taică-său... De ce n-a ieşit din casă după maică-sa, de cs nu s-a arătat la fereastră ? ! Alo, tata, sînt la tovarăşul profesor, da, mi-e bine tata, te rog... tata, mama s-a întors ?" Taică-său evită să-i dea un răspuns precis. După voce, era teribil de îngrijorat şi-i ceru, insistent, să se-n: toarcă acasă cit se poate de repede la o adică, şi dacă are bani la el să ia un taxi. Cînd lăsă receptorul în furcă profesorul îi vîrî în buzunar banii de taxi. „Cred că tata n-o s-o mai ducă mult... îl fulgeră prin minte, şi simţi cum îl părăsesc puterile ; abia ajunse la uşă. Tot se plînge de inimă, noaptea se trezeşte, sare din pat, aprinde lumina si se teme că n-o să mai apuce dimineaţa, vine la mine în cameră şi se uită la mine în semn de rămas bun şi de iertare. Mama vine pe urmele

lui, îi pîndeşte fiecare mişcare, ar vrea să-1 ajute şi nu ştie cum, din cînd în cînd îl sprijină, iar el o dă repede la o parte : «Du-te !». De la ea nu vrea să-şi ia rămas bun şi nici s-o ierte nu vrea. Eu, numai eu le-am adus nenorocirea, din pricina mea s-au luat, a trebuit să se ia, din pricina mea se tot ceartă, iar azi, cînd m-au chemat la miliţie, azi m-au urît şi-ar fi vrut să mă sfî.şie, să scape odată de blestem".

Cu toată împotrivirea lui, profesorul Pamfil îl conduse pînă în stradă şi-1 mîngîie pe faţă şi-i ceru ca, îndată ce ajunge acasă, să-i telefoneze. Dar pe-aici, şi la ora asta, nu treceau taxiuri, şi-atunci profesorul Pamfil îl conduse pînă la o staţie de tramvai şi-i ajută să urce. „Ai febră, observă profesorul, o să-ţi trimit un doctor". Buimăcit cum era, uită să-şi mai scoată bilet, pînă cînd îl luă taxatoarea la rest. în vagon -mai erau dear dci călători, coi bărbat: în jur de treizeci de ani, dintre care unul (se înţelegea din spusele lui : pe la noi, pe-acolc.) era din provincie, venise la Bucureşti pentru o zi, două cu nişte treburi încâlcite, ps care nu reuşise să le rezolve într-un timp atît de scurt. „Măi, măi, făcu provincialul, continuând, probabil, o discuţie, se-ntîmplă fel şi fel de chestii, una mai

':vi:r.:All i^ci't să tot asculţi şi să te cruceşti i De al

cu inginerul de la noi, din Rîmnic, ai auzit ? Cum se poate, sculat tot Rîmnicul şi toată Slatina, a fost de groază, măi. să ţi se facă pielea de găină, nu alta, iar eu îl cunosc bine pe inginer şi-am vorbit cu el, şi omul s-a jurat cu mîria pe inimă, aşa a fost, şi din asta i s-a tras nebunia, mare minune dacă-şi mai vine în fire, şi era om la locul lui. ca tine şi ca mine, cînd mai vesel, cînd mai aşa. Intr-o vineri dimineaţa pleacă din Rîmnic la Slatina în delegaţie cu

nişte treburi de-a uzinei, trece vineri, trece sîmbătă. nu rezolvă mare lucru şi dă telegramă acasă, la bătrînii lui, că mai întîrzie, o să se-ntoarcă abia luni, ori marţi pe la prînz. Da' spune şi tu, ce să faci sîmbătă seara şi duminică în Slatina aia, dacă nu cunoşti pe nimeni, dacă n-ai un prieten care să te cheme la el ? ! Te duci unde nimereşti, la o bodegă, la o petrecere, mai dansezi şi tu, mai bei o halbă, poate găseşti o fată... S-a dus inginerul la. c petrecere din asta, de sîmbătă seara, cu popor de tot felul, a băut o halbă şi-a dansat cu una, cu alta, pînă cînd a pus ochii pe una mai frumuşică şi mai pe placul lui şi-a dansat numai cu ea. înainte de miezul nopţii, fata îi spune că trebuie să plece acasă, e grozav aici la petrecere, ar vrea să mai rămînă, dar; din anumite pricini, nu poate să mai întîrzie nici măcar o clipă. Om înţelegător, el zice : «Bine, dragă !» şi se oferă s-o conducă. «Nu, nu !» ea nu-i dă voie s-o conducă un pas. Atunci el îi cere adresa şi numărul de telefon s-o cheme dimineaţa, să se vadă, avea, omul gânduri serioase, nu era un fîţîngău din ăştia. «De acord», şi fata îi dă adresa şi numărul de telefon. «Să mă suni mîine dimineaţă la zece». Cînd să iasă din sala de petrecere, fata începe să tremure de frig, era o noapte mai răcoroasă, iar ea venise într-o rochie subţire, ştii cum vin fetele la petrecere, mă rog ! «Poftim puloverul meu, spune inginerul, şi o să mi-1 dai dimineaţa». A doua zi, dimineaţa, la ora zece, cum fusese stabilit, el dă telefon. Sună telefonul, sună, pînă cînd s-aude o voce de femeie bătrînă şi plînsă, o voce, aşa, de pe altă lume.

«Bună dimineaţa, spune omul, .aici este inginerul Vasiliu, din Rîmnic, aş dori să vorbesc cu Mioara dacă s-a sculat, dacă nu, o să reviu !... Alo ! insistă el după cîteva clipe,

fiindcă vocea de la celălalt capăt ai firului amuţise, se stinsese, alo, doamnă, vă rog, alo, dacă v-am deranjat...
«Domnule, eu sînt bolnavă de inimă ! s-aude vocea.
«îmi pare foarte rău, pot să reviu.
«Cu cine doriţi dumneavoastră să vorbiţi ?
«Cu Mioara, cu Mioara Vintilă.
«Domnule dragă, de ce nu vreţi să mă cruţaţi ?
«Credeam că... Mioara îmi dăduse numărul...
«Cînd vi 1-a dat ?
«Aseară, la petrecere.
«Domnule, pe fiica mea am îngropat-o acum două săptămîni.
«Doamnă, vă rog, din inimă vă rog, s-a speriat inginerul, înseamnă că am greşit, înţeleg durerea dumneavoastră... eu am cunoscut aseară o fată care mi-a dat numărul acesta şi adresa...
«Ce adresă ?
«Plopilor 29, în curte.
«Aici stăm.
«înseamnă că...
«Şi cum arăta fata ?»"
Inginerul nu mai ştia pe ce lume se află. Om cu bun simţ şi cu respect, i se părea că a săvîrşit o crimă, tulbu-rînd durerea unei mame în halul ăsta. Dar fiindcă bătrîna insista, s-a apucat s-o descrie pe fată, aşa, aşa arăta, şi era îmbrăcată cu o rochie albă, cusută aşa, şi rîdea aşa, şi vorbea aşa, mă rog, tot ce observase el. Iar bătrîna îi spune : «Domnule dragă, este fata mea, gîndiţi-vă bine, cînd şi unde aţi cunoscut-o U Cu o seară înainte o cu-noscuse, acolo, la petrecere, pînă atunci nu auzise de ea şi n-o văzuse. Mama fetei îl invită acasă şi-1 pune s-o mai descrie o dată, apoi îi arată nişte poze de-ale fetei, ea

era, cu ea dansase inginerul, ei îi dăduse puloverul. I-a spus bătrînei de pulover, din ce era puloverul, cîţi. nasturi avea şi la ce' fabrică fusese lucrat. Se duc ei la cimitir, la mormântul fetei şi găsesc puloverul pe mormînt. Na, poftim ! triumfă provincialul, ce părere ai V
„Inginerul tău a căzut de fraier.
„Cum de fraier, măi, se poate ? !
183
„I-a făcut cineva un banc prost. O fată care s-a dai drept aia moartă ; am mai auzit eu poveşti dintr-astea, iar inginerul s-a dogit pe ici, pe colo, prin părţile esenţiale, ştiu pe unul care, tot aşa, i-a făcut nevastă-sa un banc tim-pit, şi aleluia, a nimerit bietul om la balamuc, fără nici o şansă, degeaba se mai chinuiesc doctorii cu el. Ia vezi ce-i cu puştiul ăsta ? A leşinat, zău c-a leşinat."
■i / De mai bine de trei ceasuri bătrînul şedea -*-C> pe un scaun lîngă uşă, atent la telefon, la soneria de la intrare, atent la fiece mişcare a străzii, a.ştep-tînd să fie chemat undeva în legătură cu soţia ; nu mai avea nici o îndoială că s-a întîmplat ceva grav, iar într-un asemenea caz, soţia nu poate fi decît la miliţie, ori la spitalul de urgenţă. O căutase cu telefonul pe la toţi prietenii şi cunoscuţii, insistase pînă la exasperare, ba o rugase pe tanti Angela să-i telefoneze lui nea Cristache şi să afle, precis, dacă nu cumva... Nea Cristache o liniştise, înţelept, pe tanti Angela, iar aceasta îi transmisese bătrînului răspunsul exact : „Nu, dragă, nu-i la mine şi n-aş primi-o nici dacă mi-ar veni cu o maşină de aur." Doar la miliţie .şi la spitalul de'urgenţă bătrînul nu îndrăznise să se intereseze, încă mai amîna pînă după miezul nopţii. Mai erau doar cinci minute pînă la miezul nopţii şi nici o veste, nici un semn. „La ora asta, spunea bătrînul mai

mult pentru siner puteam să fim la o grădină de vară, ori la un spectacol, ori să ne-ntoarcem acasă dintr-o excursie, de ce, doamne, de ce ţi-ai bătut joc de noi în halul ăsta ?!" De trei ceasuri, de cînd îi venise copilul acasă, bătrînul tot înşira ce-ar fi putut să facă ei de-a lungul anilor şi pînă azi, în loc să se certe şi să-şi macine zilele. O singură întrebare a băiatului ar fi fost în stare să-i stîrnească mărturisiri, acurn simţea nevoia să spună totul, cum s-au certat şi de ce, şi cum au trecut anii pe lîngă ei, şi toate plăcerile, şi mulţumirile, în goană au trecut. „Dumneata, ar fi vrut să-1 întrebe Grig, ai auzit de strigoi, şi crezi în strigoi ?" însă îşi dădea seama că o asemenea întrebare ar fi cu totul nepo
184
trivită, cu siguranţă bătrînul se gîndea şi el la o nenorocire-. Grig şedea pe un scaun tot lingă uşă, ar fi trebuii să ca-ridice, îi amorţise un picior, îi era sete, dar cum să umbli prin casă, cînd bătrînul era atît de cufundat în gîndurile lui ? Cel mai mic zgomot l-ar fi făcut să-şi iasă din fire.

,,Dacă nu mă chemau pe mine la miliţie... începu el.

„Ce era, dacă nu te chemau ?

„Nu v-aţi fi certat.

„Ba ne-am fi certat, mărturisi bătrînul, ca în faţa unui duhovnic, venisem acasă hotărît să mă cert, tu nu pricepi, asta îţi intră în sînge şi te otrăveşte, dacă nu te cerţi într-o zi îţi iei cîmpii, te apucă nebunia, asta-i ca un viciu, otravă,, în fiecare zi trebuie să iei o anumită cantitate de otravă, şi noi aşa ne-am obişnuit de-atîţia ani.

..De cînd m-am născut eu...

„De cînd te-ai născut tu ?! De unde. cine ţi-a spus ? Cine ? iscodi bătrînul cu glas tremurat, nu-ţi dau voie să crezi

aşa ceva, fiindcă nici eu nu cred, nici maică-la. cine ţi-a spus ? Nu, nu, nu-ţi dau voie... şi niciodată să nu gîn-de.şti rău despre maică-ta, ea te-a adus pe lume şi era să moară cînd te-a adus... şi te-a purtat în braţe, şi m-a certat de-atîtea ori pentru tine, şi azi mă ceartă, eu sînt altfel de om, am vrut să fiu într-un fel, n-a ieşit.
„Profesorul mi-a vorbit de dumneata.
„Nu, nu, nu trebuia, n-are dreptul, s-a înşelat în legătură cu mine. nu eram nici pe departe un student eminent, nici om cumsecade, profesorii se înşală, e firesc, ştiu c-ar fi dorit să mă ia la catedră, s-ajung şi eu profesor, ştiu, n-are rost să mai vorbim despre asta. Auzi, vine cineva ! şi bătrînul ieşi în vestibul, deschise uşa de la intrare. Nu venea nimeni. Dă tu un telefon la secţia de miliţie, îl rugă taică-său, şi spune... spune aşa... Nu poţi să spui că a plecat cu maşina, că n-are carnet, şi dacă nu s-a întîmplat nimic şi se întoarce acasă o s-o amendeze".
Iar el se gîndea că la ora asta tîrzie ar trebui să lucreze, ori, şi mai bine, să doarmă, iar mâine dimineaţă să se ducă,, limpezit şi odihnit, la Institut, ori la ştrand, acurn e vară, e vacanţă, e dreptul lui să meargă în fiecare zi la ştrand,, de nimeni să nu-i pese, nimic să nu-1 îngrijoreze, e dreptul vîrstei lui, avea şaisprezece ani neîmpliniţi, ar fi vrut să
14?
aibă şi mai puţin, treisprezece, paisprezece, la treisprezece ani era mai puţin atent la certurile bătrînilor, poate şi ei se fereau de el cu mai multă pricepere, acum nu se mai fereau. „M-am dus odată, îşi aminti el, m-am dus cu... nu, nu cu Măndiţă..." De Măndiţă nu îl legau cine ştie ce amintiri, tuns-chilugul venise la şcoala lor abia de doi ani, după repetenţii pe la alte licee, clar, de cind

fuseseră la Snagov, Mândiţă se amesteca în toate, puţinele, amintirile lui, îşi făcea loc cu coatele, izbind în dreapta şi-n stîn«a, nu era chip să mai scape ele el. Apărea şi Luminiţa, era, nu era nevoie, se prezenta şi ea. amenințind, punînd nu ştiu ce condiţii. Şi părinţii, certîndu-se, se vîrau peste tot, nepoftiţi, şi cind el se ducea la pădure, trimis de bunicul, şi cînd se plimba pe o stradă din Bucureşti. Numai Mihaela sta cuminte, aşteptînd s-o cheme.

„Cine ţi-a zis că de cînd te-ai născut tu 9!... reveni tatăl, apropiindu-se de el şi punîndu-i amîndouă palmele pe umeri, eu trebuie să ştiu. sînt tatăl tău şi nu ţi-am vrut răul, sigur că te-am certat, toţi părinţii îşi ceartă copiii, şi tu o să-i cerţi pe-ai tăi, cine ţi-a spus ?!

„Tanti Angela. (1 se închideau ochii şi era furios că la ora asta trebuie să-şi amintească ce i-a spus tanti Angola. Ce are el comun cu tanti Angela ? El încă n-a împlinit .şaisprezece ani...) Tanti m-a rugat să tac clin gură.

„Să taci şi să nu crezi ! Nimic din cîte-ţi spune tanti Angela să nu crezi. (Şi, poate, uitînd că are în faţă un copil, se mărturisi.) A fost o poveste complicată, tanti Angela ar fi vrut s-o iau pe ea de nevastă, nici azi nu mă lasă în pace... eu am ţinut la maică-ta, şi numai la ea ţin. Sună, sună ! şi se repezi la telefon şi începu să strige ! Alo ! Alo !'

Un medic de la spitalul de urgenţă îi cerea să vină la spital, nu, nu, să nu-şi piardă firea, asta nu ajută la nimic, dar să vină cît mai repede, întrucît este vorba de o intervenţie chirurgicală. „Trăieşte, strigă bătrînul, trăieşte ?!" Atît să afle, că mai trăieşte, şi-i era de ajuns, celelalte... or

să treacă ele, cît de neplăcute ar fi. Apoi se lăsă pe canapea. „Stai puţin, adă-mi un pahar cu apă !"
Transpirase îngrozitor, trebui să se şteargă pe faţă cu două prosoape şi să-şi schimbe cămaşa. Cînd coborî în stradă, iar era lac de sudoare. Se sprijini de Grig. „Trăieşte,

putem vorbi cu ea"... Înaintau greu, amîndoi sempleticeau, şi era tîrziu, nu mai trecea nici un troleibuz, şi nici un taxi, şi aveau de mers mult. întîlniră un căruţaş, şi bătrînul se legă de el să-i ducă pînă la spital, îi dă oricît; omul nici nu vru s-audă, era flămînd şi o'ccsit, şi-spoi, cu mîr'.caga lui tot n-ar ajunge la spital înainte de ora cinci. Atunci bătrînul, fără să mai spună ceva, şi poale, uitînc do copil, o rupse la fugă şi se pierdu după colţ. „Tată !" strigă el, începând să fugă. După numai eîţiva paşi se împiedică de o pisică moartă şi căzu pe burtă şi se izbi cu bărbia de asfalt. La colţul străzii i se păru că vede, ascuns pe jumătate după un copac, un tuns-chilug, sigur era Mândiţă, care se tot ţine de el, vrînd să-i ceară socotealâ.
Venea un camion. SI se aşază în mijlocul străzii şi ridică braţele, cum văzuse că fac miliţienii, cînd vor să oprească o maşină. Şoferul opri, gata să-1 înjure, dar cînd află de maică-sa şi de bătrîn ii zise să urce. Era curios să ştie cum s-a inlîmplat accidentul, cine-i de vină şi în ce stare se află Fiatul 1800. El inventă, pe loc, o poveste cam greu de crezut, din care pricină şoferul îi ceru o groază de amănunte. După cîteva minute, îl ajunseră din urmă pe bătrîn, încă mai alerga, buimac, cu cămaşa în mînă. Cînd urcă în maşină, ajutat de şofer, îşi stoarse cămaşa de sudoare şi o îmbrăcă pe dos (nimeni nu observă asta).

Doctorul de gardă îi înştiinţa c-au ajuns tîrziu, operaţia a început de trei minute şi n-au voie să intre în sala de operaţie, trebuie să mai aştepte, dacă vor s-c vadă pe bolnavă, să mai aştepte cel puţin două ore. Bătrînul, răsuflînd din ce în ce mai greu, ceru lămuriri, cit de grav este accidentul şi ce şanse ar fi. Doctorul de gardă îl luă deoparte, să nu audă copilul, şi-i spuoo că coţia o să rămînă desfigurată pe viaţă, în privinţa asta şanse nu mai există, operaţiile estetice nu-i pot fi de nici un folos. Intervenţia chirurgicală i se face la stomac, o intervenţie nu tocmai simplă, totuşi cu multe şanse, doctorul care operează prezentînd toate garanţiile.
- După discuţia asta între patru ochi bătrînul îşi mai reveni şi chiar se însenină puţin : „Bine c-a scăpat cu viaţă", spuse el, şi se lăsă pe un scaun, şi după cîteva minute, mai căpătînd puteri, începu să repete la nesfîrşit:
188-19
„Bine că a scăpat"... îl chemă pe Grig la el şi-1 strînse în braţe şi-1 sărută pe amîndoi obrajii : „Bine că a scăpat, o sa vie acasă şi-o să fie mama noastră"... Atunci el, desprinzîndu-se uşor din braţele bătrîunului, se gîndi : „Aşa ne cuminţim noi... A fost nevoie de nenorocirea asta ca să ne cuminţim şi să fim mai buni şi să ne strîngem toţi în braţe. A fost nevoie, într-adevăr a fost, altfel nu se putea ?!! A fost nevoie de întîmplarea de la Snagov pentru ca Mărdiţă să se teamă, să se jure cu mîna pe inimă că de-aici încolo... A fost nevoie ?!"
Pe la cinci dimineaţa li se dădu voie să intre în salonul unde se află maică-sa. Văzură ceva întins pe un pat şi-acoperit cu un cearşaf alb. Doctorul îi asigură că totul este în ordine, o să trăiască, nici o grijă, doar cu faţa...
.,Cu faţa ? interveni el bănuitor.

,.Nu, nu, nu-i nimic, se grăbi bătrînul.
„Să îricerce o operaţie estetică, fu de părere doctorul.
„Tot n-o să mai semene !"... şi el izbucni în plîns.
Taică-său mai rămase la spital, hotărît să nu plece de acolo înainte de-ai putea vorbi soţiei, iar cl fu îndemnat, insistent, de taică-său şi de doctor, să plece acasă, şi plecă. Pe străzile încă pustii era o văpaie de soare. în faţa unui debit de tutun găsi un ziar uitat de cineva acolo, ori pierdut, şi îşi făcu un coif din el, să-1 apere de soare, nu mai putea suporta atîta soare. „Aşa ne cuminţim noi, acum totul o să fie bine. Acum, cînd anii lor au trecut şi cînd ei şi-au pierdut înfăţişarea... cum va arăta mama, şi cum voi reuşi să mă obişnuiesc cu ea ?! Altfel nu se putea oare, într-adevăr nu se putea ?! Mândiţă o să se strecoare mereu în gîndurile mele şi o să-mi strige că m-am purtat ca un laş, de ce ca un laş ? Ar fi trebuit să-i întorc spatele din ziua cînd l-am cunoscut, or să fi refuzat să-1 cunosc, iar Luminiţa... ea ce mai doreşte, eu n-am decît şaisprezece ani"... Strada lor era plină de camioane şi basculante care transportau molozul, începuse lucrul de dimineaţă, toţi aveau ceva de lucru în dimineaţa asta şi poate că nimeni nu se-ntreba de soarta Mihăeştilor, nimeni n-avea "timp de ei. Nu-i venea să creadă. în faţa casei lor aştepta- Cristina, era nerăbdătoare, nervoasă, cînd dădu cu ochii de el, îi strigă :

,,--e uncie umbli la ora asia ? „Am fost şi eu... „Unde ?
„Am condus pe cineva la gară. „Grig, nebuniile, de unde ai coiful ăsta ? „Coif ? A, da, mă ardea soarele.
„Grig, caraghiosule, de două ceasuri îţi telefonez, cred că telefonul vostru e stricat, v-am dat la deranjamente, m-ai făcut să vin pîn-aici şi peste-o oră am tren. Grig, şi-1

zgilţii pe adormit de umeri, Grig, Luminiţa, Grig, Luminiţa a vrut să se sinucidă, s-a aruncat aseară înaintea unui tramvai pe strada lor, nu, nu, caraghiosule, nu te speria, vatmanul a reuşit să oprească la timp, şi-au dus-o acasă şi i-au tras o mamă de bătaie. Te rog să-i telefonezi şi să treci pe la ea. auzi, neapărat, altfel o să-ncerce din nou, sînt absolut convinsă, ştiu eu ceva. Ce-i cu tine, dormi de-a-mpi-cioarele ?!"

Pe la ora nouă îl trezi portarul, care îi aduse o scrisoare recomandată : „Elevului Mihăescu, personal". Deschise plicul şi citi : „Dragul meu Grig, ştiu că în ochii tăi nu mai valorez nimic, deşi tu mi-ai promis că, indiferent de nenorocirea mea, pe care n-am putut s-o evit, iar tu erai leşinat, acolo, lingă mine, şi-ţi sîngera faţa, o să te porţi tot aşa ca pîn-atunci, şi n-o să-ţi aminteşti ce s-a întîmplat, dragă Grig, acuma eu scriu cum îmi vine în minte, nu mă mai interesează nimic, stau la fereastră şi mă uit la tramvaiele care trec, peste cîteva minute cobor să pun scrisoarea asta la poştă, şi apoi în faţa poştei o să m-arunc pe linie, să scap de ruşine şi de durere, că eu n-am vrut să mă duc la miliţie să afle toţi, numai alţii au vrut aşa, aşa să fie. îţi pun în plic, lîngă scrisoare, o şuviţă din părul meu, şi-o fotografie, şi să ştii, Grig, că eu şi-n morrnînt o să ţiu la tine... Luminiţa".

Peste numele ei scrise cu creion roşu : „Să-ţi pară bine că n-ai rămas schiloadă pe viaţă. Deşteapto l" şi se întinse pe pat, doar-doar va reuşi să-şi. continue somnul.

S decembrie 1966.
Redactor responsabil : IORDANA URECHE Tehnoredactor : GABRIELA ILIOPOLOS
Dat Ia cules I7.03.3S67. Bun de tipar 17.04.1067. Apărut 1967. Comanda nr. 6 487. Tiraj 20 140. Hîrtic tipar înalt B (Ic 63 g/m* S40XS40I16. Coli de tipar 9,5. A. 1 323. C.Z. pentru bibliotecile mici S R—93.
Tiparul executat sub comanda nr. 70 198 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti — Republica Socialistă România
EDITURA TINERETULUI